



Fundusze
Europejskie
Pomoc Techniczna



MINISTERSTWO
ROZWOJU



WOJEWÓDZTWO
KUJAWSKO-POMORSKIE

Unia Europejska
Fundusz Spójności



Gminny Program Rewitalizacji Miasta i Gminy Łasin na lata 2016-2023



Wykonawca: Dorfin Grant Thornton Frąckowiak Spółka z
ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa
ul. Głowackiego 20
87-100 Toruń
T +48 56 657 55 91
F +48 56 475 45 47
www.GrantThornton.pl



Data: październik 2016 r.

Spis treści

Wstęp.....	5
1. Powiązania z dokumentami strategicznymi i planistycznymi.....	10
1.1. Powiązania Gminnego Programu Rewitalizacji z dokumentami krajowymi	11
1.2. Powiązania Gminnego Programu Rewitalizacji z dokumentami regionalnymi.....	13
1.3. Powiązania Gminnego Programu Rewitalizacji z dokumentami lokalnymi	15
2. Uproszczona diagnoza Miasta i Gminy Łasin	17
3. Obszar zdegradowany gminy	23
3.1. Obszar zdegradowany – miasto	23
3.2. Obszar zdegradowany – obszar wiejski.....	26
3.2.1. Analiza wskaźnikowa w sferze społecznej sołectw zlokalizowanych w północnej i północno-zachodniej części Gminy.....	28
3.2.2. Analiza wskaźnikowa w sferze społecznej sołectw zlokalizowanych w północno-wschodniej i środkowej części gminy.....	30
3.2.3. Analiza wskaźnikowa w sferze społecznej sołectw zlokalizowanych w środkowo-wschodniej części Gminy.....	31
3.2.4. Analiza wskaźnikowa w sferze społecznej sołectw zlokalizowanych w południowej części Gminy	33
3.2.5. Analiza sołectw, w których zidentyfikowano problemy społeczne pod kątem występowania w nich przestrzeni zdegradowanych lub niekorzystnych zjawisk w innych sferach.....	34
4. Obszar rewitalizacji gminy.....	38
4.1. Obszar rewitalizacji – miasto.....	39
4.2. Obszar rewitalizacji – obszar wiejski.....	40
5. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji.....	44
5.1 Podobszar 1: Obszar I – Centrum	44
5.2 Podobszar 2: Nogat	51
5.3 Podobszar 3: Nowe Jankowice	58
5.4 Podobszar 4: Zawda	64
5.5 Podobszar 5: Zawdzka Wola.....	70
6. Wizja stanu obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu rewitalizacji.....	77
7. Cele rewitalizacji i kierunki działań	79
8. Lista przedsięwzięć rewitalizacyjnych	81
9. Mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji.....	90
9.1 Komplementarność głównych przedsięwzięć rewitalizacyjnych	90
9.2 Komplementarność przestrzenna.....	93

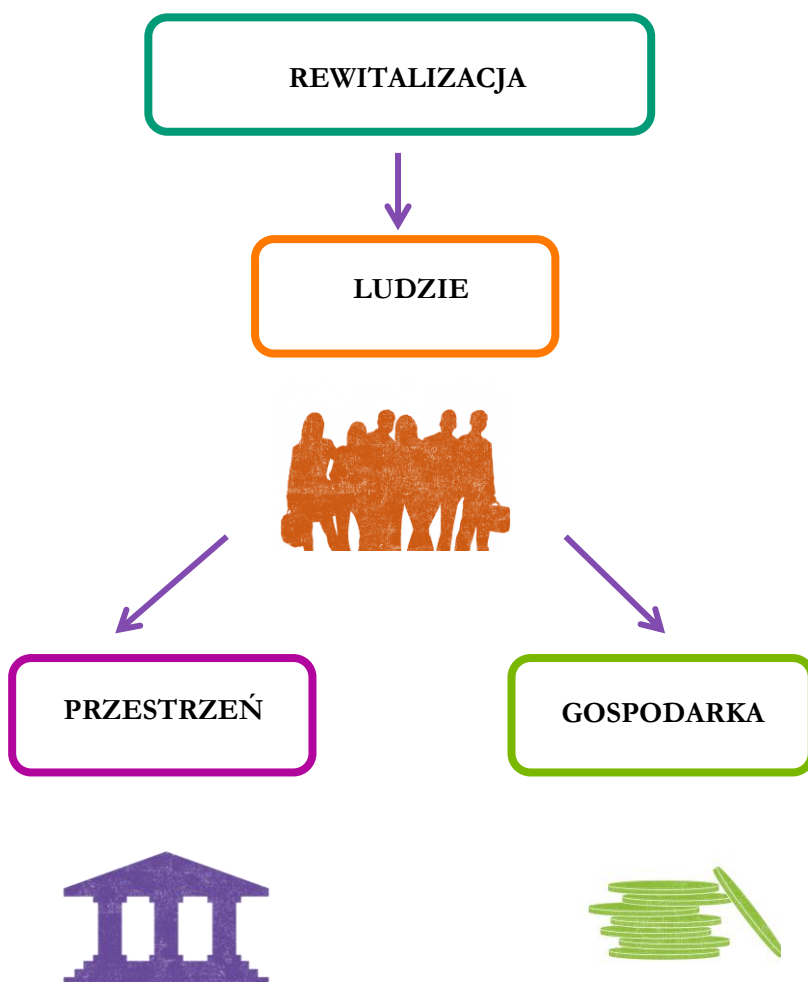
9.3 Komplementarność problemowa.....	93
9.4 Komplementarność proceduralno-instytucjonalna	93
9.5 Komplementarność źródeł finansowania	93
10. Mechanizmy włączenia interesariuszy w proces rewitalizacji.....	94
10.1. Interesariusze rewitalizacji.....	94
10.2 Partycypacja społeczna na etapie diagnozowania i programowania.....	95
10.3 Partycypacja społeczna na etapie wdrażania i monitorowania	100
11. Szacunkowe ramy finansowe w odniesieniu do głównych i uzupełniających projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	102
12. System zarządzania realizacją programu rewitalizacji	106
12.1 Podmioty uczestniczące w realizacji programu rewitalizacji i ich zadania.....	106
12.2 Sposób koordynacji działań podmiotów uczestniczących w programie rewitalizacji.....	107
12.3 System informacji i promocji.....	108
12.4 Ramowy harmonogram realizacji programu	109
13. System monitoringu, oceny skuteczności działań i system wprowadzania zmian	110
13.1 System monitoringu i oceny skuteczności działań	110
13.2 System wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu	111
14. Wykaz niezbędnych zmian, ocen i opinii.....	112
Załączniki.....	115

Wstęp

Rewitalizacja, czyli proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony jest na podstawie **programu rewitalizacji**. Jest to wieloletni program działań w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i infrastrukturalnej, którego celem jest wyprowadzenie obszaru ze stanu kryzysowego. Program jest podstawą do ubiegania się o środki na rewitalizację, m. in. z **funduszy unijnych**. Taką funkcję spełnia Gminny Program Rewitalizacji Miasta i Gminy Łasin.

Ramy prawne dla rewitalizacji w Polsce wyznacza ustawa o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 roku. Określa ona zasady oraz tryb przygotowania, koordynowania i tworzenia warunków do prowadzenia i oceny rewitalizacji. Zapisy ustawy porządkują dzisiejsze pojmowanie rewitalizacji rozumianej jako przedsięwzięcie całościowe, integrujące działania na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone we współpracy z lokalną społecznością, w sposób zaplanowany oraz zintegrowany.

Schemat 1. Proces rewitalizacji



Źródło: Opracowanie własne

W perspektywie finansowej 2014-2020 rewitalizacja będzie dotyczyć zarówno **miast**, jak i **terenów wiejskich**. Głównym jej celem powinno być trwale podniesienie **jakości życia** na obszarze zdegradowanym. Kierunki działań rewitalizacyjnych wyznacza Krajowa Polityka Miejska 2023, która wskazuje, że w obecnym okresie programowania 2014-2020 rewitalizacja nie może być postrzegana, tak jak do tej pory, jedynie jako remont, modernizacja czy odbudowa. Powinna ona **łączyć działania** w sposób kompleksowy tak, aby nie pomijać aspektu społecznego oraz gospodarczego, przestrzenno-funkcjonalnego, technicznego lub środowiskowego związanego zarówno z danym obszarem, jak i z jego otoczeniem.

Istotne jest, aby **projekty społeczne stanowiły punkt wyjścia i były nieodłącznym elementem procesów rewitalizacyjnych**. W obecnej perspektywie finansowej nie dopuszcza się realizacji tylko i wyłącznie wybiórczych inwestycji, nastawionych jedynie na szybki efekt poprawy estetyki przestrzeni, skupionych tylko na działaniach remontowych czy modernizacyjnych, które nie skutkują zmianami strukturalnymi na obszarze rewitalizacji. Projekty te będą mogły zostać zrealizowane w ramach szerszej koncepcji, uzupełniając do działań społecznych tzw. „miękkich”. Istotnym elementem procesu rewitalizacji jest **partycypacja społeczna** obejmująca przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy, poprzez których rozumie się mieszkańców gminy, przedsiębiorców, organizacje pozarządowe i jednostki samorządu terytorialnego.

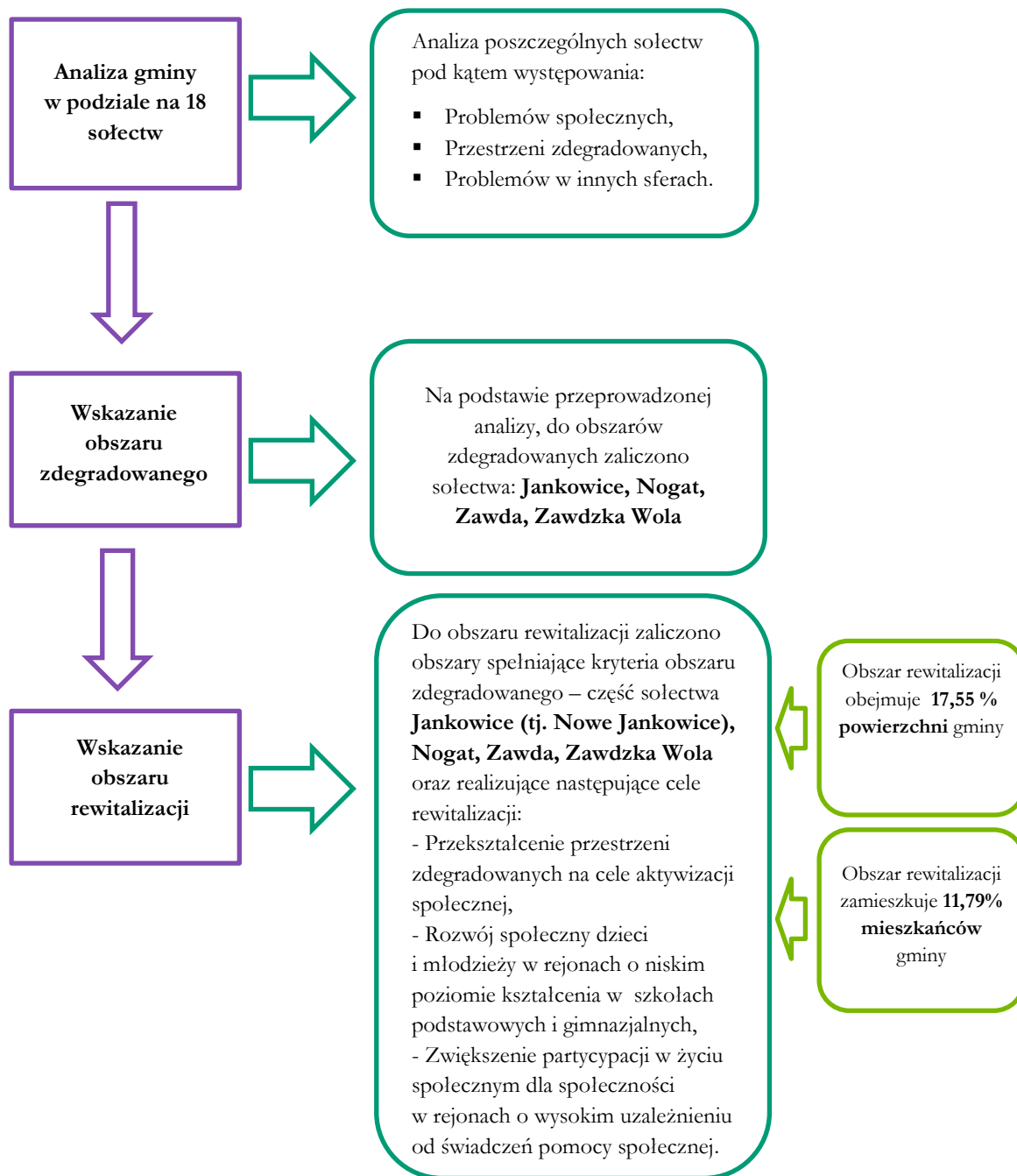
Prowadzenie procesu rewitalizacji wiąże się z koniecznością wyznaczenia obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji. Sposób wyznaczenia obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji w Mieście i Gminie Łasin przedstawiają poniższe schematy. Wskazany obszar został wyznaczony Uchwałą Nr XX/138/2016 Rady Miejskiej Łasin dnia 29 czerwca 2016 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Niniejsza uchwała jako akt prawa miejscowego została opublikowana w dniu 8 lipca 2016 r. w Dzienniku Urzędowym Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

Obszarem zdegradowanym jest obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa mieszkańców w życiu publicznym i kulturalnym. Ponadto występuje na nim co najmniej jedno z negatywnych zjawisk: gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych.

Obszar rewitalizacji wyznacza się jako całość lub część obszaru zdegradowanego i opracowuje dla niego gminny program rewitalizacji. Gmina Łasin planuje prowadzenie działań rewitalizacyjnych i chce pozyskać na ten cel środki unijne. W związku z tym konieczne było opracowanie gminnego programu rewitalizacji, zawierającego w szczególności: szczegółową diagnozę obszaru zdegradowanego, cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań służące eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk, opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz szacunkowe ramy finansowe programu rewitalizacji.

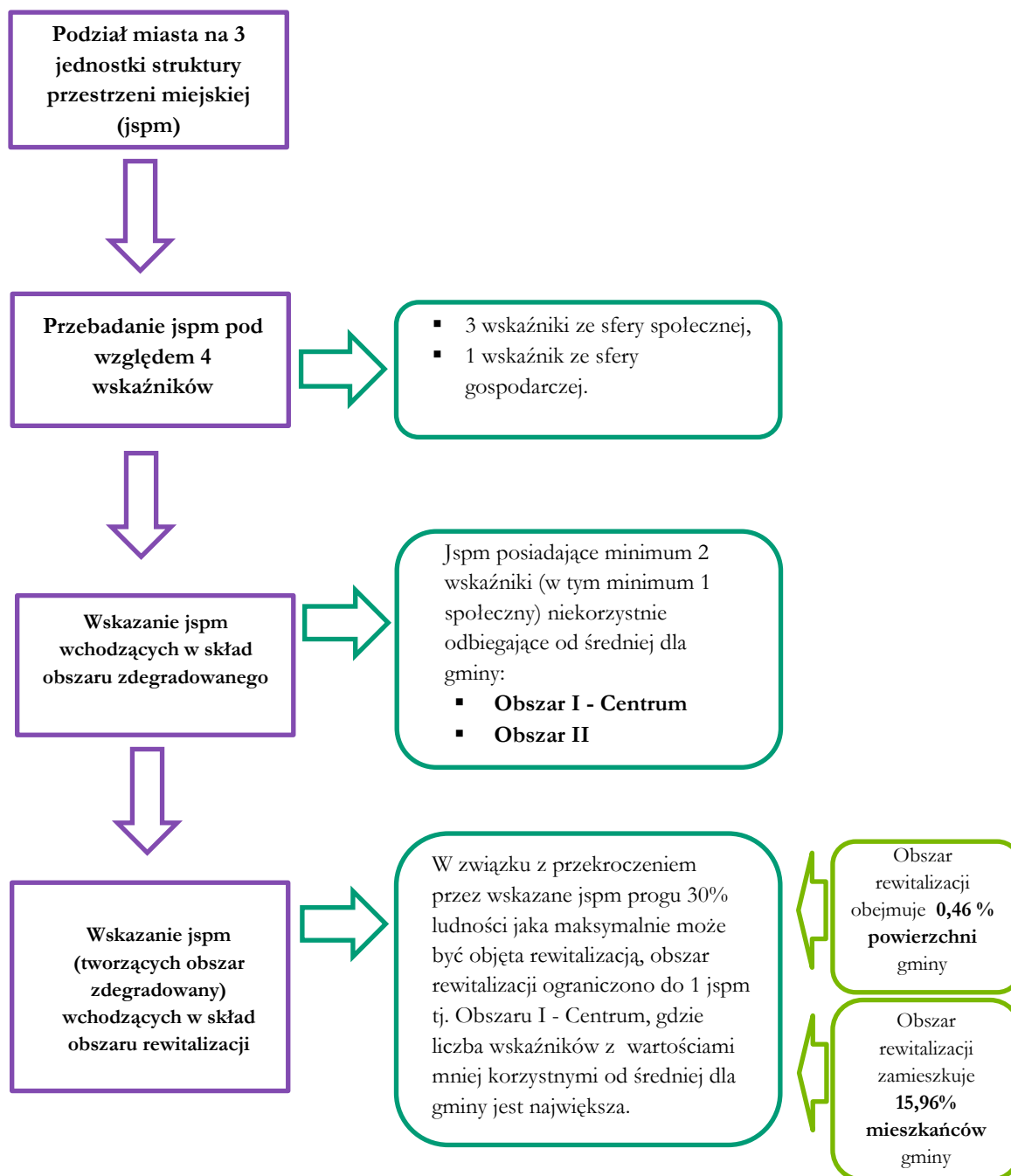
Procesy rewitalizacyjne w Gminie Łasin będą prowadzone zarówno na obszarach miejskich, jak i wiejskich. Należy przy tym pamiętać, że zarówno występowanie stanów kryzysowych, jak również dostępność danych w tym zakresie jest silnie zróżnicowana przestrzennie. Z tego względu zjawiska, które uważane są za istotny problem w rozwoju miasta, mogą w ogóle nie występować lub występować w znacznie mniejszym natężeniu na obszarach wiejskich, gdzie nie stanowią problemu i nie wymagają interwencji. Ze względu na tak dużą odmiennosć i specyfikę poszczególnych terenów, delimitacji dokonano odrębnie dla części miejskiej gminy i miejscowości wiejskich.

Schemat 2. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na obszarze wiejskim



Źródło: Opracowanie własne

Schemat 3. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na obszarze Miasta Łasin



Źródło: Opracowanie własne

Dla potrzeb niniejszego dokumentu przeprowadzono dokładną analizę sytuacji społeczno-gospodarczej, która pozwoliła na zdiagnozowanie problemów i potencjałów występujących na poszczególnych obszarach. Pozwoliło to na określenie kierunków rozwoju na najbliższe lata i zaplanowanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych, które pozwolą na osiągnięcie postawionych celów.

Gminny Program Rewitalizacji Miasta i Gminy Łasin na lata 2016-2023 charakteryzuje się następującymi cechami:

- Kompleksowością – gdyż ujmuje działania w sposób kompleksowy, tj. planuje realizację przedsięwzięć współfinansowanych z różnych środków (Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności oraz innych środków

publicznych i prywatnych), tym samym nie pomija aspektu społecznego oraz gospodarczego przestrzenno-funkcjonalnego, technicznego lub środowiskowego. Program składa się z różnorodnych działań, które zapewniają, że zostanie osiągnięta kompleksowość interwencji.

- Koncentracją – ponieważ program koncentruje swoją interwencję na tych obszarach Gminy, które są dotknięte koncentracją problemów oraz negatywnych zjawisk, ogranicza się do zaledwie 18,01% powierzchni.
- Komplementarnością projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych - pomiędzy zaplanowanymi projektami i przedsięwzięciami zachodzi efekt synergii w następujących wymiarach:
 - Przestrzennym,
 - Problemowym,
 - Proceduralno-instytucjonalnym,
 - Źródeł finansowania.
- Realizacją zasady partnerstwa i partycypacji – program został wypracowany we współpracy z lokalną społecznością. Konsultacje społeczne nie tylko towarzyszyły procesowi wyznaczenia obszaru rewitalizacji i przygotowaniu programu, ale też były jednym z elementów współtworzących program. Prace nad programem były prowadzone w ścisłej współpracy z interesariuszami rewitalizacji tj. lokalną społecznością, przedsiębiorcami i organizacjami pozarządowymi.

1. Powiązania z dokumentami strategicznymi i planistycznymi

Gminny Program Rewitalizacji Miasta i Gminy Łasin na lata 2016-2023 został opracowany zgodnie z zapisami Ustawy o rewitalizacji. Ponadto wykazuje on powiązania z dokumentami strategicznymi i planistycznymi na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, które zostały wskazane na poniższym schemacie.

Schemat 4. Powiązania z dokumentami strategicznymi i planistycznymi

Poziom krajowy	Poziom regionalny	Poziom lokalny
Narodowy Plan rewitalizacji 2022 Założenia	Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Łasin
Krajowa Polityka Miejska 2023	Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020	Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Łasin na lata 2014-2020
Polska 2030 Trzecia fala nowoczesności Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju	Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020	Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Łasin na lata 2014-2020
Strategia Rozwoju Kraju 2020	Strategia Polityki Społecznej Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2020	Lokalna Strategia Rozwoju na lata 2016-2023 dla obszaru Lokalnej Grupy Działania „Vistula-Terra Culmensis – Rozwój przez Tradycję”
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020 Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie	Założenia polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020	
Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030	Strategia Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Grudziądzkiego	
Wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społ. i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społ. i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020	Zasady programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020	
Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020		
Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji		

Źródło: *Opracowanie własne*

1.1. Powiązania Gminnego Programu Rewitalizacji z dokumentami krajowymi

Nazwa dokumentu	Opis powiązań
Narodowy Plan Rewitalizacji 2022 Założenia	Zapisy zawarte w Narodowym Planie Rewitalizacji definiują rewitalizację jako wyprowadzanie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez przedsięwzięcia całościowe (integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki), skoncentrowane terytorialnie i prowadzone we współpracy z lokalną społecznością, w sposób zaplanowany oraz zintegrowany przez określenie i realizację programów rewitalizacji. Głównym celem Narodowego Planu Rewitalizacji jest poprawa warunków rozwoju obszarów zdegradowanych w wymiarze przestrzennym, społecznym, kulturowym i gospodarczym. Gminny Program Rewitalizacji jest zgodny z powyższym celem.
Krajowa Polityka Miejska 2023	Polityka miejska jest adresowana do wszystkich polskich miast i ich obszarów funkcjonalnych. Wyznacza ona kierunki działań rewitalizacyjnych i wskazuje, że najbardziej zaawansowanym procesem przemian jest kompleksowa rewitalizacja, realizowana na obszarach zdegradowanych, odnosząca się do konkretnego, wyznaczonego w oparciu o obiektywne kryteria, terytorium i łącząca wysiłki różnych podmiotów, których suma ma spowodować trwale ożywienie społeczne i gospodarcze obszaru, zwiększenie jego atrakcyjności dla mieszkańców i przedsiębiorców oraz poprawę jakości życia. W ten sposób należy wypracować przedsięwzięcia całościowe (integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki), skoncentrowane terytorialnie i powstające we współpracy z lokalną społecznością. Gminny Program Rewitalizacji wykazuje spójność z opisanymi wyżej kierunkami działań.
Polska 2030 Trzecia fala nowoczesności Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju	Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju to dokument określający główne trendy, wyzwania oraz koncepcję rozwoju kraju w perspektywie długookresowej. Głównym celem dokumentu jest wytyczenie i charakterystyka działań skierowanych ku poprawie jakości życia Polaków i rozwoju Polski na tle Unii Europejskiej. Gminny Program Rewitalizacja jest zgodny z następującymi celami Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju: ▪ Cel 3 Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki, ▪ Cel 6 Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”, ▪ Cel 8 Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych, ▪ Cel 11 Wzrost społecznego kapitału rozwoju.
Strategia Rozwoju Kraju 2020	Dokument wyznacza najważniejsze zadania państwa, których realizacja przyczyni się do szybszego i bardziej zrównoważonego rozwoju kraju i poprawy jakości życia ludności poprzez wzmocnienie potencjałów gospodarczych, instytucjonalnych i społecznych. Główne działania obejmują trzy obszary: sprawne i efektywne państwo, konkurencyjną gospodarkę oraz spójność społeczną i terytorialną. Gminny Program Rewitalizacji wpisuje się w następujące obszary i cele: ▪ Obszar strategiczny: Sprawne i efektywne państwo, Cel 3 Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywateli, kierunek: rozwój kapitału społecznego, ▪ Obszar strategiczny: Konkurencyjna gospodarka, Cel 4 Rozwój kapitału ludzkiego, kierunki interwencji: zwiększenie aktywności zawodowej oraz poprawa jakości kapitału ludzkiego,

Nazwa dokumentu	Opis powiązań
	Obszar strategiczny: Spójność społeczna i terytorialna, Cel 1 Integracja społeczna, kierunki interwencji: zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej zagrożonych.
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020 Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020 to kompleksowy średniookresowy dokument strategiczny, odnoszący się do prowadzenia polityki rozwoju społeczno-gospodarczego kraju w ujęciu wojewódzkim. Głównym celem dokumentu jest efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych i innych terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągania celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym. Gminny Program Rewitalizacji jest spójny z Celem 2 Strategii: Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych („spójność”).
Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030	Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju jest najważniejszym dokumentem strategicznym w kwestii zagospodarowania przestrzennego kraju. Został on stworzony w celu zapewnienia efektywnego wykorzystania jego przestrzeni. Dokument zawiera cele i kierunki działań służące takiemu planowaniu przestrzennemu, które pozwoli na wzrost społeczno-gospodarczy państwa. Gminny Program Rewitalizacji jest zgodny z następującymi celami określonymi w dokumencie: - Podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającego spójności, - Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystywanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów, - Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski, - Przywrócenie i utrwalanie ład przestrzennego.
Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020	Celem opracowanych przez Ministerstwo Rozwoju Wytycznych jest ujednolicenie warunków i procedur wdrażania programów operacyjnych na lata 2014-2020 w zakresie projektów realizujących cele i procesy rewitalizacji. Wytyczne określają, jak należy rozumieć pojęcie rewitalizacji w odniesieniu do działań współfinansowanych ze środków EFRR, EFS, FS w perspektywie finansowej 2014-2020, wskazują instrumenty realizacji projektów rewitalizacyjnych w ramach programów operacyjnych oraz zapewniają ich spójność oraz kompleksowość. Gminny Program Rewitalizacji został opracowany zgodnie z Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020.
Wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020	Wytyczne służą zapewnieniu niezbędnego poziomu koordynacji działań podejmowanych w całym kraju z wykorzystaniem środków EFS w Celu Tematycznym (CT) 9 Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją. Wyznaczają jednolite warunki i procedury wdrażania wsparcia w celu zapewnienia jednolitych standardów usług oferowanych przy udziale środków EFS osobom zagrożonym ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz innym adresatom wsparcia w CT 9. Gminny Program Rewitalizacji został opracowany zgodnie z Wytycznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020.
Ustawa z dnia 9 października 2015 r.	Ustawa określa zasady oraz tryb przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji. Gminny Program Rewitalizacji został przygotowany zgodnie z zapisami ustawy,

Nazwa dokumentu	Opis powiązań
o rewitalizacji	która stanowi główną podstawę prawną do jego opracowania.

Źródło: *Opracowanie własne*

1.2. Powiązania Gminnego Programu Rewitalizacji z dokumentami regionalnymi

Nazwa dokumentu	Opis powiązań
Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+	Zgodnie ze Strategią Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego aktywizacja społeczno-gospodarcza na poziomie lokalnym jest jednym z najważniejszych założeń polityki rozwoju województwa. Świadczą o tym następujące cele strategiczne, z którymi zgodność wykazuje program rewitalizacji: nowoczesne społeczeństwo, modernizacja przestrzeni wsi i miast, konkurencyjna gospodarka oraz kierunki działań: rozbudzanie aktywności obywatelskiej i społecznej, chęci do współpracy, prowadzenia działań edukacyjnych, zachęcania do szerokiego otwarcia na świat oraz dążeń do znacznego przyspieszenia rozwoju obszarów wiejskich i miast. Priorytet modernizacja przestrzeni miast i wsi zakłada dążenie do znacznego przyspieszenia rozwoju obszarów wiejskich oraz aktywizacji społeczno-gospodarczej miast przy uwzględnieniu ich pozycji w sieci osadniczej i dostosowaniu potencjału do oczekiwań stawianych przed nimi w zakresie stymulowania rozwoju regionu, zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju i ład przestrzennego. Niniejszy Program swoją tematyką i założonymi celami wpisuje się w zidentyfikowane w Strategii kierunki rozwoju.
Założenia polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020	W dokumencie określono cztery poziomy planowania i wdrażania polityki terytorialnej: ▪ Poziom wojewódzki – obejmuje miasta Toruń i Bydgoszcz oraz ich obszar funkcjonalny, ▪ Poziom regionalny i subregionalny - obejmuje miasta Włocławek, Grudziądz i Inowrocław wraz z ich obszarami funkcjonalnymi, ▪ Poziom ponadlokalny (powiatowy) – obejmuje miasta powiatowe i ich obszary funkcjonalne (ORSG), ▪ Poziom lokalny – rozwój w ramach idei rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność lokalną (RLKS). Poziom ten obejmuje gminy wiejskie oraz miasta nie będące stolicami powiatów (lokalne centra rozwoju). Miasta i Gmina Łasin objęte jest poziomem ponadlokalnym i lokalnym polityki terytorialnej. W Założeniach polityki terytorialnej przyjęto, że w zakresie regionalnej polityki rozwoju obszarów wiejskich konieczna jest ich aktywizacja społeczno-gospodarcza poprzez stymulowanie rozwoju społecznego oraz rozwoju przedsiębiorczości lokalnej. Gminny Program Rewitalizacji wpisuje się we wskazane założenia.
Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020	Zgodnie z zapisami RPO, rewitalizacja społeczno-gospodarcza, a także fizyczna obszarów o dużej koncentracji negatywnych zjawisk społecznych jest jednym z podstawowych działań mających przyczynić się do minimalizacji występujących na danych obszarach problemów. Gminny Program Rewitalizacji w części dotyczącej obszarów wiejskich jest zgodny z Priorytetem Inwestycyjnym 9d „Inwestycje dokonywane w kontekście strategii na rzecz rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność”, którego celem jest ożywienie społeczne i gospodarcze na obszarach objętych Lokalnymi Strategiami Rozwoju. W ramach tego priorytetu realizowana będzie odnowa społeczno-gospodarcza polegająca na rewitalizacji miejscowości wiejskich, co powinno przyczynić się do uruchomienia uśpionych potencjałów społecznych, które przyczynią się do aktywizacji społecznej i zawodowej społeczności lokalnych. Ponadto niniejszy Program jest zgodny z Priorytetem Inwestycyjnym 9vi „Strategie rozwoju lokalnego kierowane przez społeczność”, którego celem jest wzrost aktywizacji społeczno-zawodowej mieszkańców objętych Lokalnymi Strategiami

Nazwa dokumentu	Opis powiązań
	Rozwoju. W części dotyczącej Miasta Łasin program jest zgodny z Priorytetem Inwestycyjnym 9b „Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich”, którego realizacja ma przyczynić się do wzrostu ożywienia społecznego i gospodarczego na obszarach miejskich i obszarach powiązanych z nimi funkcjonalnie. Program jest również spójny z Priorytetem Inwestycyjnym 9i „Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie” oraz 9iv „Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym”. Celem tych priorytetów jest aktywna integracja osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poprzez poprawę i wzmocnienie ich zdolności do zatrudnienia oraz zwiększenie dostępności usług społecznych (środowiskowych, opiekuńczych oraz usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej), a także usług zdrowotnych.
Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020	Przedsięwzięcia rewitalizacyjne na obszarach wiejskich będą wspierane przede wszystkim w ramach: ▪ Działania 7.1 Rozwój lokalny kierowany przez społeczność (działania infrastrukturalne), ▪ Działania 11.1 Włączenie społeczne na obszarach objętych Lokalną Strategią Rozwoju (działania społeczne). Z kolei projekty realizowane na terenie miasta uzyskają pomoc głównie w ramach: ▪ Działania 9.2 Włączenie społeczne (działania społeczne), ▪ Działania 9.3 Rozwój usług zdrowotnych i społecznych (działania społeczne), ▪ Działania 6.2 Rewitalizacja obszarów miejskich i ich obszarów funkcjonalnych (działania infrastrukturalne). W ramach Gminnego Programu Rewitalizacji zaplanowane są przedsięwzięcia wpisujące się w powyższe działania.
Strategia Polityki Społecznej Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2020	Misją wskazaną w Strategii Polityki Społecznej Województwa Kujawsko-Pomorskiego jest tworzenie warunków dla rozwoju aktywności i samodzielności mieszkańców w życiu społecznym. Gminny Program Rewitalizacji wykazuje zgodność z następującymi celami strategicznymi dokumentu: ▪ Wzrost poziomu samodzielności życiowej mieszkańców regionu, ▪ Wzrost poziomu życia mieszkańców regionu poprzez zwiększenie dostępności do różnego rodzaju usług społecznych, ▪ Wzrost poziomu aktywności w życiu społecznym.
Strategia Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Grudziądzkiego	W Strategii ORSG Powiatu Grudziądzkiego zdefiniowano 5 celów strategicznych: I. Wysoka atrakcyjność inwestycyjna. II. Wysoka jakość kształcenia dostosowana do potrzeb rynku pracy. III. Wysoka aktywność społeczna i zawodowa mieszkańców. IV. Rozwinięta infrastruktura techniczna i drogowa. V. Wysoka atrakcyjność turystyczna obszaru. Działania rewitalizacyjne zaplanowane w Programie wpisują się w cele strategiczne nr II, III, IV i V.
Zasady programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki	Zasady regionalne definiują pojęcia związane z rewitalizacją oraz określają sposób tworzenia programu rewitalizacji, w tym zwłaszcza zasady jego opracowywania w nowej perspektywie finansowej: kompleksowości, komplementarności, koncentracji, partnerstwa i partycypacji. Wskazują również: sposób wyznaczenia

Nazwa dokumentu	Opis powiązań
finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020	obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, obligatoryjne elementy programu rewitalizacji oraz oczekiwane efekty procesów rewitalizacji, prowadzonych w województwie kujawsko-pomorskim. Gminny Program Rewitalizacji został opracowany w oparciu o Zasady regionalne i wykazuje zgodność z regułami opracowania programów rewitalizacji zawartymi w dokumencie.

Źródło: *Opracowanie własne*

1.3. Powiązania Gminnego Programu Rewitalizacji z dokumentami lokalnymi

Nazwa dokumentu	Opis powiązań
Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Łasin	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego określa politykę przestrzenną gminy, w tym lokalne zasady zagospodarowania przestrzennego, stanowi podstawowe narzędzie umożliwiające spełnianie zadań własnych gminy w zakresie ład przestrzennego, komunikacji i infrastruktury technicznej. W Studium przyjęto następujące cele polityki przestrzennej: ▪ Sprawna infrastruktura techniczna stymulująca rozwój, ▪ Małe i średnie przedsiębiorstwa szansą rozwoju gminy, ▪ Aktywni i kreatywni mieszkańcy gminy, ▪ Silne rolnictwo, ▪ Bezpieczeństwo publiczne. Gminny Program Rewitalizacji został opracowany w oparciu o zapisy Studium i nie narusza jego postanowień.
Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Łasin na lata 2014-2020	Gminny Program Rewitalizacji jest z spójny z poniższymi celami strategicznymi Strategii: ▪ Aktywizacja mieszkańców oraz poprawa jakości życia i wypoczynku, ▪ Tworzenie warunków do rozwoju rolnictwa i turystyki opartych na innowacji i zrównoważonym rozwoju, ▪ Poprawa infrastruktury technicznej oraz dbałość o środowisko. Program wpisuje się w planowane do realizacji kierunki działań zawarte w Strategii.
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Łasin na lata 2014-2020	Gminny Program Rewitalizacji wpisuje się w cele strategiczne wskazane w Strategii: ▪ Łagodzenie skutków bezrobocia na terenie Miasta i Gminy Łasin, ▪ Zapobieganie wykluczeniu społecznemu rodzin z terenu Miasta i Gminy Łasin, ▪ Zahamowanie zjawiska uzależnienia od alkoholu i narkotyków oraz łagodzenie jego skutków, ▪ Przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie i łagodzenie jego skutków, ▪ Poprawa warunków społecznego funkcjonowania osób starszych, chorych i niepełnosprawnych w społeczności lokalnej.
Lokalna Strategia Rozwoju na lata 2016-2023 dla obszaru Lokalnej Grupy Działania „Vistula-Terra Culmensis – Rozwój przez Tradycję”	Miasto i Gmina Łasin jest jedną z dziesięciu gmin wchodzących w skład Lokalnej Grupy Działania „Vistula-Terra Culmensis – Rozwój przez Tradycję”. Gminny Program Rewitalizacji stanowi uszczegółowienie kwestii dotyczących rewitalizacji poruszanych w LSR i wpisuje się w następujące cele ogólne i szczegółowe LSR: ▪ Cel ogólny 1. Poprawa atrakcyjności obszaru LSR do 2022 r.: a) Poprawa standardu infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, kulturalnej i drogowej oraz rewitalizacja i poprawa estetyki przestrzeni publicznej na

	obszarze LSR do 2022 roku, ▪ Cel ogólny 2. Wzmocnienie kapitału społecznego, wzrost aktywizacji społeczno-zawodowej, włączenie społeczne, animacja i aktywizacja mieszkańców obszaru LSR oraz promocja obszaru do 2022: a) Aktywizacja społeczno-zawodowa i włączenie społeczne mieszkańców obszaru LSR do 2022 roku.
--	---

Źródło: *Opracowanie własne*

2. Uproszczona diagnoza Miasta i Gminy Łasin

Położenie geograficzne i podział administracyjny

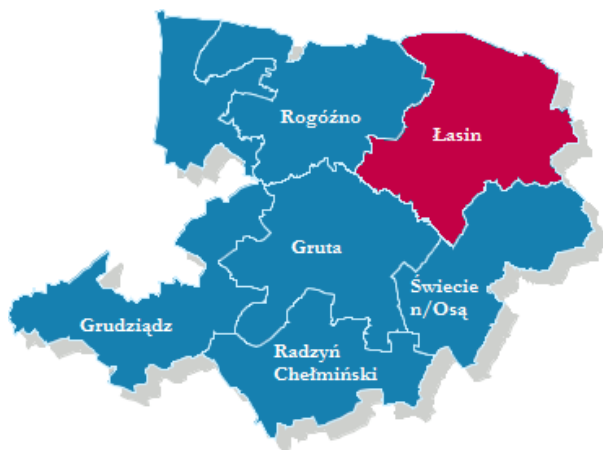
Miasto i Gmina Łasin leży w północno-wschodniej części województwa kujawsko-pomorskiego na obrzeżu pradoliny rzeki Osy. Jest jedną z 8 gmin wchodzących w skład powiatu grudziądzkiego. Na obszar Gminy o powierzchni około 136,58 km² składa się położone nad Jeziorem Łasińskim (Zamkowym) i Jeziorem Małym Miasto Łasin zajmujące powierzchnię 4,79 km² oraz 18 sołectw (o łącznej powierzchni 131,79 km²). Położone centralnie Miasto Łasin stanowi nie tylko siedzibę władz Gminy, ale jest również głównym ośrodkiem obsługi mieszkańców.

Miasto i Gmina Łasin graniczy z następującymi gminami:

- Gardeja (powiat kwidzyński, woj. pomorskie),
- Kisielice (powiat iławski, woj. warmińsko-mazurskie) i Biskupiec (powiat nowomiejski, woj. warmińsko-mazurskie),
- Gruta, Świecie n/Osą i Rogóźno (powiat grudziądzki).

Na strukturę administracyjną Gminy miejsko-wiejskiej składa się Miasto Łasin i 18 sołectw (Goczalki, Huta – Strzelce, Jakubkowo, Jankowice, Kozłowo, Nogat, Nowe Blonowo, Nowe Mosty, Plesewo, Przesławice, Stare Blonowo, Szczepanki, Szonowo Szlacheckie, Szyrwald, Wybudowanie Łasińskie, Wydrzno, Zawda, Zawdzka Wola).

Mapa 1. Położenie Miasta i Gminy Łasin na tle powiatu grudziądzkiego



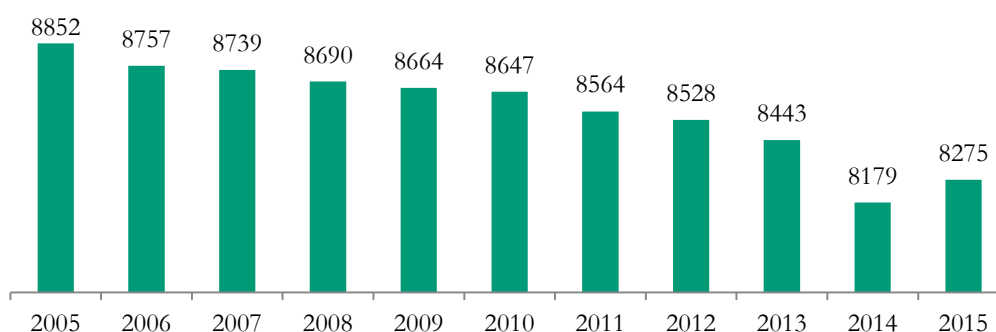
Źródło: Opracowanie własne

Sfera społeczna

W 2015 r. Gminę Łasin zamieszkiwało 8 275 osób (z czego 51,14% stanowiły kobiety), a średnia gęstość zaludnienia obszaru wynosiła 61 os./km² (wyższa niż w powiecie grudziądzkim). Zdecydowana większość mieszkańców zamieszkuje obszar wiejski Gminy – 59,40% (4 915 osób).

Na przestrzeni ostatnich 10 lat liczba mieszkańców corocznie spadała – z 8 852 osób w 2005 r. do 8 275 osób w 2015 r. (spadek o 577 osób – 6,52%). W badanym okresie przyrost naturalny zawsze był dodatni, jednak z roku na rok systematycznie spadał (dopiero w 2015 r. odnotowano niewielki wzrost). Również saldo migracji (różnica między liczbą osób zameldowanych a wymeldowywanych) w latach 2005-2015 było zawsze ujemne.

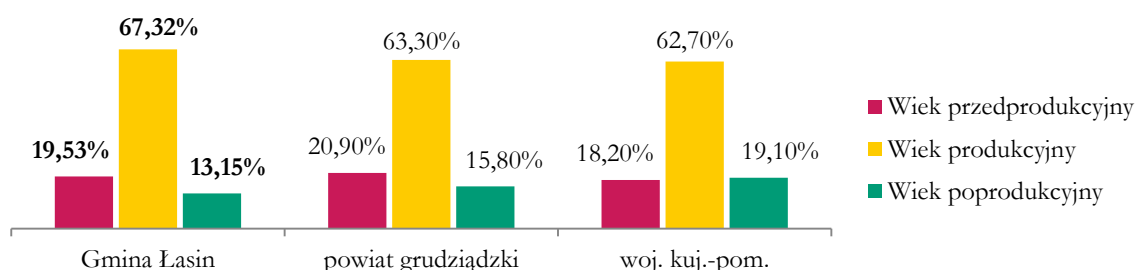
Wykres 1. Liczba ludności w Gminie Łasin (2005-2015)



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UM Łasin i BDL GUS

Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na obszarze Gminy wynosi **13,15%**, podczas gdy w całym powiecie grudziądzkim osoby starsze stanowią 15,80% społeczeństwa, a województwie 19,10%. **Trendy demograficzne panujące w Gminie są korzystne.** Gmina Łasin wyróżnia się na tle województwa i powiatu wyższym odsetkiem osób w wieku produkcyjnym, które stanowią 67,32% mieszkańców. Wskaźnik obciążenia demograficznego wyrażony liczbą osób w wieku nieprodukcyjnym przypadającą na 100 osób w wieku produkcyjnym jest bardzo korzystny, gdyż wynosi 49 osób (w powiecie – 58 osób, w województwie – 59 osób). Mimo obecnie korzystnych zjawisk demograficznych, **spadająca liczba urodzeń i wydłużanie się przeciętnego trwania życia** będzie powodować, że liczba osób starszych będzie rosła, a w związku z tym zapotrzebowanie na usługi społeczne, opiekuńcze i inne dedykowane seniorom będzie wzrastać.

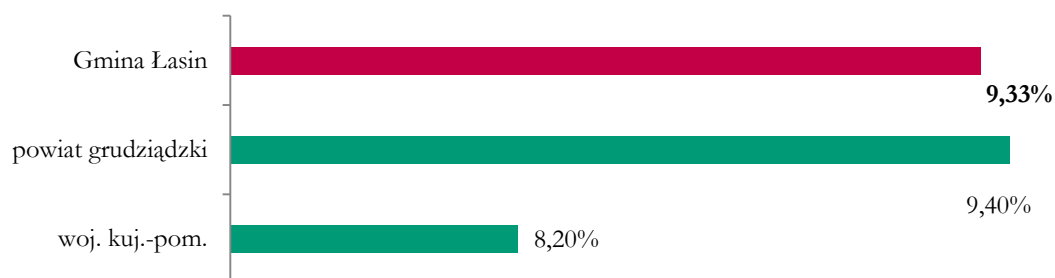
Wykres 2. Struktura demograficzna w 2015 r.



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UM Łasin i BDL GUS

Na koniec 2015 r. w Gminie zarejestrowanych było **520 bezrobotnych**. Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na obszarze Gminy wynosi **9,33%** i jest nieznacznie niższy niż w powiecie ale **wyższy o 1,13 p. p. niż w województwie**. Stosunek osób pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej względem ludności w wieku produkcyjnym to 5,71%.

Wykres 3. Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym w 2015 r.



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Grudziądzu i BDL GUS

Charakterystycznym wyznacznikiem położenia ekonomicznego mieszkańców Gminy jest skala świadczonej **pomocy społecznej**. W 2015 roku na terenie Gminy z pomocy społecznej korzystało **310 rodzin** i 1070 osób w tych rodzinach.

Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem wynosiła w 2014 r. **15,7%** i tym samym była niższa niż powiecie grudziądzkim (18,9%), ale wyższa niż w województwie (10,5%). Według danych z 2015 r. ten odsetek spadł w Gminie Łasin do 12,9%.

Wykres 4. Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem w latach 2010-2014



Źródło: *Vademecum Samorządowca*

Z kolei udział gospodarstw domowych – stałych beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie gospodarstw domowych na terenie Gminy kształtował się w tym czasie na poziomie 22,68%. Najczęstszymi przyczynami udzielania pomocy przez MGOPS w Łasinie są ubóstwo i bezrobocie oraz długotrwała lub ciężka choroba, a także niepełnosprawność.

W sferze pomocy i integracji społecznej na terenie Gminy działają: Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Środowiskowy Dom Samopomocy, Klub Integracji, Spółdzielnia Socjalna "Perspektywa", Warsztat Terapii Zajęciowej - Fundacja „Ochrona Zdrowia i Rehabilitacja Niepełnosprawnych”, Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza w Wydrznie. Obecnie na terenie Gminy brak placówek zajmujących się dzienną lub całodobową opieką, nie ma również organizacji zajmujących się organizowaniem czasu wolnego seniorów.

Na terenie całej Gminy działają świetlice środowiskowe dla dzieci, czynne 1-2 razy w tygodniu w okresie od lutego do maja oraz od października do listopada. Świetlice działają w szkołach podstawowych i gimnazjach.

Instytucją zajmującą się zapewnieniem bezpieczeństwa i porządku na terenie Gminy jest Posterunek Policji w Łasinie. W 2015 r. na terenie Gminy Policja odnotowała 344 interwencje z powodu zakłócania miru domowego lub porządku publicznego. Stosunek tych interwencji względem ogółu gospodarstw domowych na terenie Gminy wyniósł więc **4,16%**. W tym czasie odnotowano również 30 przestępstw kryminalnych oraz 11 wykroczeń i przestępstw popełnionych przez młodzież między 13 a 18 rokiem życia.

Ponadto w Gminie działa osiem jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych (OSP Łasin, OSP Szonowo, OSP Szczepanki, OSP Szywałd, OSP Nogat, OSP Zawdzka Wola, OSP Zawda, OSP Jakubkowo).

Na terenie Gminy znajdują się następujące placówki oświatowe: przedszkole miejskie w Łasinie, szkoły podstawowe wraz z oddziałami przedszkolnymi w Wydrznie, Zawdzie, Szonowie i Łasinie, gimnazja w Łasinie i Jankowicach. Kształceniem ponadgimnazjalnym zajmuje się Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Łasinie.

Odsetek dzieci w wieku 3-5 lat, objętych wychowaniem przedszkolnym wynosi w Gminie 63,98% i tym samym jest niższy niż w województwie (77,6%).

Skuteczność kształcenia na poziomie podstawowym mierzona wynikami sprawdzianu szóstoklasistów i egzaminu gimnazjalnego jest niższa niż w województwie kujawsko-pomorskim. W każdym z badanych lat osiągnięte wyniki w Gminie Łasin były niższe niż wyniki w województwie.

Przeciętny wynik sprawdzianu szóstoklasistów Gminy z ostatnich 3 lat (2013-2015) wynosi **57%** i tym samym jest znacznie niższy od przeciętnego wyniku w województwie wynoszącego 62%. Z kolei badanie względnego wyniku (czyli stosunku wyniku uzyskanego w Gminie na tle średniej wartości wojewódzkiej) pokazało, że w 2015 r. wynik ten był gorszy niż w roku 2013, ale korzystniejszy niż w 2012 r. i 2014 r.

Tabela 1. Wyniki sprawdzianu szóstoklasistów w latach 2012-2015

	2012	2013	2014	12015*	Przeciętny wynik z 3 lat (2015- 2013)	Względny wynik 2012	Względny wynik 2013	Względny wynik 2014	Względny wynik 2015
Gmina Łasin	48%	55%	57%	58%	57%	87%	94%	90%	91%
Woj. kuj.- pom.	55%	59%	63%	64%	62%	-	-	-	-

* Dotyczy wyników z I części sprawdzianu, tj. języka polskiego i matematyki.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OKE w Gdańsku

Z kolei jakość kształcenia na poziomie gimnazjalnym mierzona przeciętnym wynikiem z lat 2013-2015 jest **z większości przedmiotów niższa niż w województwie**. Jedynie przeciętne wyniki z języka angielskiego na poziomie podstawowym kształtują się lepiej niż w województwie.

Tabela 2. Wyniki egzaminu gimnazjalnego w latach 2013-2015

	Przedmiot	Gmina			woj. kujawsko-pomorskie			Przeciętny wynik z 3 lat	
		2013	2014	2015	2013	2014	2015	Gmina	Woj.
Część humanistyczna	J. polski	57%	64%	61%	61%	65%	60%	61%	62%
	Historia i WOS	54%	54%	60%	56%	58%	62%	56%	59%
Część matematyczna	Matematyka	39%	41%	39%	46%	45%	47%	40%	46%
	Przedmioty przyrodnicze	57%	48%	45%	57%	50%	48%	50%	52%
Języki obce	J. angielski - podst.	76%	75%	55%	60%	64%	63%	69%	62%
	J. angielski - rozs.	60%	27%	35%	43%	42%	44%	41%	43%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OKE w Gdańsku

Działalność w zakresie kultury na terenie Gminy prowadzi Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Łasinie oraz Publiczna Biblioteka. Na obszarze Gminy Łasin działa wiele organizacji pozarządowych i innych podmiotów prowadzących działalność pożytku publicznego, z którymi współpracują lokalne władze w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, szerzenia kultury i sportu, m. in. Fundacja „Ochrona Zdrowia i Rehabilitacja Niepełnosprawnych”, Autonomiczna Ludowa

Kolarska Sekcja „Stal”, Ludowy Klub Sportowy „PIAST”, Kujawsko - Pomorskie Towarzystwo Proeuropejskie w Łasinie.

Sfera gospodarcza

Według danych za 2015 r. w Gminie działały ogółem 552 firmy, a 383 osoby fizyczne prowadziły działalność gospodarczą. Na terenie Gminy brak dużych zakładów pracy. Przeważająca większość firm (520) to mikro przedsiębiorstwa zatrudniające do 9 pracowników. Poziom przedsiębiorczości mierzony wskaźnikiem liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2015 r. wynosił 7,5 i był niższy niż w powiecie grudziądzkim (8,9) i województwie kujawsko-pomorskim (10,8). Dynamika liczby podmiotów gospodarczych w Gminie w okresie minionych 10 lat ujawnia progres – liczba firm wzrosła o 25% (z 442 firm w 2005 r. do 552 firm w 2015 r.).

Tabela 3. Podmioty gospodarcze w 2015 r.

	Ogółem	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	Przemysł i budownictwo	Pozostała działalność	Podmioty wpisane do rejestrów REGON na 1000 ludności	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym
Gmina Łasin	552	31	100	421	68	7,5
powiat grudziądzki	2 892	170	620	2 102	72	8,9
woj. kuj.-pom.	193 470	4 303	41 887	147 280	93	10,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Brak uciążliwych zakładów przemysłowych oraz walory przyrodnicze i krajobrazowe (urozmaicona rzeźba terenu, obecność terenów leśnych i jezior) powodują, że Gmina posiada spory potencjał do rozwoju turystyki i rekreacji.

Sfera środowiskowa

Zachodnia część Gminy leży w granicach Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Osy i Gardęgi ustanowionego w celu ochrony naturalnego koryta rzeki Osy oraz ukształtowania sąsiadujących z nią terenów. Na obszarze Gminy znajduje się również Rezerwat Przyrody Dolina Osy oraz specjalny obszar ochrony Natura 2000 Dolina Osy PLH040033. Powierzchnia rezerwatu na terenie gminy wynosi 218,3 ha. Ochroną objętą część sołectwo Nowe Mosty, Szczepanki i Przesławice. W Gminie występuje też 8 użytków ekologicznych o łącznej powierzchni 6,82 ha, 18 pomników przyrody i 8 parków wiejskich (większość pomników przyrody znajduje się właśnie w parkach).

Ze względu na postępujący proces eutrofizacji wód, większość jezior w Gminie charakteryzuje się słabą przydatnością, potrzebne są działania zmierzające do poprawy czystości wód, a co za tym idzie wzrostu atrakcyjności turystycznej.

Aktualny stan jakości środowiska nie stwarza zagrożenia dla życia i zdrowia ludzi. Jednak pewnymi zagrożeniami w tej sferze są następujące czynniki:

- Hałas komunikacyjny,
- Pozaklasowy charakter wód powierzchniowych, którego główną przyczyną jest rolniczy charakter Gminy,
- Niski odsetek ścieków oczyszczonych wpływa negatywnie na środowisko wodne,
- Silna eutrofizacja jezior (szczególnie Jeziora Zamkowego i Jeziora Małego),

- Emisja zanieczyszczeń ze spalania głównie węgla kamiennego w gospodarstwach domowych, emisja z energetycznego spalania paliw jest ograniczona przede wszystkim do sezonu grzewczego, stąd jakość powietrza w sezonie zimowym jest znacznie gorsza niż w sezonie letnim,
- Emisja zanieczyszczeń komunikacyjnych (głównymi emitorami są droga krajowa nr 16, droga wojewódzka Radzyń Chelmiński-Łasin i droga wojewódzka Łasin-Nowe Miasto Lubawskie).

Innym zagadnieniem problematycznym związanym z ochroną środowiska jest obecność na terenie Gminy wyrobów zawierających azbest. Według „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Miasta i Gminy Łasin na lata 2013-2032” w Gminie znajduje się około 2 391,88 Mg wyrobów zawierających azbest (to głównie faliste i płaskie płyty azbestowo-cementowe, służące jako pokrycie dachowe w budynkach mieszkalnych oraz budynkach zabudowy gospodarczej).

Sfera przestrzenno-funkcjonalna i techniczna

Infrastrukturę drogową w Gminie tworzy ok. 187,64 km dróg:

- Drogi gminne – 85,71 km,
- Drogi powiatowe – 74,93 km,
- Droga wojewódzka nr 538 – 11 km,
- Droga krajowa nr 16 - 16 km.

Większość dróg gminnych posiada nawierzchnię gruntową naturalną, żużlową i tłuczniową. Stan nawierzchni wielu istniejących odcinków jest niezadowalający i wymaga modernizacji. Według danych z 2014 r. łączna długość ścieżek rowerowych w Gminie Łasin wynosiła zaledwie 3,5 km.

Obsługę komunikacyjną w Gminie zapewniają prywatni przewoźnicy i PKS Grudziądz.

Mieszkańcy mają zapewniony dostęp do usług telekomunikacyjnych (sieć napowietrzna, ziemna i komórkowa).

Gmina jest w większości zwodociągowana – 87,9% mieszkańców korzysta z sieci. Przy czym prawie wszyscy mieszkańcy miasta korzystają z wodociągu (99,9%), zaś na obszarach wiejskich tylko 79,4% ludności. Źródłem zaopatrzenia wodę są stacje uzdatniania wody w Zawdzie, Szynwaldzie, Nowym Blonowie, Przesławicach i Łasinie.

Słabiej rozwinięta jest sieć kanalizacyjna (korzysta z niej jedynie 47,2% ogółu ludności). Sytuacja w mieście jest znacznie lepsza – tutaj dostęp do kanalizacji ma 94,8% mieszkańców, podczas, gdy na wsi zaledwie 13,8% (część miejscowości posiada lokalne sieci niepowiązane z system kanalizacyjnym miasta).

Przez obszar Gminy Łasin przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia DN 80 relacji Kłódka – Łasin. Gaz do poszczególnych odbiorców rozprowadzany jest za pośrednictwem sieci średniego i niskiego ciśnienia. Na terenie Gminy zlokalizowane są stacje redukcyjne I i II stopnia. Z sieci gazowej korzysta 44,2% społeczeństwa (96,1% mieszkańców miasta i tylko 7,8% mieszkańców wsi).

Sieć ciepłownicza zlokalizowana jest tylko na terenie miasta Łasina. Energię ciepłą zapewnia Centralna Kotłownia Zakładu Gospodarki Komunalnej.

Na infrastrukturę społeczną w Gminie składa się: Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury i Sportu z salą widowiskową, Biblioteka Publiczna, place zabaw, sale gimnastyczne i boiska wielofunkcyjne przy szkołach, kąpielisko przy Ośrodku Wypoczynkowym „Casus”, boisko wielofunkcyjne „Moje Boisko – Orlik 2012” oraz 11 świetlic wiejskich.

3. Obszar zdegradowany gminy²

Obszarem zdegradowanym w gminie jest ten obszar, na którym zidentyfikowano występowanie stanu kryzysowego (czyli koncentracji negatywnych zjawisk w sferze społecznej oraz w przynajmniej jednej ze sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej). Skalę tych negatywnych zjawisk odzwierciedlają mierniki rozwoju opisujące powyższe sfery, które wskazują na niski poziom rozwoju lub dokumentują silną dynamikę spadku poziomu rozwoju w odniesieniu do średniej wartości dla całej gminy. Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nie posiadające ze sobą wspólnych granic.³

Obszar zdegradowany w Gminie Łasin zgodnie z „Zasadami programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych” został wyznaczony odrębnie dla miasta Łasin i dla części wiejskiej Gminy. Analiza wskaźnikowa poszczególnych miejscowości i jednostek w mieście została przeprowadzona w oparciu o kryteria wskazane w „Zasadach programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych” oraz kryteria autorskie, stworzone na potrzeby zdiagnozowania występujących na tym obszarze problemów.

3.1. Obszar zdegradowany – miasto

Dla potrzeb delimitacji obszaru zdegradowanego w części miejskiej Gminy, miasto Łasin zostało podzielone na jednostki struktury przestrzeni miejskiej (zwane dalej jednostkami). W oparciu o występujące zróżnicowania w przestrzeni społeczno-gospodarczej, całe miasto zostało podzielone na 3 jednostki:

- **Obszar I – Centrum** – obejmujący ulice: 700-lecia, Cichą, Farną, Grudziądzką, Kamionką, Kościelną, Kościuszki, Ks. Kardynała Wyszyńskiego, Kwiatową, Lipową, Łąkową, Młyńską, Odrodzenia Polski, Parkową, Podgórną, Podmurną, Polną, Różaną, Rynek, Rzeźnicką, Solną, Spichrzową, Starą, Studzienną, Szkolną, Wałową, Warszawską, Wąską, Zamkową i Żelazną,
- **Obszar II** – obejmujący ulice: Dworcową, Spółdzielców i Żeromskiego,
- **Obszar III** - obejmujący ulice: Aleję Młodości, Bratkową, Curie – Skłodowskiej, Jaśminową, Konarskiego, Krótką, Liliową, Ogrodową, Okrężną, Olimpijską, Piaskową, Radzyńską, Słonecznikową, Sportową, Tulipanową, Tysiąclecia, Wiejską, Wodną i Wrzosową.

Żadna z tak wyznaczonych jednostek nie zajmuje więcej niż 20% powierzchni Gminy i nie koncentruje więcej niż 30% jej mieszkańców. Ponadto dokonany podział umożliwia pozyskanie wiarygodnych danych, zarówno na potrzeby delimitacji, jak i późniejszego monitoringu wdrażania programu rewitalizacji. Suma powierzchni wydzielonych jednostek jest równa powierzchni części miejskiej Gminy, w związku z czym analizie zostało poddane całe miasto.

Tabela 4. Podział miasta Łasin na jednostki strukturalne

Jednostka	Ludność	% ludności gminy	Powierzchnia (ha)	% powierzchni gminy
Obszar I - Centrum	1 321	15,96	62,84	0,46
Obszar II	224	2,71	80,51	0,59
Obszar III	1 815	21,93	335,69	2,46
Miasto	3 360	40,60	479,04	3,51
Gmina	8 275	-	13 658	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Łasinie

Wyznaczone jednostki strukturalne zostały poddane diagnozie celem identyfikacji stanu kryzysowego. Do analizy wybrano **4 wskaźniki** (3 reprezentujące sferę społeczną oraz 1 ze sfery

² Przedstawione w poniższym rozdziale dane statystyczne dotyczą stanu na 31.12.2015 r.

³ Zasady programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020

gospodarczej). Wszystkie 3 jednostki zostały zbadane przy pomocy tych samych kryteriów. Wyniki przeprowadzonych analiz zawarto w tabelach poniżej:

Wskaźnik nr 1 – reprezentujący sferę społeczną: udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze

Tabela 5. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na obszarze miasta Łasin

Jednostka	Ludność ogółem	Ludność w wieku przedprodukcyjnym	Ludność w wieku produkcyjnym	Ludność w wieku poprodukcyjnym	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze
Obszar I - Centrum	1 321	237	908	176	13,32%
Obszar II	224	49	156	19	8,48%
Obszar III	1 815	289	1223	303	16,69%
Miasto	3 360	575	2287	498	14,82%
Gmina	8 275	1616	5571	1088	13,15%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Łasinie

Wskaźnik nr 2 – reprezentujący sferę społeczną: udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze

Tabela 6. Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na obszarze miasta Łasin

Jednostka	Ludność ogółem	Ludność w wieku produkcyjnym	Liczba osób bezrobotnych na obszarze	Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym
Obszar I - Centrum	1 321	908	87	9,58%
Obszar II	224	156	22	14,10%
Obszar III	1 815	1223	84	6,87%
Miasto	3 360	2287	193	8,44%
Gmina	8 275	5571	520	9,33%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Łasinie

Wskaźnik nr 3 – reprezentujący sferę społeczną: udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej na danym obszarze

Tabela 7. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej na obszarze miasta Łasin

Jednostka	Ludność ogółem	Liczba osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze
Obszar I - Centrum	1 321	209	15,82%
Obszar II	224	76	33,93%
Obszar III	1 815	105	5,79%
Miasto	3 360	390	11,61%
Gmina	8 275	1070	12,93%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Łasinie

Wskaźnik nr 4 – reprezentujący sferę gospodarczą: liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym

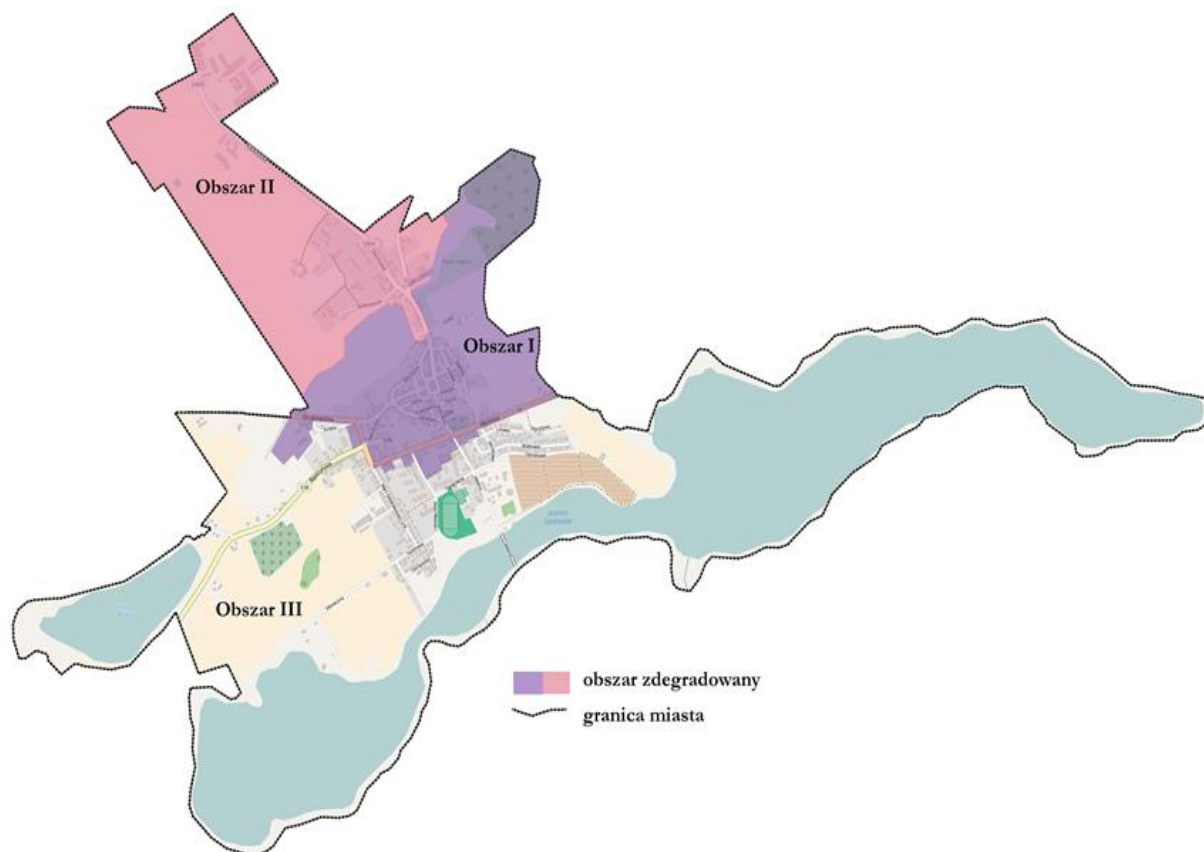
Tabela 8. Klimat aktywności gospodarczej na obszarze miasta Łasin

Jednostka	Ludność ogółem	Ludność w wieku produkcyjnym	Liczba podmiotów gospodarczych osób fizycznych	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym
Obszar I - Centrum	1 321	908	114	12,56
Obszar II	224	156	16	10,26
Obszar III	1 815	1223	82	6,70
Miasto	3 360	2287	212	9,27
Gmina	8 275	5571	311	5,58

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Łasinie

Na podstawie przeprowadzonych analiz za obszar zdegradowany zostały uznane 2 jednostki, w których przynajmniej 2 wskaźniki przedstawiają wartości mniej korzystane w porównaniu do średniej dla Gminy Łasin, tj. **Obszar I – Centrum i Obszar II.**

Mapa 2. Obszary zdegradowanie na terenie miasta Łasin



Źródło: Opracowanie własne na podstawie © autorzy OpenStreetMap

Na terenie Obszaru I - Centrum odnotowano występowanie 3 problemów ze sfery społecznej:

- Starzejące się społeczeństwo,
- Bezrobocie,
- Korzystanie z pomocy społecznej.

Natomiast na Obszarze II niekorzystne wartości wskaźników zostały wykazane w 2 obszarach, co wskazuje na występowanie następujących problemów:

- Bezrobocie,
- Korzystanie z pomocy społecznej.

Zbiornicze zestawienie wartości poszczególnych wskaźników przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9. Wskaźniki występowania stanu kryzysowego w sferze społecznej w jednostkach strukturalnych

Cechy szczególne sfery	Problem	Wskaźnik	Obszar I - Centrum	Obszar II	Obszar III	Gmina Łasin
Sfera społeczna						
Zaawansowanie procesu starzenia się ludności	Starzejące się społeczeństwo	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze	13,32%	8,48%	16,69%	13,15%
Problemy rynku pracy	Bezrobocie	Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze	9,58%	14,10%	6,87%	9,33%
Samowystarczalność ekonomiczna ludności i gospodarstw domowych	Korzystanie z pomocy społecznej	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	15,82%	33,93%	5,79%	12,93%
Sfera gospodarcza						
Klimat aktywności gospodarczej	Niski poziom przedsiębiorczości wśród mieszkańców	Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze	12,56	10,26	6,70	5,58

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Łasinie

3.2. Obszar zdegradowany – obszar wiejski

Delimitacja obszaru zdegradowanego na obszarze wiejskim Gminy Łasin nastąpiła poprzez zbadanie wszystkich sołectw pod kątem występowania stanu kryzysowego. Sołectwa podzielono na 4 następujące grupy, biorąc pod uwagę ich lokalizację na terenie gminy i sąsiedztwo ze sobą:

- Sołectwa zlokalizowane w północnej i północno-zachodniej części gminy – Nogat, Szywałd, Zawda, Wydrzno, Stare Blonowo i Nowe Blonowo,

- Sołectwa zlokalizowane w północno-wschodniej i środkowej części gminy – Zawdzka Wola, Jankowice, Huta Strzelce i Wybudowanie Łasińskie,
- Sołectwa zlokalizowane w środkowo-wschodniej części gminy – Kozłowo, Plesewo, Szonowo i Goczalki,
- Sołectwa zlokalizowane w południowej części gminy – Jakubkowo, Przesławice, Szczepanki i Nowe Mosty.

Mapa 3. Gmina Łasin w podziale na grupy sołectw wyznaczonych do zbadania występowania stanu kryzysowego



Źródło: Opracowanie własne

Każdą z grup zbadano innym zestawem wskaźników. Na tej podstawie do obszaru zdegradowanego zostały zaliczone te miejscowości, które spełniły jednocześnie 2 kryteria:

- Na terenie miejscowości występują co najmniej 2 problemy społeczne, a wskaźniki dla tych problemów przyjmują wartości mniej korzystane w porównaniu do średniej dla Gminy,
- Na terenie miejscowości występują przestrzenie zdegradowane lub negatywne zjawiska w przynajmniej jednej ze sfer (gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej lub infrastrukturalnej).

3.2.1. Analiza wskaźnikowa w sferze społecznej sołectw zlokalizowanych w północnej i północno-zachodniej części Gminy

Sołectwa zlokalizowane w północnej i północno-zachodniej części Gminy, czyli **Nogat, Szynwałd, Zawda, Wydrzno, Stare Błonowo i Nowe Błonowo** zostały zbadane pod kątem występowania problemów społecznych trzema poniższymi wskaźnikami:

- Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze,
- Miejscowość należy do rejonu obsługi szkoły podstawowej lub gimnazjum o niskim poziomie kształcenia⁴,
- Wskaźnik przestępstw kryminalnych (popelnionych na danym obszarze) na 1000 mieszkańców.

Do wyliczenia wartości wskaźników posłużyły dane statystyczne, zebrane w poniższych tabelach.

Wskaźnik nr 1 – udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze

Tabela 10. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na obszarze sołectw zlokalizowanych w północnej i północno-zachodniej części Gminy Łasin

Sołectwo	Ludność ogółem	Ludność w wieku przedprodukcyjnym	Ludność w wieku produkcyjnym	Ludność w wieku poprodukcyjnym	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze
Nogat	156	33	98	25	16,03%
Nowe Błonowo	131	41	76	14	10,69%
Stare Błonowo	197	45	128	24	12,18%
Szynwałd	371	85	247	39	10,51%
Wydrzno	276	78	173	25	9,06%
Zawda	287	63	195	29	10,10%
Gmina	8 275	1616	5571	1088	13,15%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Łasinie

Wskaźnik nr 2 – miejscowość należy do rejonu obsługi szkoły podstawowej lub gimnazjum o niskim poziomie kształcenia

Tabela 11. Względny wynik sprawdzianu szóstoklasistów w sołectwach zlokalizowanych w północnej i północno-zachodniej części Gminy Łasin

Sołectwo	Rejon obsługi szkoły podstawowej	2014	2015	Względny wynik w 2014	Względny wynik w 2015
Nogat	SP w Łasinie	58%	57%	93%	89%
Nowe Błonowo					
Stare Błonowo					
Szynwałd	SP w Wydrznie	58%	60%	91%	94%
Wydrzno	SP w Wydrznie	58%	60%	91%	94%
Zawda	SP w Zawdzie	48%	64%	75%	100%

⁴ Względny wynik (czyli stosunek wyniku uzyskanego w danej szkole na tle średniej wartości wojewódzkiej) sprawdzianu szóstoklasistów w danym roku (2015 r.) jest niższy od względnego wyniku w dowolnym roku z trzech poprzedzających lat. Do obliczenia wyników z poszczególnych lat zawsze brano pod uwagę wynik z I części sprawdzianu, tj. języka polskiego i matematyki.

Sołectwo	Rejon obsługi szkoły podstawowej	2014	2015	Względny wynik w 2014	Względny wynik w 2015
Woj. kujawsko-pomorskie	-	63%	64%	-	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Łasinie

Wskaźnik nr 3 – wskaźnik przestępstw kryminalnych (popełnionych na danym obszarze) na 1000 mieszkańców

Tabela 12. Wskaźnik przestępstw kryminalnych na 1000 mieszkańców na obszarze sołectw zlokalizowanych w północnej i północno-zachodniej części Gminy Łasin

Sołectwo	Ludność ogółem	Liczba przestępstw kryminalnych	Wskaźnik przestępstw kryminalnych na 1000 mieszkańców
Nogat	156	1	6,41
Nowe Blonowo	131	0	0,00
Stare Blonowo	197	0	0,00
Szynwałd	371	2	5,39
Wydrzno	276	1	3,62
Zawda	287	3	10,45
Gmina	8 275	30	3,63

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Łasinie

Poniższa tabela zawiera zestawienie osiągniętych wartości badanych wskaźników. Wynika z niej, że co najmniej dwa problemy społeczne występują w sołectwach **Nogat i Zawda**.

Tabela 13. Wskaźniki występowania stanu kryzysowego w sferze społecznej na obszarze sołectw zlokalizowanych w północnej i północno-zachodniej części Gminy Łasin

Sołectwo	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze	Miejscowość należy do rejonu obsługi szkoły podstawowej lub gimnazjum o niskim poziomie kształcenia ⁵	Wskaźnik przestępstw kryminalnych na 1000 mieszkańców
Nogat	16,03%	Względny wynik sprawdzianu szóstoklasistów w 2015 r. był niższy niż w 2014 r.	6,41
Nowe Blonowo	10,69%		0,00
Stare Blonowo	12,18%		0,00
Szynwałd	10,51%	Względny wynik sprawdzianu szóstoklasistów w 2015 r. był wyższy niż w 2014 r.	5,39
Wydrzno	9,06%		3,62
Zawda	10,10%	Względny wynik sprawdzianu szóstoklasistów w 2015 r. był niższy niż w 2014 r.	10,45
Gmina	13,15%	-	3,63

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Łasinie

⁵ Względny wynik (czyli stosunek wyniku uzyskanego w danej szkole na tle średniej wartości wojewódzkiej) sprawdzianu szóstoklasistów w danym roku (2015 r.) jest niższy od względnego wyniku w dowolnym roku z trzech poprzedzających lat. Do obliczenia wyników z poszczególnych lat zawsze brano pod uwagę wynik z I części sprawdzianu, tj. języka polskiego i matematyki.

3.2.2. Analiza wskaźnikowa w sferze społecznej sołectw zlokalizowanych w północno-wschodniej i środkowej części gminy

Sołectwa zlokalizowane w północno-wschodniej i środkowej części gminy, czyli **Zawdzka Wola, Jankowice, Huta Strzelce i Wybudowanie Łasińskie**, zostały zbadane pod kątem występowania problemów społecznych trzema poniższymi wskaźnikami:

- Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze,
- Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze,
- Miejscowość należy do rejonu obsługi szkoły podstawowej lub gimnazjum o niskim poziomie kształcenia⁶.

Do wyliczenia wartości wskaźników posłużyły dane statystyczne, zebrane w poniższych tabelach.

Wskaźnik nr 1 – udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze

Tabela 14. Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na obszarze sołectw zlokalizowanych w północno-wschodniej i środkowej części Gminy Łasin

Sołectwo	Ludność ogółem	Ludność w wieku produkcyjnym	Liczba bezrobotnych	Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze
Huta Strzelce	143	90	4	4,44%
Jankowice	507	340	38	11,18%
Wybudowanie Łasińskie	523	361	21	5,82%
Zawdzka Wola	160	102	7	6,86%
Gmina	8 275	5571	520	9,33%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Łasinie

Wskaźnik nr 2 – udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze

Tabela 15. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na obszarze sołectw zlokalizowanych w północno-wschodniej i środkowej części Gminy Łasin

Sołectwo	Ludność ogółem	Liczba osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze
Huta Strzelce	143	15	10,49%
Jankowice	507	75	14,79%
Wybudowanie Łasińskie	523	5	0,96%
Zawdzka Wola	160	24	15,00%
Gmina	8 275	1070	12,93%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Łasinie

⁶ Przeciętny wynik sprawdzianu szóstoklasistów w danej szkole za ostatnie 3 lata jest niższy od przeciętnego wyniku w województwie kujawsko-pomorskim. Do obliczenia wyników z poszczególnych lat zawsze brano pod uwagę wynik z I części sprawdzianu, tj. języka polskiego i matematyki.

Wskaźnik nr 3 – miejscowość należy do rejonu obsługi szkoły podstawowej lub gimnazjum o niskim poziomie kształcenia

Tabela 16. Przeciętny wynik sprawdzianu szóstoklasistów w danej szkole za ostatnie 3 lata w sołectwach zlokalizowanych w północno-wschodniej i środkowej części Gminy Łasin

Sołectwo	Rejon obsługi szkoły	Rok szkolny 2012/2013	Rok szkolny 2013/2014	Rok szkolny 2014/2015	Przeciętny wynik z 3 lat
Huta Strzelce	SP Zawda	60%	48%	64%	57%
Jankowice	SP Zawda	60%	48%	64%	57%
Wybudowanie Łasińskie	SP Łasin	55%	58%	57%	57%
Zawdzka Wola	SP Zawda	60%	48%	64%	57%
Przeciętny wynik w województwie	-	59%	63%	64%	62%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Łasinie

Poniższa tabela zawiera zestawienie osiągniętych wartości badanych wskaźników. Wynika z niej, że co najmniej dwa problemy społeczne występują w sołectwach **Jankowice i Zawdzka Wola**

Tabela 17. Wskaźniki występowania stanu kryzysowego w sferze społecznej na obszarze sołectw zlokalizowanych w północno-wschodniej i środkowej części gminy Łasin

Sołectwo	Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	Miejscowość należy do rejonu obsługi szkoły podstawowej lub gimnazjum o niskim poziomie kształcenia
Huta Strzelce	4,44%	10,49%	57%
Jankowice	11,18%	14,79%	57%
Wybudowanie Łasińskie	5,82%	0,96%	57%
Zawdzka Wola	6,86%	15,00%	60%
Gmina	9,33%	12,93%	62%⁷

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Łasinie

3.2.3. Analiza wskaźnikowa w sferze społecznej sołectw zlokalizowanych w środkowo-wschodniej części Gminy

Sołectwa zlokalizowane w środkowo-wschodniej części Gminy, czyli **Kozłowo, Plesewo, Szonowo i Goczałki**, zostały zbadane pod kątem występowania problemów społecznych trzema poniższymi wskaźnikami:

- Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze,
- Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze,
- Wskaźnik przestępstw kryminalnych (popelnionych na danym obszarze) na 1000 mieszkańców.

Do wyliczenia wartości wskaźników posłużyły dane statystyczne, zebrane w poniższych tabelach.

⁷ Przeciętny wynik w województwie

Wskaźnik nr 1 – udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze

Tabela 18. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na obszarze sołectw zlokalizowanych w środkowo-wschodniej części Gminy Łasin

Sołectwo	Ludność ogółem	Ludność w wieku przedprodukcyjnym	Ludność w wieku produkcyjnym	Ludność w wieku poprodukcyjnym	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze
Goczalki	123	26	83	14	11,38%
Kozłowo	280	58	192	30	10,71%
Plesewo	281	64	180	37	13,17%
Szonowo	321	55	227	39	12,15%
Gmina	8 275	1616	5571	1088	13,15%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Łasinie

Wskaźnik nr 2 – udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze

Tabela 19. Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na obszarze sołectw zlokalizowanych w środkowo-wschodniej części Gminy Łasin

Sołectwo	Liczba dzieci do lat 17	Liczba dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny	Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze
Goczalki	26	15	57,69%
Kozłowo	58	46	79,31%
Plesewo	64	30	46,88%
Szonowo	55	39	70,91%
Gmina	1616	798	49,38%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Łasinie

Wskaźnik nr 3 – wskaźnik przestępstw kryminalnych (popełnionych na danym obszarze) na 1000 mieszkańców

Tabela 20. Wskaźnik przestępstw kryminalnych na 1000 mieszkańców na obszarze sołectw zlokalizowanych w środkowo-wschodniej części Gminy Łasin

Sołectwo	Ludność ogółem	Liczba przestępstw kryminalnych	Wskaźnik przestępstw kryminalnych na 1000 mieszkańców
Goczalki	123	0	0,00
Kozłowo	280	0	0,00
Plesewo	281	1	3,56
Szonowo	321	1	3,12
Gmina	8 275	30	3,63

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Łasinie

Poniższa tabela zawiera zestawienie osiągniętych wartości badanych wskaźników. Wynika z niej, że w żadnym z badanych sołectw nie występują co najmniej dwa problemy społeczne.

Tabela 21. Wskaźniki występowania stanu kryzysowego w sferze społecznej na obszarze sołectw zlokalizowanych w środkowo-wschodniej części Gminy Łasin

Sołectwo	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze	Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze	Wskaźnik przestępstw kryminalnych na 1000 mieszkańców
Goczalki	11,38%	57,69%	0,00
Kozłowo	10,71%	79,31%	0,00
Plesewo	13,17%	46,88%	3,56
Szonowo	12,15%	70,91%	3,12
Gmina	13,15%	49,38%	3,63

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Łasinie

3.2.4. Analiza wskaźnikowa w sferze społecznej sołectw zlokalizowanych w południowej części Gminy

Sołectwa zlokalizowane w południowej części Gminy, czyli **Jakubkowo, Przesławice, Szczepanki i Nowe Mosty**, zostały zbadane pod kątem występowania problemów społecznych trzema poniższymi wskaźnikami:

- Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze,
- Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze,
- Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze.

Do wyliczenia wartości wskaźników posłużyły dane statystyczne, zebrane w poniższych tabelach.

Wskaźnik nr 1 – udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze

Tabela 22. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na obszarze sołectw zlokalizowanych w południowej części gminy Łasin

Sołectwo	Ludność ogółem	Ludność w wieku przedprodukcyjnym	Ludność w wieku produkcyjnym	Ludność w wieku poprodukcyjnym	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze
Jakubkowo	232	45	158	29	12,50%
Nowe Mosty	246	50	169	27	10,98%
Przesławice	237	46	162	29	12,24%
Szczepanki	444	97	303	44	9,91%
Gmina	8 275	1616	5571	1088	13,15%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Łasinie

Wskaźnik nr 2 – udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze

Tabela 23. Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na obszarze sołectw zlokalizowanych w południowej części Gminy Łasin

Sołectwo	Ludność ogółem	Ludność w wieku produkcyjnym	Liczba bezrobotnych	Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze
Jakubkowo	232	158	12	7,59%
Nowe Mosty	246	169	17	10,06%
Przesławice	237	162	8	4,94%
Szczepanki	444	303	31	10,23%
Gmina	8 275	5571	520	9,33%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Łasinie

Wskaźnik nr 3 – udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze

Tabela 24. Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na obszarze sołectw zlokalizowanych w południowej części Gminy Łasin

Sołectwo	Liczba dzieci do lat 17	Liczba dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny	Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze
Jakubkowo	45	28	62,22%
Nowe Mosty	50	19	38,00%
Przesławice	46	15	32,61%
Szczepanki	97	46	47,42%
Gmina	1616	798	49,38%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Łasinie

Poniższa tabela zawiera zestawienie osiągniętych wartości badanych wskaźników. Wynika z niej, że w żadnym z badanych sołectw nie występują co najmniej dwa problemy społeczne.

Tabela 25. Wskaźniki występowania stanu kryzysowego w sferze społecznej na obszarze sołectw zlokalizowanych w południowej części gminy Łasin

Sołectwo	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze	Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze	Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze
Jakubkowo	12,5%	7,59%	62,22%
Nowe Mosty	10,98%	10,06%	38,00%
Przesławice	12,24%	4,94%	32,61%
Szczepanki	9,91%	10,23%	47,42%
Gmina	13,15%	9,33%	49,38%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Łasinie

3.2.5. Analiza sołectw, w których zidentyfikowano problemy społeczne pod kątem występowania w nich przestrzeni zdegradowanych lub niekorzystnych zjawisk w innych sferach

Z powyższych analiz wynika, że problemy społeczne (w ilości co najmniej 2) zostały zdiagnozowane w 4 sołectwach: **Jankowice, Nogat, Zawda i Zawdzka Wola**. Te sołectwa zostały

poddane dalszej analizie, celem sprawdzenia czy występuje w nich przestrzeń zdegradowana lub niekorzystne zjawiska w innych sferach.

W poniższych tabelach dokonano zestawienia danych obrazujących występowanie przestrzeni zdegradowanych lub problemy inne niż społeczne w sołectwach Jankowice, Nogat, Zawda i Zawdzka Wola.

Przestrzeń zdegradowana, zgodnie z „Zasadami programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych” to obecnie nieużytkowane tereny i obiekty, na których realizowano działalności: przemysłowe, wojskowe, eksploatację kopalni, transportowe, rolnicze, infrastruktury komunalnej (związanej z gospodarką wodno-ściekową, odpadami, zaopatrzeniem w energię). komunalnej (związanej z gospodarką wodno-ściekową, odpadami, zaopatrzeniem w energię). Do kategorii przestrzeni zdegradowanych możliwe jest także zaliczenie terenów i obiektów, które pierwotnie pełniły innego rodzaju funkcje (np. usługowe, handlowe, mieszkaniowe, magazynowo-składowe) i nie są obecnie wykorzystywane w tym celu, jeśli możliwa jest ich adaptacja na cele rozwoju społecznego lub gospodarczego, nawet jeśli nie dojdzie do zmiany funkcji pierwotnej. Specyficznym rodzajem „przestrzeni zdegradowanych” są także tereny i obiekty, w których rozpoczęto realizację zagospodarowania i jej nie zakończono – formalnie nie doszło więc do rozpoczęcia działalności, ale teren jest zajęty przez nieużytkowane obiekty.

Tak rozumiana przestrzeń występuje na terenie sołectwa Jankowice.

Tabela 26. Sołectwo Jankowice – przestrzeń zdegradowana

Problem	Opis
Występowanie przestrzeni zdegradowanych	Na terenie sołectwa Jankowice (w miejscowości Nowe Jankowice) występuje przestrzeń zdegradowana w postaci obecnie nieużytkowanego obiektu infrastruktury komunalnej (związanej z zaopatrzeniem w energię ciepłą) – jest to budynek po kotłowni osiedlowej zlokalizowany na działce nr 24/25.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Łasinie

W pozostałych trzech analizowanych sołectwach nie zdiagnozowano występowania przestrzeni zdegradowanych, w związku z czym poddano je badaniu pod kątem występowania problemów w przynajmniej jednej ze sfer: gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej lub środowiskowej.

Tabela 27. Sołectwo Nogat - negatywne zjawiska w innych sferach

Problem	Opis
Sfera środowiskowa	
Zagrożenia środowiska związane z gospodarką ściekową	Wszystkie nieruchomości (100%) posiadają zbiorniki wybieralne (szamba). Brak jest dostępu do sieci kanalizacyjnej. Udział budynków podłączonych do sieci kanalizacyjnej względem ogółu budynków w gminie Łasin wynosi 74,54%.
Sfera przestrzenno-funkcjonalna	
Niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną	Miejscowość jest zwodociągowana, brak natomiast dostępu do sieci kanalizacyjnej i gazowej.
Niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę społeczną	Sołectwo posiada świetlicę wiejskiej, która ze względu na stan techniczny nie zaspokaja w pełni potrzeb mieszkańców w zakresie aktywizacji społecznej.
Niska jakość terenów publicznych	Teren wokół świetlicy wiejskiej (działka nr 234/9) wymaga zagospodarowania i nadania mu nowych funkcji publicznych.

Sfera techniczna	
Degradacja stanu technicznego obiektów publicznych	Obiekt infrastruktury społecznej w Nogacie w postaci świetlicy wiejskiej (działka nr 234/9) wymaga kompleksowej modernizacji (remont wewnątrz budynku, elewacja, stolarka okienna, remont ścian i posadzki). Obiekt nie posiada zaplecza kuchennego i sanitarnego.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Łasinie

Tabela 28. Sołectwo Zawda - negatywne zjawiska w innych sferach

Problem	Opis
Sfera gospodarcza	
Niski stopień przedsiębiorczości	Na terenie sołectwa Zawda liczba podmiotów gospodarczych osób fizycznych w 2015 r. wynosiła 3. Poziom przedsiębiorczości mierzony wskaźnikiem liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym wyniósł 1,54 i był sporo niższy od średniej dla gminy (5,58).
Sfera środowiskowa	
Zagrożenia środowiska związane z gospodarką ściekową	Większość nieruchomości na terenie sołectwa (91,84%) posiada zbiorniki wybieralne (szamba).
Sfera przestrzenno-funkcjonalna	
Niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną	Sołectwo jest zwodociagowane i częściowo skanalizowane. Udział budynków podłączonych do sieci kanalizacyjnej względem ogółu budynków w Zawdzie wynosi 8,16%, podczas gdy w gminie Łasin wynosi on 74,54%. Brak dostępu do sieci gazowej.
Niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę społeczną	W Zawdzie działa świetlica wiejska, jednak ze względu na stan obiektu, w którym znajduje się świetlica, nie zaspokaja potrzeb lokalnej społeczności.
Niska jakość terenów publicznych	Teren wokół świetlicy wiejskiej (działka nr 52/5) wymaga zagospodarowania i nadania mu nowych funkcji publicznych.
Sfera techniczna	
Degradacja stanu technicznego obiektów publicznych	Obiekt infrastruktury społecznej w Zawdzie w postaci świetlicy wiejskiej (działka nr 52/5) wymaga modernizacji (konieczny jest remont dachu, termoizolacja ścian, poprawa stanu elewacji).

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Łasinie

Tabela 29. Sołectwo Zawdzka Wola - negatywne zjawiska w innych sferach

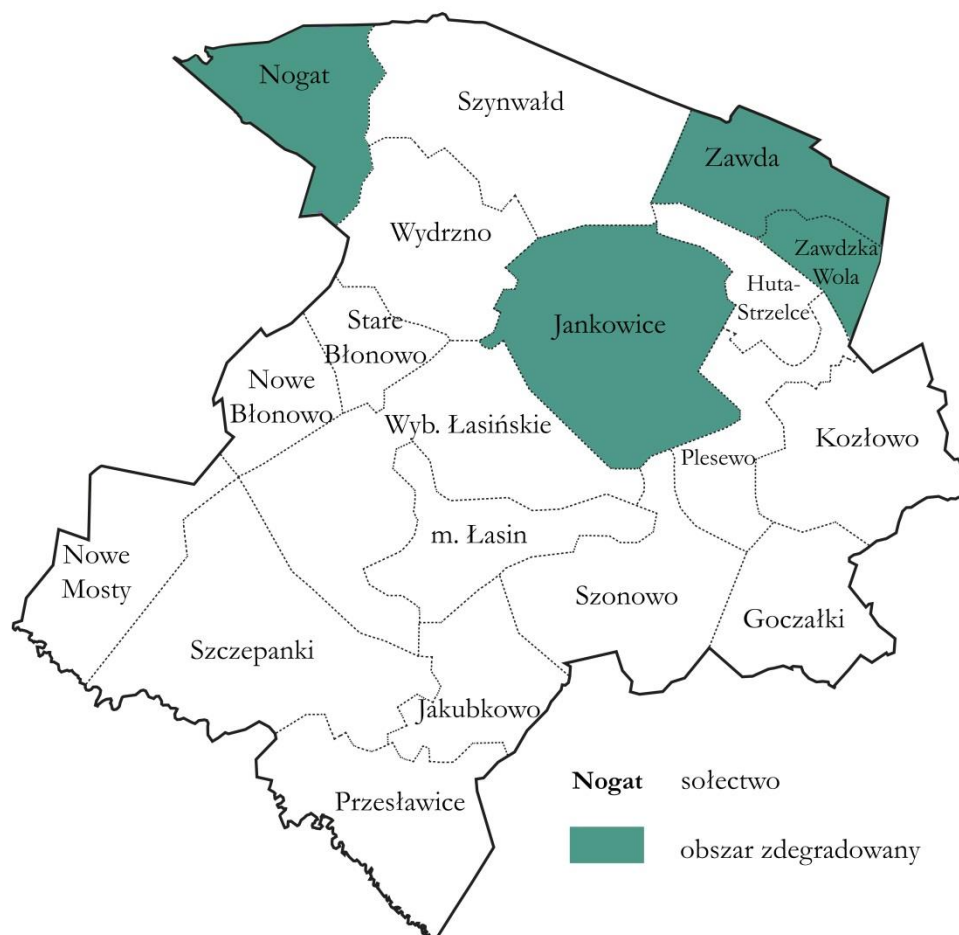
Problem	Opis
Sfera gospodarcza	
Niski stopień przedsiębiorczości	Na terenie sołectwa Zawdzka Wola liczba podmiotów gospodarczych osób fizycznych w 2015 r. wynosiła 3. Poziom przedsiębiorczości mierzony wskaźnikiem liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym wyniósł 2,94 i był sporo niższy od średniej dla gminy (5,58).
Sfera środowiskowa	
Zagrożenia środowiska związane z gospodarką ściekową	Wszystkie nieruchomości (100%) posiadają zbiorniki wybieralne (szamba). Brak jest dostępu do sieci kanalizacyjnej.
Sfera przestrzenno-funkcjonalna	
Niewystarczające wyposażenie	Miejscowość jest zwodociagowana, brak natomiast dostępu do sieci

w infrastrukturę techniczną	kanalizacyjnej i gazowej. Udział budynków podłączonych do sieci kanalizacyjnej względem ogółu budynków w gminie Łasin wynosi 74,54%.
Niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę społeczną	Na terenie sołectwa działa świetlica wiejska (połączona z OSP). Ze względu na stan budynku, w którym znajduje się świetlica, nie zaspokaja potrzeb lokalnej społeczności.
Niska jakość terenów publicznych	Teren wokół świetlicy wiejskiej (działka nr 15) wymaga zagospodarowania i nadania mu nowych funkcji publicznych.
Sfera techniczna	
Degradacja stanu technicznego obiektów publicznych	Obiekt infrastruktury społecznej w Zawdzkiej Woli (działka nr 15) w postaci świetlicy wiejskiej wymaga modernizacji i doposażenia.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Łasinie

Ze względu na fakt, że w sołectwach **Jankowice, Nogat, Zawda i Zawdzka Wola** występują minimum po dwa problemy społeczne oraz przestrzeń zdegradowana (Jankowice) lub problem w przynajmniej jednej ze sfer (gospodarcza, przestrzenno-funkcjonalna, techniczna lub środowiskowa), **wszystkie te sołectwa należy uznać za obszar zdegradowany.**

Mapa 4. Obszary zdegradowane na terenie Gminy Łasin



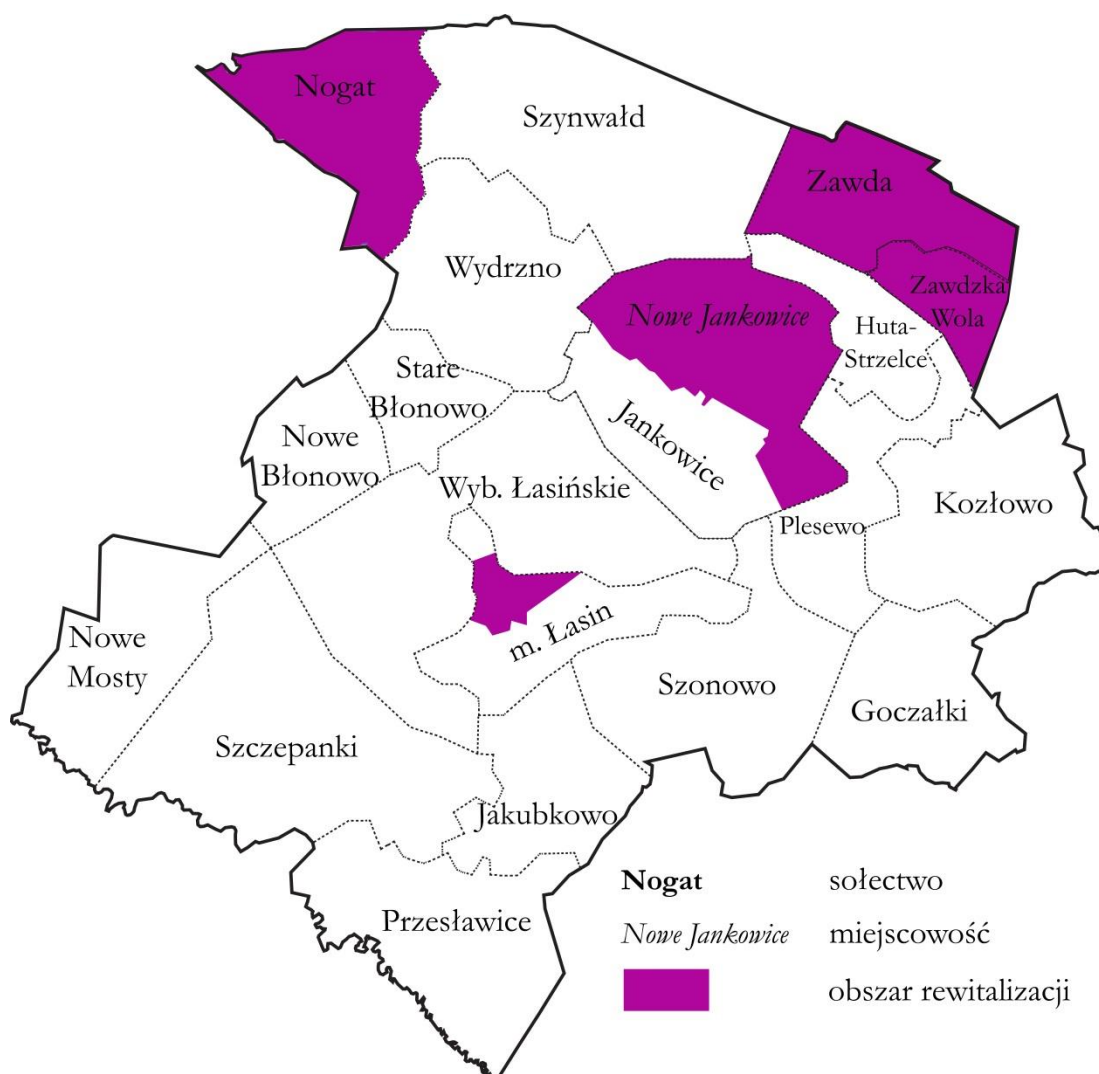
Źródło: Opracowanie własne

4. Obszar rewitalizacji gminy⁸

W myśl art. 10 Ustawy o rewitalizacji⁹ i „Zasad programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych” obszarem rewitalizacji jest obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk (społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych), na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, gmina zamierza prowadzić rewitalizację.

Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, lecz nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców gminy. W skład obszaru rewitalizacji mogą wejść obszary występowania problemów przestrzennych, takich jak tereny poprzemysłowe (w tym poportowe i powydobywcze), powojenne lub pokolejowe, wyłącznie w przypadku, gdy przewidziane dla nich działania są ściśle powiązane z celami rewitalizacji dla danego obszaru rewitalizacji.

Mapa 5. Obszar rewitalizacji na terenie Miasta i Gminy Łasin



Źródło: Opracowanie własne

⁸ Przedstawione w poniższym rozdziale dane statystyczne dotyczą stanu na 31.12.2015 r.

⁹ Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2015 r. poz. 1777).

Z tego względu obszar rewitalizacji w Gminie Łasin składa się z kilku podobszarów położonych zarówno w części miejskiej, jak i wiejskiej, które łącznie stanowią **18,01% powierzchni** Gminy i są zamieszkiwane przez **27,76% jej mieszkańców**. Dla zachowania progów 30% ludności gminy i 20% powierzchni gminy objętej rewitalizacji, w części wiejskiej obszar rewitalizacji w sołectwie Jankowice został zawężony do miejscowości Nowe Jankowice, gdzie planowana jest faktyczna interwencja w ramach rewitalizacji.

Tabela 30. Powierzchnia i ludność Miasta i Gminy Łasin objęta rewitalizacją

Podobszar	Ludność	% ludności gminy	Powierzchnia (ha)	% powierzchni gminy
Obszar I - Centrum	1 321	15,96	62,84	0,46
Nowe Jankowice	373	4,51	739,08	5,41
Nogat	156	1,89	779,82	5,71
Zawda	287	3,47	727,52	5,33
Zawdzka Wola	160	1,93	150,53	1,10
Razem	2 297	27,76	2 459,79	18,01

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Łasinie

4.1. Obszar rewitalizacji – miasto

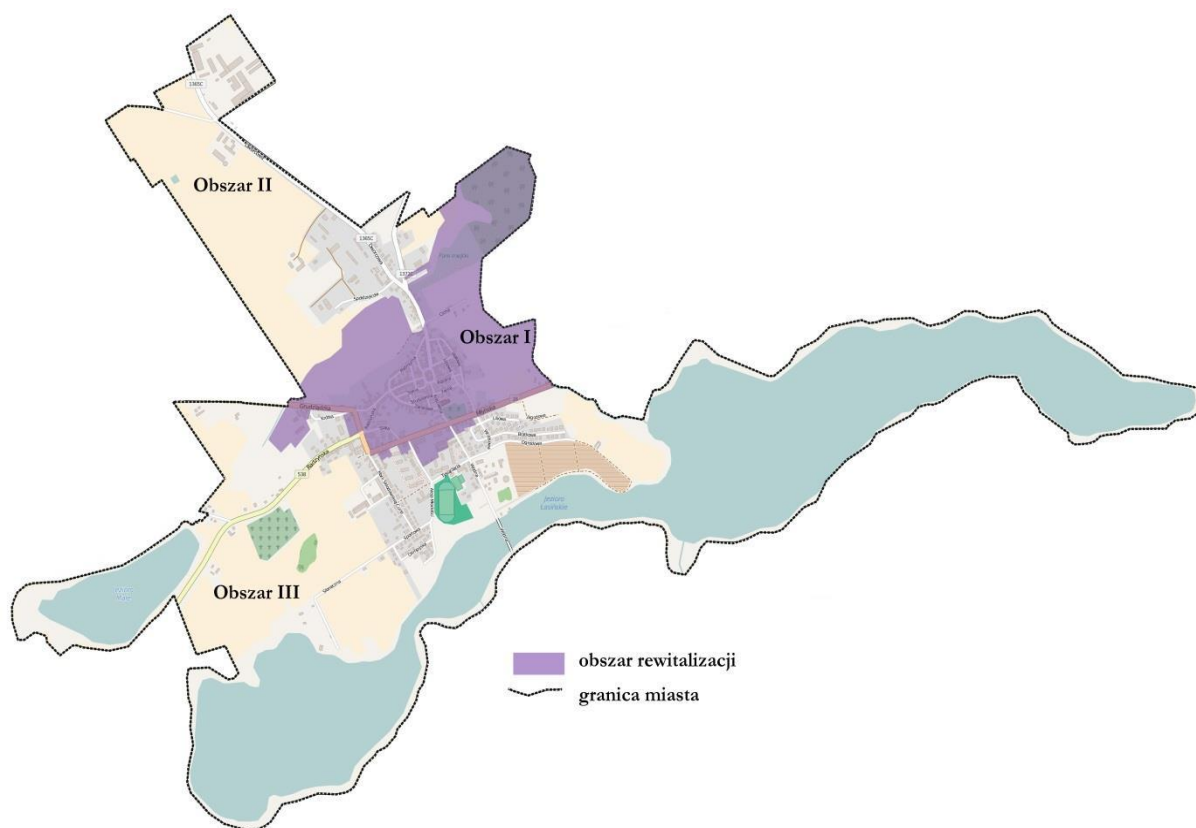
W procesie delimitacji obszaru rewitalizacji miasta Łasin pod uwagę wzięto te jednostki, które zostały uznane za obszar zdegradowany, zgodnie z „Zasadami programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych”, czyli Obszar I – Centrum i Obszar II¹⁰. Tak wskazany obszar przekracza wspomniany próg 30% ludności gminy. W związku z tym obszar rewitalizacji został zawężony do tej jednostki, w której liczba wskaźników z wartościami mniej korzystnymi od średniej dla gminy jest największa. Na terenie Obszaru I - Centrum, 3 spośród 4 badanych wskaźników przyjęły wartości mniej korzystne w porównaniu do średniej dla całej gminy, natomiast na Obszarze II taki stan odnotowano w odniesieniu do 2 analizowanych wskaźników.

Obszarem rewitalizacji w Mieście jest Obszar I - Centrum. Obszar ten jest zamieszkiwany przez 1 321 osób (15,96% ludności gminy) i zajmuje powierzchnię 62,84 ha (0,46% powierzchni gminy).

Obszar I - Centrum cechuje się wyższym niż średnia dla Gminy odsetkiem osób starszych. Stanowią one 13,32% ogółu mieszkańców tego obszaru, podczas gdy średnia dla Gminy wynosi 13,15%. Taki stan rzeczy jest wyrazem powszechnie występującego zjawiska starzenia się społeczeństwa, które w tej jednostce jest nasilone. Innym niekorzystnym zjawiskiem są problemy rynku pracy – udział osób bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na tym obszarze wynosi 9,58%, przy czym średnia dla Gminy w tym przypadku wynosi 9,33%. Na Obszarze I - Centrum zdiagnozowano także problem braku samowystarczalności ekonomicznej ludności i gospodarstw domowych – udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na tym obszarze wynosi 15,82%, przy średniej dla gminy 12,93%.

¹⁰ Zasięg terytorialny każdego z obszarów został przedstawiony w rozdziale 1.1.

Mapa 6. Obszar rewitalizacji w Mieście Łasin



Źródło: Opracowanie własne na podstawie © autorzy OpenStreetMap

4.2. Obszar rewitalizacji – obszar wiejski

Obszar rewitalizacji w części wiejskiej Gminy Łasin składa się z 4 podobszarów: **sołectw Nogat, Zawda, Zawdzka Wola oraz miejscowości Nowe Jankowice** wchodzącej w skład sołectwa Jankowice. Ze względu na konieczność zawężenia obszaru objętego rewitalizacją do maksymalnie 20% powierzchni gminy i 30% mieszkańców gminy, podobszar rewitalizacji w sołectwie Jankowice został zawężony do terenu, na którym planowana jest interwencja.

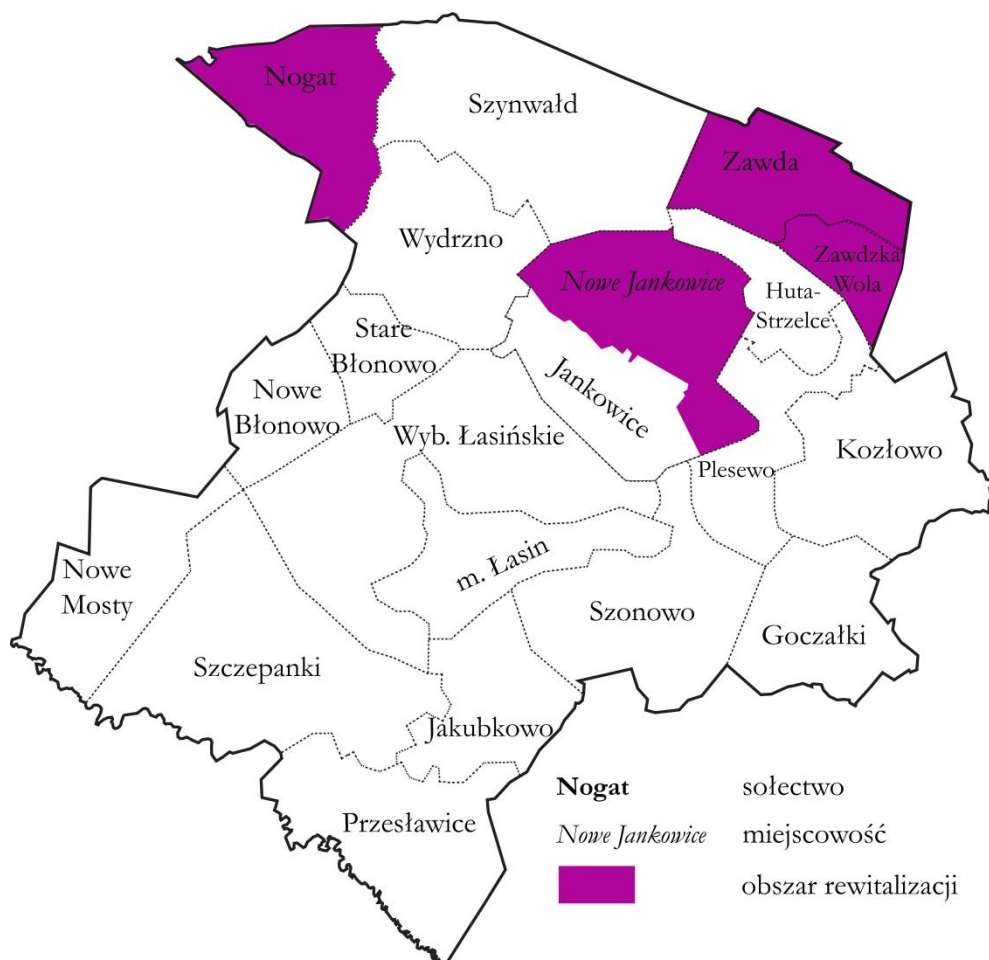
Tabela 31. Obszar rewitalizacji w części wiejskiej Gminy Łasin

Jednostka	Ludność	% ludności gminy	Powierzchnia (ha)	% powierzchni gminy
Nowe Jankowice	373	4,51%	739,08	5,41%
Nogat	156	1,89%	779,82	5,71%
Zawda	287	3,47%	727,52	5,33%
Zawdzka Wola	160	1,93%	150,53	1,10%
Razem	976	11,79%	2396,95	17,55%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Łasinie

Zasięg obszaru rewitalizacji w części wiejskiej na tle Gminy przedstawia poniższa mapa.

Mapa 7. Obszar rewitalizacji w części wiejskiej Gminy Łasin



Źródło: Opracowanie własne

„Zasady programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych” wskazują, że do obszaru rewitalizacji, na którym będą prowadzone przedsięwzięcia wynikające z programu rewitalizacji należy zaliczyć te obszary zdegradowane (w całości lub częściowo), które spełniają przynajmniej jeden z zestawów kryteriów i tym samym zdecydować się na określony kierunek/kierunki działań rewitalizacyjnych. Dla obszarów wiejskich przewidziano następujące 4 cele rewitalizacji:

- **Przekształcenie przestrzeni zdegradowanej na cele aktywizacji społecznej.** Za obszar rewitalizacji można uznać miejscowości, w których jednocześnie spełnione zostaną następujące warunki:
 - a) występuje przestrzeń zdegradowana, która może być zaadaptowana do celów rozwoju społecznego,
 - b) na terenie miejscowości i w odległości 1,5 km od zwyczajowo przyjętego centralnego punktu miejscowości, liczonej wzdłuż dróg publicznych i publicznych ciągów pieszych i pieszo-jezdnych brak publicznej infrastruktury aktywizacji społecznej, chyba że uzasadniona i planowana interwencja zakłada utworzenie infrastruktury: komplementarnej wobec już istniejącej, lub bezpośrednio rozszerzającej (poprzez adaptację istniejących budynków) możliwości lokalowej infrastruktury już istniejącej, utworzenie infrastruktury należącej do tej samej kategorii oraz umożliwiającej realizację zadań/aktywności tego samego rodzaju, jeśli zapotrzebowanie społeczne przekracza możliwości infrastruktury już istniejącej, lub utworzenie infrastruktury zastępującej infrastrukturę tego samego rodzaju likwidowaną ze

względem na stan wyeksploatowania, brak funkcjonalności, niespełnianie warunków bezpieczeństwa - to nie jest konieczne spełnienie wspomnianego warunku odległości 1,5 km.

- **Przekształcenie przestrzeni zdegradowanej na cele aktywizacji gospodarczej.** Za obszar rewitalizacji można uznać miejscowości, w których jednocześnie spełnione są warunki:
 - a) występują przestrzenie zdegradowane, które mogą być zaadaptowane do celów rozwoju gospodarczego,
 - b) na terenie gminy są zarejestrowane osoby bezrobotne.
- **Rozwój społeczny dzieci i młodzieży w rejonach o niskim poziomie kształcenia w szkołach podstawowych i gimnazjalnych.** Za obszary rewitalizacji można uznać miejscowości, w których jednocześnie spełnione są warunki:
 - c) miejscowość należy do rejonu obsługi szkoły podstawowej lub gimnazjum o niskim poziomie kształcenia,
 - d) lokalny samorząd może wykazać udokumentowane zainteresowanie prowadzeniem zajęć aktywizujących (np. przez sektor ngo).
- **Zwiększenie partycypacji w życiu społecznym dla społeczności w rejonach o wysokim uzależnieniu od świadczeń pomocy społecznej.** Za obszar rewitalizacji można uznać miejscowości, w których jednocześnie spełnione są warunki:
 - a) miejscowość wykazuje wyższy od przeciętnej w gminie wskaźnik osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej lub miejscowość znajduje się wśród trzech miejscowości w gminie o największej bezwzględnej liczbie osób objętych sytuacją kryzysową,
 - b) lokalny samorząd może wykazać udokumentowane zainteresowanie prowadzeniem zajęć aktywizujących (np. przez sektor ngo).

Podobszar **Nowe Jankowice** wpisuje się w trzy powyższe cele, tj. przekształcenie przestrzeni zdegradowanych na cele aktywizacji społecznej, rozwój społeczny dzieci i młodzieży oraz zwiększenie partycypacji w życiu społecznym.

W związku z tym, że **na pozostałych podobszarach rewitalizacji nie występują** obszary wykazujące cechy **przestrzeni zdegradowanych** przy wyznaczaniu obszarów rewitalizacji **nie było możliwe wskazanie celów rewitalizacji związanych z przekształceniem przestrzeni zdegradowanych na cele aktywizacji społecznej i gospodarczej**. Mimo, iż na tych terenach występują inne negatywne zjawiska wskazujące na konieczność podjęcia interwencji w ramach tych dwóch celów, np. bezrobocie, czy zły stan techniczny obiektów pełniących funkcje miejsc aktywizacji społecznej.

W związku z powyższym w przypadku podobszaru Nogat, Zawda i Zawdzka Wola pod uwagę wzięto pozostałe 2 cele dotyczące rozwoju społecznego dzieci i młodzieży oraz zwiększenia partycypacji wśród społeczności gdzie nasilone jest korzystanie z pomocy społecznej.

Tabela 32. Cel rewitalizacji: przekształcenie przestrzeni zdegradowanych na cele aktywizacji społecznej

Obszar rewitalizacji	Warunki
Nowe Jankowice	Występuje przestrzeń zdegradowana, która może być zaadaptowana do celów rozwoju społecznego
	W Nowych Jankowicach występuje przestrzeń zdegradowana w postaci obecnie nieużytkowanego obiektu infrastruktury komunalnej (związanej z zaopatrzeniem w energię ciepłą) – jest to budynek po kotłowni osiedlowej zlokalizowany na działce nr 24/25. Planowane jest zaadaptowanie kotłowni na świetlicę wiejską.

	Dostępność publicznej infrastruktury aktywizacji społecznej
	W Nowych Jankowicach i Jankowicach nie ma świetlicy. Mieszkańcy spotykają w Stadninie Koni w Nowych Jankowicach. Najbliższa świetlica wiejska znajduje się w Zawdzkiej Woli w odległości co najmniej 3,5 km liczone wzdłuż dróg i ciągów pieszych.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Łasinie

Tabela 33. Cel rewitalizacji: rozwój społeczny dzieci i młodzieży w rejonach o niskim poziomie kształcenia w szkołach podstawowych i gimnazjalnych

Obszar rewitalizacji	Miejscowość należy do rejonu obsługi szkoły podstawowej lub gimnazjum o niskim poziomie kształcenia ¹¹	Lokalny samorząd może wykazać udokumentowane zainteresowanie prowadzeniem zajęć aktywizujących
Nowe Jankowice	Sołectwo należy do rejonu obsługi Szkoły Podstawowej w Łasinie, w której przeciętny wynik sprawdzianu szóstoklasistów za ostatnie 3 lata (57%) jest niższy od przeciętnego wyniku w województwie (62%).	Lokalny samorząd posiada listy Intencyjne, np. od lokalnych szkół oraz organizacji pozarządowych, wykazujące zainteresowanie prowadzeniem zajęć aktywizujących, mających na celu rozwój społeczny dzieci i młodzieży z obszaru rewitalizacji.
Nogat	Nogat należy do rejonu obsługi Szkoły Podstawowej w Łasinie, w której przeciętny wynik sprawdzianu szóstoklasistów za ostatnie 3 lata (57%) jest niższy od przeciętnego wyniku w województwie (62%).	
Zawda	Zawda należy do rejonu obsługi Szkoły Podstawowej w Zawdzie, w której przeciętny wynik sprawdzianu szóstoklasistów za ostatnie 3 lata (57%) jest niższy od przeciętnego wyniku w województwie (62%).	
Zawdzka Wola	Sołectwo należy do rejonu obsługi Szkoły Podstawowej w Zawdzie, w której przeciętny wynik sprawdzianu szóstoklasistów za ostatnie 3 lata (57%) jest niższy od przeciętnego wyniku w województwie (62%).	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Łasinie

Tabela 34. Cel rewitalizacji: zwiększenie partycypacji w życiu społecznym dla społeczności w rejonach o wysokim uzależnieniu od świadczeń pomocy społecznej

Obszar rewitalizacji	Miejscowość wykazuje wyższy od przeciętnej w gminie wskaźnik osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej	Lokalny samorząd może wykazać udokumentowane zainteresowanie prowadzeniem zajęć aktywizujących
Nowe Jankowice	W sołectwie Jankowice udział osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w ludności ogółem na tym obszarze wynosi 14,79% i jest wyższy od przeciętnej w gminie wynoszącej 12,93%.	Lokalny samorząd posiada listy intencyjne, np. od Ośrodka Pomocy Społecznej oraz organizacji pozarządowych, wykazujące zainteresowanie prowadzeniem zajęć aktywizujących, mających na celu zwiększenie partycypacji w życiu społecznym oraz zmniejszenie stopnia uzależnienia od świadczeń pomocy społecznej.
Nogat	Natężenie korzystania z pomocy społecznej jest mniejsze niż w gminie.	
Zawda		
Zawdzka Wola	W miejscowości Zawdzka Wola udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na tym obszarze wynosi 15% i jest wyższy od przeciętnej w gminie wynoszącej 12,93%.	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Łasinie

¹¹ Przeciętny wynik sprawdzianu szóstoklasistów w danej szkole za ostatnie 3 lata jest niższy od przeciętnego wyniku w województwie kujawsko-pomorskim. Do obliczenia wyników z poszczególnych lat zawsze brano pod uwagę wynik z I części sprawdzianu, tj. języka polskiego i matematyki.

5. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji

5.1 Podobszar 1: Obszar I – Centrum

Obszar rewitalizacji w mieście Łasin obejmuje jedną z trzech wydzielonych na potrzeby delimitacji jednostek: Obszar I - Centrum. Jednostka ta zajmuje powierzchnię 62,84 ha, co stanowi 0,46% powierzchni Gminy i 13,12% powierzchni miasta. Na tym terenie mieszka 1 321 osób (15,96% ludności Gminy i 39,32% mieszkańców Miasta). Jednostkę wyznaczoną do rewitalizacji tworzy 30 ulic.

Tabela 35. Wykaz ulic wchodzących w skład obszaru rewitalizacji

1. 700-lecia	2. Cicha	3. Farna	4. Grudziądzka	5. Kamionka	6. Kościelna
7. Kościuszki	8. Ks. Kardynała Wyszyńskiego	9. Kwiatowa	10. Lipowa	11. Łąkowa	12. Młyńska
13. Odrodzenia Polski	14. Parkowa	15. Podgórna	16. Podmurna	17. Polna	18. Różana
19. Rynek	20. Rzeźnicka	21. Solna	22. Spichrzowa	23. Stara	24. Studzienna
25. Szkolna	26. Wałowa	27. Warszawska	28. Wąska	29. Zamkowa	30. Żelazna

Źródło: Opracowanie własne

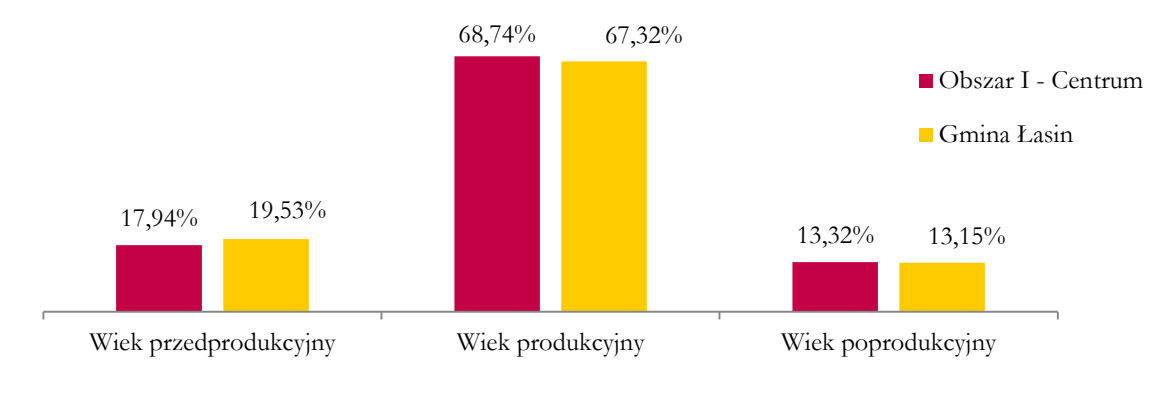
Podobszar obejmuje ściśle historyczne centrum Łasina, gdzie znajdują się instytucje gminne, rynek i zabytkowa zabudowa.

Sfera społeczna

Pod koniec 2015 r. na podobszarze zamieszkiwało 1 321 osób (51,40% stanowiły kobiety). W większości były to osoby w wieku produkcyjnym (908 osób, co stanowi 68,74% wszystkich mieszkańców Centrum). Drugą najliczniejszą grupą są osoby poniżej 18 roku życia (17,94%). Najmniejszy jest udział osób w wieku poprodukcyjnym (13,32%). Mimo to odsetek osób starszych jest nieco wyższy niż średnio w Gminie (13,15%).

Wskaźnik obciążenia demograficznego na badanym obszarze wskazuje, że sytuacja w tej jednostce nie odbiega od trendów panujących w Gminie, gdyż na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym przypada 45 osób w wieku nieprodukcyjnym (czyli przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym), a w Gminie jest to 49 osób.

Wykres 5. Struktura wiekowa ludności na podobszarze Centrum w 2015 r.



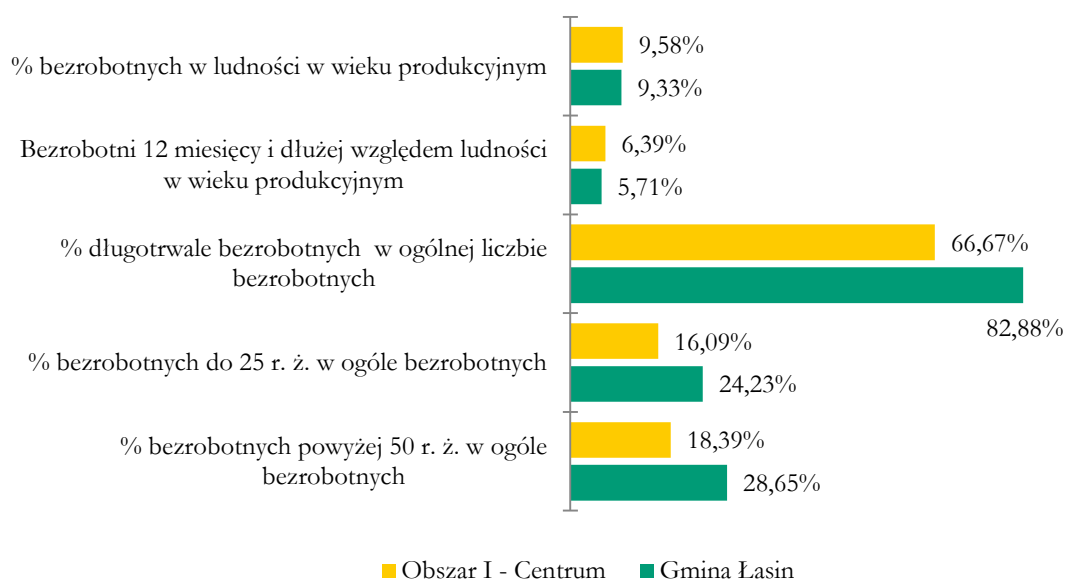
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Łasinie

Stosunkowo wysoki odsetek dzieci i młodzieży w strukturze społeczeństwa wiąże się z potrzebą zapewnienia tej grupie odpowiedniej oferty, np. w zakresie spędzania czasu wolnego. Mimo obecnie korzystnych trendów, prognozy demograficznego wskazują na postępujące starzenie się społeczeństwa, w związku z czym **konieczne jest zapewnienie odpowiednich usług kierowanych do osób**

starszych. Na terenie Miasta nie funkcjonuje żadna instytucja, która zapewniałaby opiekę nad osobami starszymi, w ograniczonym zakresie działają kluby adresowane do seniorów. Brakuje również placówki świadczącej usługi w zakresie opieki paliatywnej. Działania na rzecz aktywizacji społecznej osób z grupy 60+ powinny być prowadzone w szerszym zakresie (np. warsztaty tematyczne, wymiana usług, poradnictwo prawne i obywatelskie, uniwersytet trzeciego wieku itp.)

Podobszar charakteryzuje się relatywnie **niskim poziomem bezrobocia**. Na koniec 2015 r. udział osób bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym wynosił **9,58%** (87 zarejestrowanych bezrobotnych). Jest to wynik nieznacznie wyższy od średniej dla Gminy wynoszącej 9,33%. Podobnie stosunek liczby osób bezrobotnych pozostających bez pracy dłużej niż 12 miesięcy względem ogółu osób w wieku produkcyjnym jest wyższy niż w Gminie – 6,39% wobec 5,71%. Na podobszarze nasilone jest zjawisko tzw. **długotrwałego bezrobocia**. Pojęcie to dotyczy osób, które w ciągu ostatnich 2 lat łącznie przez okres ponad 12 miesięcy były zarejestrowane w urzędzie pracy – na podobszarze takie osoby stanowią aż **66,67%** ogółu bezrobotnych.

Wykres 6. Struktura bezrobocia na podobszarze Centrum w 2015 r.



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Grudziądzu

W grupie osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem osób znajdują się również **osoby niepełnosprawne, które potrzebują wsparcia w zakresie ułatwienia aktywnego włączenia w życie społeczne i zawodowe.** W tej sferze działa **ośrodek rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz spółdzielnia socjalna „Perspektywa”** prowadzone przez Fundację „Ochrona Zdrowia i Rehabilitacja Niepełnosprawnych”. Istotną kwestią jest wsparcie działalności tych podmiotów, aby mogły aktywnie pomagać osobom, które są wykluczone społecznie lub zagrożone wykluczeniem społecznym m. in. z powodu niepełnosprawności. Potrzebne jest wsparcie:

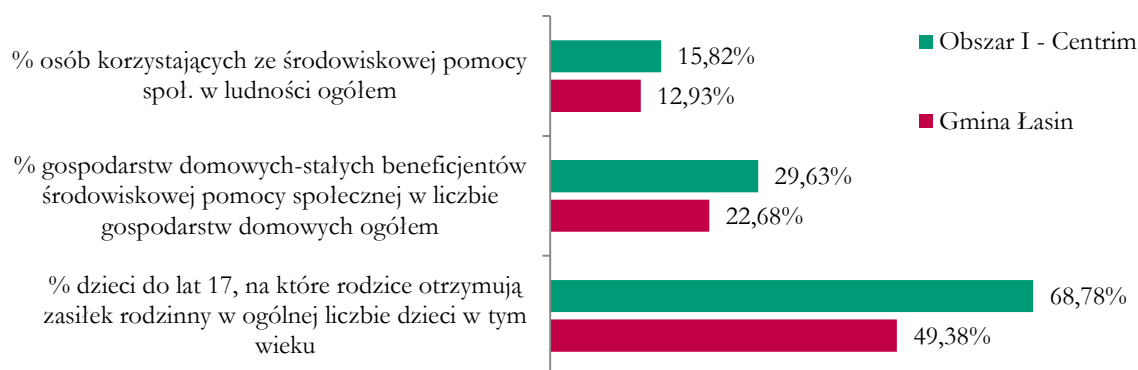
- Programów podnoszenia kompetencji życiowych, zawodowych i społecznych, dzięki którym osoby niepełnosprawne powrócą do życia w środowisku (programy rehabilitacyjno-terapeutyczne),
- Programów aktywizacji zawodowej,
- Usług asystenckich skierowanych do osób po raz pierwszy wchodzących na rynek pracy,
- Poradnictwa prawnego i obywatelskiego.

Inną ważną kwestią jest wsparcie osób zatrudnionych w spółdzielni socjalnej poprzez zwiększenie ich mobilności. Ze względu na brak odpowiedniego środka transportu mobilność osób niepełnosprawnych

jest mocno ograniczona. Aby więcej osób potrzebujących mogło znaleźć zatrudnienie w spółdzielni socjalnej musi ona zwiększyć zakres świadczonych usług o nowe (np. skierowane do osób starszych, samotnych, korzystających z pomocy społecznej).

Natężenie korzystania z pomocy społecznej na podobszarze wskazanym do rewitalizacji jest **wyższe niż przeciętnie w całej Gminie**. Świadczy o tym odsetek osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem, który w 2015 r. wynosił 15,82% wobec 12,93% w Gminie. Również udział gospodarstw domowych – stałych beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie gospodarstw domowych ogółem na tym obszarze był wysoki – 29,63%. W 2015 r. środowiskową pomocą społeczną objęte były 64 rodzin i 209 osób w tych rodzinach. Wiele rodzin korzystało z zasiłku rodzinnego na dzieci do 17 roku życia – takim zasiłkiem objętych było aż 68,78% dzieci do 17 lat.

Wykres 7. Skala korzystania z pomocy społecznej na podobszarze Centrum w 2015 r.



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Łasinie

Na podobszarze Centrum w 2015 r. Posterunek Policji w Łasinie odnotował 170 interwencji z powodu zakłócania miru domowego lub porządku publicznego (co stanowi aż **49,42% wszystkich interwencji w Gminie**). Stosunek tych interwencji względem ogółu gospodarstw domowych na tym terenie wyniósł 12,87% i był o 8,17 p.p. wyższy niż przeciętnie w Gminie (4,16%).

Wychowaniem i kształceniem dzieci i młodzieży zamieszkującej na tym terenie zajmują się: Przedszkole Miejskie im. Kubusia Puchatka i Zespół Szkół Publicznych (Szkoła Podstawowa i Gimnazjum nr 1). Zarówno w szkole podstawowej, jak i gimnazjum działa świetlica środowiskowa.

Wychowaniem przedszkolnym objętych jest 43 spośród 59 dzieci od 3 do 5 roku życia, co stanowi 72,88%. Jest to sytuacja lepsza niż w całej Gminie, gdzie średnio 63,98% dzieci w tym wieku uczęszcza do przedszkola.

Poziom kształcenia dzieci i młodzieży w szkołach, do których uczęszczają uczniowie z podobszaru jest **zbliżony do poziomu całej Gminy**. Średni wynik sprawdzianu szóstoklasisty w Szkole Podstawowej w Łasinie w 2015 r. wynosił 57% z języka polskiego i matematyki i 66% z języka angielskiego oraz 51% z języka niemieckiego, podczas gdy średnia dla całej Gminy wynosiła odpowiednio 58%, 66% i 74%.

Tabela 36. Obszar I-Centrum – rejon obsługi szkoły i wyniki sprawdzianu szóstoklasistów

	2012	2013	2014	2015*	Przeciętny wynik z 3 lat (2013-2015)
Szkoła Podstawowa w Łasinie	55%	58%	57%	57%	55%

Gmina Łasin	48%	55%	57%	58%	57%
woj. kuj.-pom.	55%	59%	63%	64%	62%

*Wyniki z I część sprawdzianu szóstoklasisty (tj. języka polskiego i matematyki).

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Łasinie i OKE w Gdańsku

Przeciętny wynik sprawdzianu szóstoklasistów z lat 2013-2015 wynosił 55% i był niższy niż przeciętny wynik w województwie kujawsko-pomorskim. Natomiast tzw. względny wynik, czyli stosunek wyniku uzyskanego w danej szkole na tle średniej wartości wojewódzkiej sprawdzianu szóstoklasistów w 2015 r. w Szkole Podstawowej w Łasinie był niższy niż w latach 2013-2014.

Tabela 37. Obszar I-Centrum – względny wynik sprawdzianu szóstoklasistów

	Stosunek wyniku w SP na tle średniej wartości woj. w 2013	Stosunek wyniku w SP na tle średniej wartości woj. w 2014	Stosunek wyniku w SP na tle średniej wartości woj. w 2015
Szkola Podstawowa w Łasinie	93%	93%	89%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Łasinie i OKE w Gdańsku

Młodzież z podobszaru uczęszcza do Gimnazjum nr 1 w Łasinie. Przeciętne wyniki egzaminu gimnazjalnego w tej szkole za ostatnie 3 lata z poszczególnych przedmiotów są zbliżone do wartości osiąganych w województwie. Uwagę zwracają **niższe przeciętne wyniki z matematyki**. Z kolei bardzo dobre są wyniki z języka angielskiego.

Tabela 38. Wyniki egzaminu gimnazjalnego w Gimnazjum nr 1 w Łasinie

	Przedmiot	Gimnazjum nr 1 w Łasinie			woj. kujawsko-pomorskie			Przeciętny wynik z 3 lat	
		2013	2014	2015	2013	2014	2015	Gim. Nr 1	Woj.
Część humanistyczna	J. polski	60%	67%	63%	61%	65%	60%	63%	62%
	Historia i WOS	58%	55%	60%	56%	58%	62%	58%	59%
Część matematyczna	Matematyka	41%	36%	37%	46%	45%	47%	38%	46%
	Przedmioty przyrodnicze	62%	47%	47%	57%	50%	48%	52%	52%
Języki obce	J. angielski - podst.	76%	76%	55%	60%	64%	63%	69%	62%
	J. angielski - rozsz.	60%	61%	35%	43%	42%	44%	52%	43%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Łasinie i OKE w Gdańsku

Dla podniesienia i utrzymania jakości edukacji potrzebna jest realizacja przedsięwzięć nastawionych na **realizację zajęć pozaszkolnych** rozwijających zainteresowania i zdolności dzieci i młodzieży przede wszystkim w zakresie kompetencji kluczowych niezbędnych na rynku pracy.

Na podobszarze działa **wiele organizacji pozarządowych integrujących i aktywizujących** zarówno społeczność lokalną jak i całej Gminy, w tym osoby zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Wśród nich należy wymienić m. in. Ludowy Klub Sportowy „Piast”, Ochotniczą Straż Pożarną w Łasinie, Spółdzielnię Socjalną „Perspektywa”. Od wielu lat aktywnie w sferze włączenia społecznego osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym działa Fundacja „Ochrona Zdrowia i Rehabilitacja Niepełnosprawnych”. Posiada ona doświadczenie w realizacji projektów z zakresu aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych współfinansowanych ze środków krajowych

i unijnych. Fundacja prowadzi warsztaty terapii zajęciowej dla osób niepełnosprawnych z terenu powiatu grudziądzkiego.

Na spotkaniach konsultacyjnym w Łasinie wskazywano, że istotnym problemem występującym w sferze społecznej jest **nieaktywność społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych**, a także **problem uzależnień**. I to właśnie w tej sferze konieczne jest podjęcie działań w ramach rewitalizacji – poprzez zapewnienie odpowiedniej infrastruktury dostosowanej do potrzeb, a następnie realizowanie programów aktywizacji społecznej i zawodowej. Podjęciem działań w tym zakresie jest zainteresowana szczególnie Fundacja „Ochrona Zdrowia i Rehabilitacja Niepełnosprawnych”.

Sfera gospodarcza

Na przestrzeni lat 2005 – 2015 liczba przedsiębiorstw działających na terenie Łasina wzrosła z 304 do 360. Większość z nich to mikro przedsiębiorstwa zatrudniające do 9 pracowników. Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą pozostaje na podobnym poziomie (112 osób w 2012 r. i 114 osób w 2015 r.).

Według danych Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej na podobszarze działała 114 podmiotów gospodarczych osób fizycznych, a w całym mieście 212, co stanowi prawie **54%** ogółu firm prowadzonych przez osoby fizyczne w Łasinie i 37% zarejestrowanych w całej Gminie.

Stopień przedsiębiorczości mierzony wskaźnikiem liczby podmiotów gospodarczych osób fizycznych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2015 r. wyniósł **12,56** i tym samym był znacznie wyższy niż średnio w Gminie (5,58).

Sfera środowiskowa

Na podobszarze **brak zagrożeń** związanych z przekroczeniem standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi bądź stanu środowiska. Problemem dostrzeganym przez mieszkańców jest zanieczyszczenie powietrza oraz **niska świadomość ekologiczna** mieszkańców.

Do największych emitentów zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego należy zaliczyć przede wszystkim:

- Ruch drogowy (a zwłaszcza drogę krajową nr 16 i drogę wojewódzką nr 538, które przebiegają przez miasto),
- Indywidualne źródła ciepła (piece na paliwa kopalne) – w tym przypadku zanieczyszczenie powietrza wzrasta w sezonie grzewczym

Na podobszarze objętym rewitalizacją nie występują formy ochrony przyrody.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna i techniczna

Miasto Łasin, a więc również Obszar I – Centrum stanowi w strukturze osadniczej Gminy rolę ośrodka lokalnego, tzn. stanowi siedzibę władz Gminy, jest głównym ośrodkiem handlowym, kulturowym i oświatowym. Poprzez skupienie wielu jednostek organizacyjnych Miasto jest miejscem podstawowej obsługi mieszkańców.

W Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Łasin, dla obszaru objętego rewitalizacją, a wchodzącego w skład Miasta określono odrębne zasady polityki i kierunki zagospodarowania przestrzennego:

- Zachowanie historycznego układu urbanistycznego,

- Uzupelnienie istniejącej zabudowy poprzez wykorzystanie rezerw przestrzennych, kontynuując przy tym dotychczasowe struktury urbanistyczne,
- Rozbudowa struktury dróg gminnych poprzez budowę dróg dojazdowych do wyznaczonych terenów rozwojowych,
- Wzmacnianie obszaru miasta jako głównego wielofunkcyjnego ośrodka koncentracji usług z zakresu administracji, oświaty i obsługi mieszkańców gminy,
- Utrzymanie parku miejskiego jako miejsca rekreacji i wypoczynku dla mieszkańców,
- Rozwój rekreacji nad Jeziorem Łasińskim (sporty wodne, żeglarstwo, wędkarstwo), rozwój obszarów predysponowanych do realizacji usług sportu (budowa urządzeń sportowych),
- Wspieranie rozwoju przemysłu, rzemiosła, składów na wskazanych terenach inwestycyjnych.

Przez teren podobszaru przebiegają dwie ważne drogi, tj. droga krajowa nr 16 oraz droga wojewódzka nr 538. Poza tym na siatkę ulic składa się droga powiatowa nr 1365C oraz drogi gminne. W granicach obszaru rewitalizacji znajduje się 30 ulic. Stan dróg w centrum Miasta jest niezadowolający – poszczególne ulice wymagają modernizacji zarówno nawierzchni, jak i infrastruktury towarzyszącej – chodników, ścieżek rowerowych. Modernizacji wymagają m. in. ulice Podmurna, Szkolna i Podgórna

Zdjęcie 1. Przykładowe drogi wymagające modernizacji – ul. Podmurna



Źródło: Opracowanie własne

Poziom wyposażenia w infrastrukturę sieciową, taką jak wodociąg, kanalizacja czy gazociąg jest oczywiście znacznie lepszy niż na pozostałych obszarach Gminy. Na podobszarze do sieci wodociągowej podłączonych jest 220 nieruchomości, a 217 do kanalizacji. Istniejąca w mieście sieć wodno-kanalizacyjna wymaga jednak modernizacji (np. w ciągu ulicy Szkolnej i Podgórnej). Przeprowadzenie modernizacji jest również konieczne w odniesieniu do Stacji Uzdatniania Wody w Łasinie i oczyszczalni ścieków w Łasinie.

Do sieci gazowej ogółem w mieście podłączonych jest 356 budynków mieszkalnych.

Wśród obiektów infrastruktury społecznej służących mieszkańcom należy wskazać: Miejsko Gminny Ośrodek Kultury i Sportu z salą widowiskową, Bibliotekę Publiczną, salę gimnastyczną i plac zabaw przy Zespole Szkół Publicznych, kąpielisko przy Ośrodku Wypoczynkowym „Casus”, boisko wielofunkcyjne „Moje Boisko – Orlik 2012”.

Stan techniczny niektórych budynków wykorzystywanych na cele aktywizacji społecznej wymaga interwencji. Dotyczy to przede wszystkim budynku po byłej szkole mechanizacji rolnictwa przy ul. Szkolnej (działka nr 159/1), w której obecnie działa Fundacja „Ochrona Zdrowia i Rehabilitacja

Niepełnosprawnych”¹². Budynek przeznaczony na ośrodek rehabilitacji społecznej i zawodowej znajduje się w złym stanie technicznym, w latach 2013-2014 został częściowy wyremontowany przez Fundację, ale wymaga dalszej modernizacji oraz zagospodarowania terenu wokół. Dalszy remont obiektu, jego wyposażenie oraz likwidacja barier architektonicznych pozwoli na prowadzenia w tym miejscu ośrodka integracji, gdzie swoje miejsce znajdą warsztaty terapii zajęciowej (przygotowujące niepełnosprawnych do wejścia na rynek pracy), spółdzielnia socjalna (realizująca m. in. staże i praktyki dla osób niepełnosprawnych), poradnia psychologiczna, doradztwa zawodowego i pośrednictwa pracy, terapeutyczna nastawione na pracę z osobami niepełnosprawnymi oraz ich rodzinami, a także z innymi osobami z grup wykluczonych społecznie.

Zdjęcie 2. Budynek przy ul. Szkolnej w Łasinie



Źródło: Opracowanie własne

¹²Budynek na dz. Nr 159/1 przy ul. 700-lecia 12 w Łasinie jest wskazany do ujęcia w gminnej ewidencji zabytków. Adaptację budynku należy zrealizować zgodnie z zapisami decyzji Burmistrza Miasta i Gminy Łasin o warunkach zabudowy z 27.09.2010r., znak: IBG 7331-47/2010 rok., oraz zgodnie z projektem budowlanym, uzgodnionym przez wojewódzkiego konserwatora zabytków postanowieniem nr ZN/123/2012 z 5.04.2012 r., znak: WUOZ.T.WZN.5152.5.6.2012.KJ; odnośnie tego budynku podtrzymana jest pozytywna opinia konserwatorska z 6.11.2015 r., znak: WUOZ.T.WZN.5183.5.34.2015.KJ, dotycząca otynkowania jego elewacji zaprawą termoizolacyjną.

Podsumowanie zjawisk negatywnych i potencjałów na Obszarze I – Centrum w Łasinie

Kluczowe zjawiska	Negatywne	Potencjały
Społeczne	▪ Długotrwałe bezrobocie, ▪ Wysokie natężenie korzystania z pomocy społecznej, ▪ Wysoki odsetek interwencji policyjnych, ▪ Jakość kształcenia na poziomie podstawowym niższa niż w województwie, ▪ Wiele osób wymagających wsparcia w zakresie aktywności społecznej i zawodowej zwłaszcza wśród niepełnosprawnych, ▪ Problemy z nadużywaniem alkoholu, ▪ Niska aktywność mieszkańców.	▪ Korzystne trendy demograficzne, ▪ Wysoki poziom objęcia edukacją przedszkolną, ▪ Aktywny sektor NGO.
Pozostałe (w tym gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne)	▪ Zły stan infrastruktury drogowej, ▪ Zły stan techniczny budynków przeznaczonych na cele aktywizacji społecznej i zawodowej, ▪ Brak terenów inwestycyjnych do prowadzenia działalności gospodarczej, ▪ Brak wsparcia dla przedsiębiorców.	▪ Korzystniejszy niż w Gminie poziom przedsiębiorczości wśród osób fizycznych, ▪ Brak wyraźnych zagrożeń środowiskowych, ▪ Dobry dostęp do infrastruktury sieciowej.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej diagnozy, spotkań z mieszkańcami i badania ankietowego

5.2 Podobszar 2: Nogat

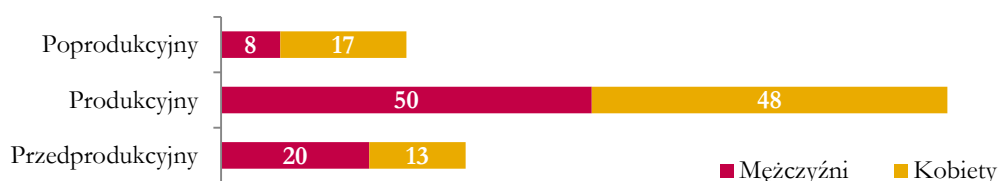
Sołectwo Nogat zajmujące powierzchnię 779,82 ha tworzy jedną miejscowość o tej samej nazwie położoną na zachodnim brzegu Jeziora Nogat, w odległości około 7,5 km w kierunku północno – zachodnim od Łasina. Wieś charakteryzuje się układem osady folwarcznej, złożonej z trzech kompleksów: pałacu z przylegającym parkiem, zabudowań gospodarczych oraz grupy budynków mieszkalnych służby folwarcznej. Na początku XX w. i w latach 30-tych XX w., w wyniku parcelacji majątku, powstała murowana i drewniana zabudowa przy drogach prowadzących do Małego Czarnego i Przeczna.

W Nogacie znajduje się zespół pałacowo-parkowy z XIX w. oraz ponad stuletnia strażnica strażacka. Na terenie parku rośnie 620-letni dąb „Chrobry” stanowiący pomnik przyrody, o obwodzie niemal 900 cm, należący do największych drzew tego gatunku w Polsce.

Sfera społeczna

Pod koniec 2015 r. sołectwo Nogat zamieszkiwało 156 osób (78 mężczyzn i 78 kobiet), co stanowi 1,89% ludności Gminy.

Wykres 8. Struktura wieku i płci w Nogacie w 2015 r.

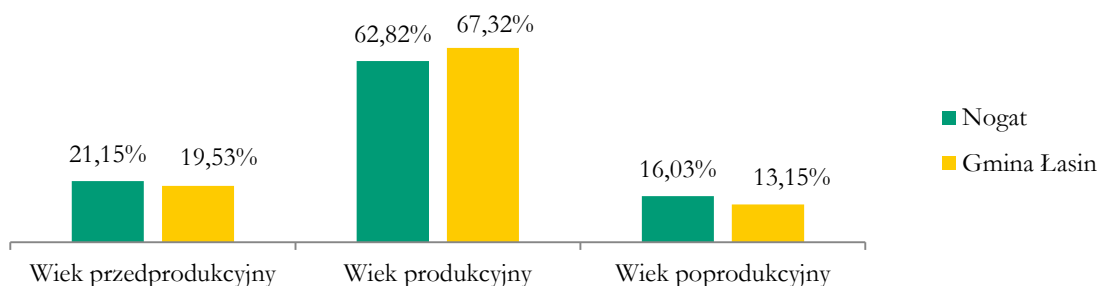


Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Łasinie

Najliczniejszą grupę tworzą mieszkańcy pomiędzy 18 a 65 rokiem życia – 62,82%. Udział tej grupy w strukturze społeczeństwa jest jednak niższy niż przeciętnie w Gminie. Nogat charakteryzuje się wyższym odsetkiem osób w wieku przedprodukcyjnym – 21,15%, ale **odsetek osób starszych jest również wyższy** niż średnio w Gminie. Stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze wynosi 25,51%, podczas gdy w Gminie jest to 19,53%.

Na 100 osób wieku produkcyjnym przypada tutaj 59 osób wieku nieprodukcyjnym, w związku z tym **wskaźnik obciążenia demograficznego w Nogacie jest mniej korzystny niż w Gminie** gdzie wynosi 49 osób. W sołectwie istnieje zapotrzebowanie na realizację przedsięwzięć społecznych, które zostaną skierowane do najmłodszych i najstarszych mieszkańców. Obecnie brak działań aktywizacyjnych dla tych grup.

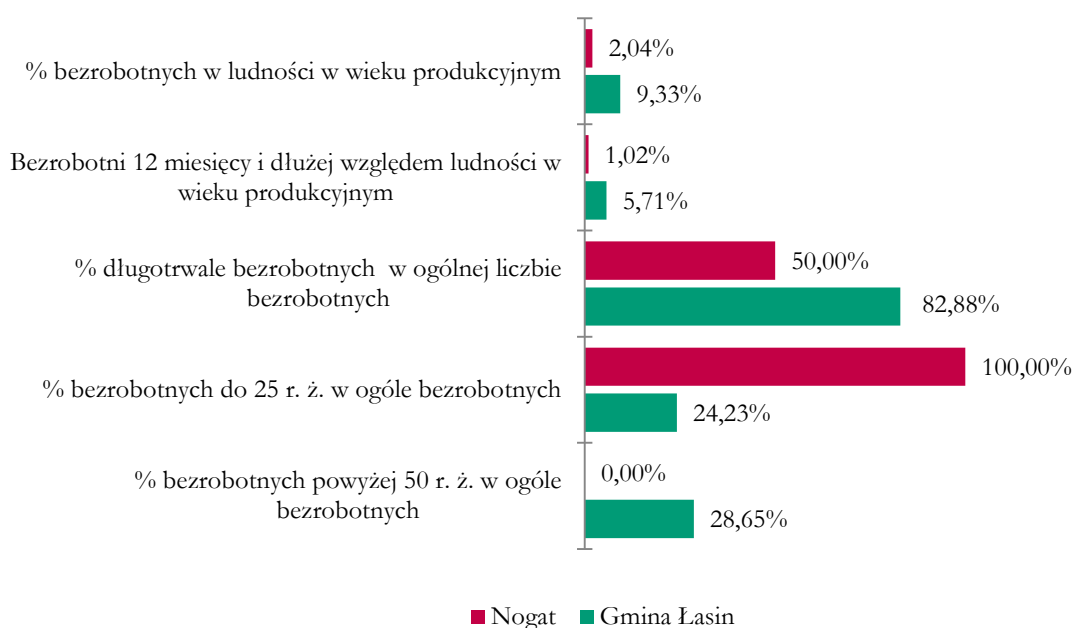
Wykres 9. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w Nogacie w 2015 r.



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Łasinie

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Grudziądzu w 2015 r. w Nogacie **tylko 2 osoby były zarejestrowane jako bezrobotne** (1 kobieta i 1 mężczyzna, oboje do 25 roku życia, w tym jedno długotrwale bezrobotne). Wskaźniki dotyczące bezrobocia na badanym obszarze wypadają bardzo korzystnie w porównaniu z wartościami osiąganymi średnio w Gminie.

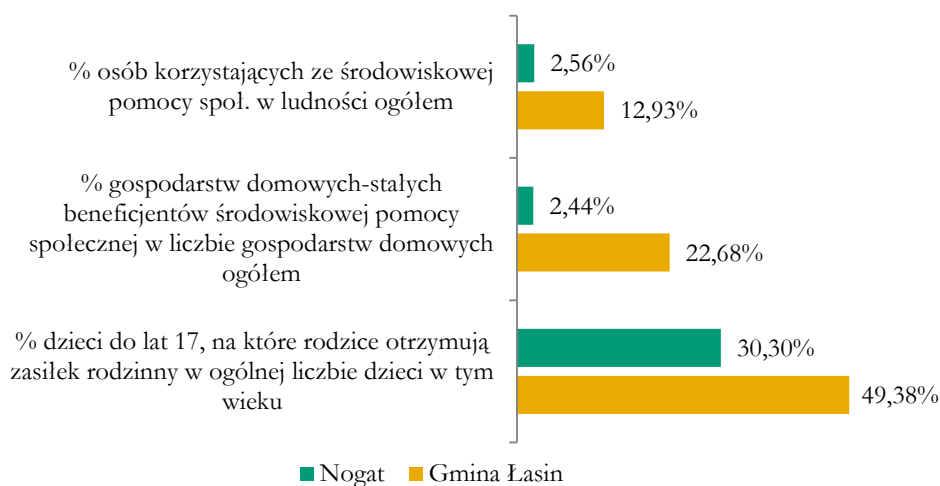
Wykres 10. Struktura bezrobocia w Nogacie w 2015 r.



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Grudziądzu

Poziom korzystania z pomocy społecznej mierzony odsetkiem osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem jest korzystniejszy niż w Gminie, gdyż wynosi tylko **2,56%** (w Gminie jest to 12,93%). Ze środowiskowej pomocy społecznej w 2015 r. korzystała 1 rodzina (4 osoby). Również odsetek dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny był niski – 30,30% (10 z 33 dzieci w tym wieku).

Wykres 11. Skala korzystania z pomocy społecznej w Nogacie w 2015 r.



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Łasinie

Na badanym obszarze w 2015 r. Policja odnotowała 4 interwencje z powodu zakłócania porządku publicznego i miru domowego (stosunek tych interwencji względem ogółu gospodarstw domowych wyniósł 2,56%, wobec 4,16% w Gminie). Wskaźnik przestępstw kryminalnych na 1000 mieszkańców wyniósł w Nogacie 6,41% (1 tego typu zdarzenie), podczas gdy w Gminie było to 3,63%.

Sołectwo należy do rejonu obsługi Zespołu Szkół Publicznych w Łasinie, w skład którego wchodzi Szkoła Podstawowa i Gimnazjum nr 1. Średni wynik sprawdzianu szóstoklasisty w szkole podstawowej w 2015 r. wynosił 57% z języka polskiego i matematyki i 66% z języka angielskiego oraz 51% z języka niemieckiego, podczas gdy średnia dla całej Gminy wynosiła odpowiednio 59%, 66% i 74%. **Przeciętny wynik sprawdzianu szóstoklasistów** z lat 2013-2015 wynosił 55% i był niższy niż przeciętny wynik w województwie. Natomiast tzw. względny wynik, czyli stosunek wyniku uzyskanego w danej szkole na tle średniej wartości wojewódzkiej sprawdzianu szóstoklasistów w 2015 r. w Szkole Podstawowej w Łasinie był niższy niż w latach 2013-2014.

Przeciętne wyniki egzaminu gimnazjalnego w Gimnazjum nr 1 za ostatnie 3 lata z poszczególnych przedmiotów są zbliżone do wartości osiąganych w województwie. Uwagę zwracają niższe przeciętne wyniki z matematyki. Z kolei bardzo dobre są wyniki z języka angielskiego.

Szczegółowe informacje o osiągniętych wynikach w Zespole Szkół Publicznych w Łasinie zostały zawarte w *podrozdziale 5.1*. Potrzebne jest podjęcie działań mających na celu rozwój społeczny dzieci i młodzieży, poprzez realizację dodatkowych zajęć szkolnych, ale i pozaszkolnych nastawionych przede wszystkim na rozwijanie kompetencji kluczowych, ale i podniesienie poziomu jakości kształcenia oraz organizację czasu wolnego głównie dla dzieci pochodzących z obszarów wiejskich.

Poziom aktywności mieszkańców mierzony wskaźnikiem frekwencji wyborczej wskazuje, że Nogat należy do tej Obwodowej Komisji Wyborczej nr 6 gdzie **aktywność ta jest niższa niż średnio w Gminie**. Jednocześnie poziom zaangażowania mieszkańców w życie publiczne, zainteresowanie sprawami Gminy rośnie, co wyraża się coraz liczniejszym udziałem w zebraniach sołeckich.

Wykres 12. Frekwencja wyborcza w OKW nr 6

Frekwencja		Nogat (OKW nr 6)	Gmina Łasin
w wyborach parlamentarnych w 2015 r.		30,69%	36,55%
w wyborach prezydenckich w 2015 r.	I tura	34,58%	38,59%
	II tura	42,00%	45,81%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej

Wśród lokalnych organizacji działających na terenie sołectwa należy wskazać Ochotniczą Straż Pożarną i Koło Gospodyń Wiejskich. Organizacje te współpracują m. in. z Miejsko-Gminny Ośrodkiem Kultury i Sportu w Łasinie wspólnie organizując imprezy, uroczystości, czy pokazy kulinarne. Jednocześnie KGW boryka się z brakiem odpowiedniego zaplecza w świetlicy do realizacji prowadzonych przedsięwzięć.

Podczas spotkań konsultacyjnych mieszkańcy wskazywali przede wszystkim na zagadnienia braku aktywności wśród mieszkańców, potrzebę ożywienia świetlicy poprzez remont i zagospodarowanie terenu wokół, tak aby stała się miejscem spotkań, aktywizacji i integracji mieszkańców, gdzie czas wolny będą mogły spędzać dzieci. Zgłaszano zainteresowanie organizacją różnego rodzaju kursów zarówno podnoszących kompetencje, jak i aktywizujących mieszkańców (np. z zakresu kulinariów, rękodzieła czy zajęć sportowo-rekreacyjnych), w tym współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy.

Sfera gospodarcza

Na przestrzeni lat 2005 – 2015 liczba przedsiębiorstw działających na terenie sołectwa wzrosła z 0 do 8. Zaś liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą utrzymuje się na poziomie około 5 osób. Wszystkie podmioty to mikro przedsiębiorstwa liczące do 9 pracowników.

Stopień przedsiębiorczości mierzony wskaźnikiem podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym wynosi 6,12 (6 firm) i jest wyższy niż w Gminie (5,58).

Wykres 13. Przedsiębiorczość na terenie sołectwa Nogat



* Dane statystyczne od roku 2012

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Sfera środowiskowa

Sołectwo Nogat położone jest nad Jeziorem Nogat. Jest to jezioro przepływowe pochodzenia rynnowego, największe jezioro położone na obszarze wiejskim Gminy Łasin (117,7 ha powierzchni). Pod względem czystości wody – jezioro zostało zakwalifikowane do kategorii poza klasą czystości. Teren leżący wzdłuż zachodniego brzegu Nogatu objęty jest obowiązującym miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego, który w części przeznacza te obszary pod rozwój funkcji rekreacyjno –

wypoczynkowych¹³. Z uwagi na walory krajobrazowe terenów położonych wzdłuż brzegów Nogatu, również tereny położone po wschodniej części jeziora przeznaczone są do rozwoju funkcji wypoczynkowych.

W północno-zachodniej części sołectwa położone jest Jezioro Kuchnia, którego część znajduje się w granicach sołectwa. Posiada ono III klasę czystości wody (według badań z 2006 r.). Tereny nad wschodnim brzegiem jeziora również zostały przeznaczone na cele rekreacyjno-wypoczynkowe¹⁴.

Na terenie sołectwa **brak zagrożeń** związanych z przekroczeniem standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi bądź stanu środowiska. Kwestią problematyczną jest **stan czystości wód** w jeziorach położonych na terenie sołectwa.

Cały teren znajduje się w Obszarze Chronionego Krajobrazu Doliny Osy i Gardęgi. W zabytkowym parku znajduje się **pomnik przyrody – dąb „Chrobry”** liczący około 620 lat, o obwodzie 943 cm.

Na obszarze objętym rewitalizacją, a znajdującym się pod ochroną prawną nie będą realizowane przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko. Przy wdrażaniu poszczególnych inwestycji zachowane będą wymogi i zakazy wynikające z przepisów odrębnych obowiązujących na tym obszarze.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna i techniczna

W Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Łasin, Nogat został zaliczony do następujących stref polityki przestrzennej:

- Strefy „zurbanizowanej ekstensywnej”. W strefie wyznaczono tereny kontynuacji i uzupełnień istniejącej zabudowy wsi, w tym tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, wielorodzinnej, usługowej, zagrodowej. Wyznaczono tereny rozwoju zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z usługami. Przewiduje się, że w strefie tej zmiany w zagospodarowaniu terenów będą postępowały najdynamiczniej.
- Strefy „rekreacyjno-turystycznej”. Strefa obejmuje tereny położone nad jeziorami Nogat i Kuchnia. W strefie tej znajdują się tereny kontynuacji i uzupełnień istniejącej zabudowy rekreacji indywidualnej i zbiorowej oraz tereny predysponowane do rozwoju tej funkcji.

Sołectwo należy według hierarchii sieci osadniczej do jednostek pełniących funkcje pomocnicze gminy, w których należy rozwijać zabudowę mieszkaniową i usługi.

Na obszarze sołectwa Nogat znajdują się tereny i obiekty o znaczeniu kulturowym, wymagające ochrony:

- Historyczna zabudowa gospodarcza o wartości kulturowej, zespół folwarczny z przełomu XIX i XX wieku,
- Historyczny budynek szkoły - obecnie przeznaczony na mieszkania,
- Zespół dworsko-parkowy wpisany do rejestru zabytków pod nr A/1506,
- Stanowiska archeologiczne nie eksponowane z nawarstwieniami kulturowymi objęte strefą ochrony konserwatorskiej
- Stanowiska archeologiczne eksponowane w terenie, są to grodziska objęte strefą ochrony konserwatorskiej „W” pochodzące z okresu późnego średniowiecza.

¹³ Uchwała Nr XXXVIII/302/2010 Rady Miejskiej Łasin z dnia 28 października 2010 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego teren nad Jeziorem Nogat w sołectwie Nogat.

¹⁴ Uchwała Nr XXXIII/219/2001 Rady Miasta i Gminy Łasin z dnia 28 grudnia 2001 r. w sprawie zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Łasin dla terenów położonych w Nogacie nad Jeziorem Kuchnia (działki nr 2/2, 2/3, 2/4, 2/5, 2/6, 6/1 - obręb Nogat).

W obszarze objętym rewitalizacją obowiązują miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego obejmujące tereny nad Jeziorem Nogat i Jeziorem Kuchnia:

- Uchwała Nr XXXIII/219/2001 Rady Miasta i Gminy Łasin z dnia 28 grudnia 2001 roku w sprawie zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Łasin dla terenów położonych w Nogacie nad Jeziorem Kuchnia (działki nr 2/2, 2/3, 2/4, 2/5, 2/6, 6/1 – obręb Nogat); w niniejszym planie wyznaczono tereny: zabudowy mieszkaniowej o charakterze letniskowym i mieszkaniowej jednorodzinnej, usługowo – handlowe, komunikacyjne, rekreacyjno – wypoczynkowe i zieleni urządzonej,
- Uchwała Nr XXXVIII/302/2010 Rady Miejskiej Łasin z dnia 28 października 2010 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego teren nad Jeziorem Nogat w sołectwie Nogat; w niniejszym planie wyznaczono: tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i wielorodzinnej, rekreacji indywidualnej, zagrodowej, tereny zieleni leśnej i parkowej, tereny komunikacyjne (drogi zbiorcze, lokalne, dojazdowe i wewnętrzne).

Zaplanowane w ramach rewitalizacji przedsięwzięcia **nie naruszają zapisów powyższych planów.**

Na infrastrukturę drogową w sołectwie składają się przede wszystkim: droga powiatowa nr 1367C relacji Nogat – Wydrzno oraz drogi gminne nr 041301C, 041302C, 041303C, 041308C, 041321C. **Niektóre odcinki dróg wymagają modernizacji (m. in. droga gminna nr 041303C).**

Pod kątem wyposażenia w infrastrukturę sieciową - sytuacja w sołectwie nie odbiega od tej panującej w innych częściach Gminy na obszarze wiejskim. Do wodociągu podłączonych jest 76 nieruchomości. Na terenie sołectwa **nie ma sieci kanalizacyjnej**, w związku z czym poszczególne nieruchomości posiadają szamba lub rzadziej przydomowe oczyszczalnie ścieków.

Jedynym obiektem infrastruktury społecznej jest **świetlica wiejska, która wymaga kapitalnego remontu** (wnętrze budynku i elewacja oraz zagospodarowanie terenu wokół świetlicy na plac zabaw i siłownię zewnętrzną). Zmodernizowanie obiektu poprawi warunki użytkowania świetlicy przez społeczność lokalną. Obecnie obiekt nie posiada właściwego zaplecza kuchennego oraz sanitarnego, część stolarki okiennej wymaga wymiany. Niezbędny jest również remont ścian i posadzek budynku oraz elewacji.

W sferze przestrzenno-funkcjonalnej według mieszkańców biorących udział w spotkaniach i badaniu ankietowym największym problemem jest: zły stan dróg, brak sieci kanalizacyjnej, nierozwinięta komunikacja publiczna, zbyt mało przydomowych oczyszczalni ścieków oraz brak dbałości mieszkańców o otoczenie ich posesji.

Zdjęcie 3. Świetlica wiejska w Nogacie



Źródło: Opracowanie własne

Zdjęcie 4. Teren wokół świetlicy w Nogacie



Źródło: Opracowanie własne

Podsumowanie zjawisk negatywnych i potencjałów w Nogacie

Kluczowe zjawiska	Negatywne	Potencjały
Społeczne	- Starzenie się społeczeństwa – liczna grupa seniorów nie ma zapewnionego żadnego wsparcia – brak jakichkolwiek zajęć aktywizacyjnych, - Brak ciekawej oferty spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, - Brak miejsc do uprawiania sportu i rekreacji, - Brak miejsc z atrakcyjną ofertą kulturalną.	- Wysoki odsetek dzieci w strukturze społeczeństwa, - Niskie bezrobocie rejestrowane, - Niski poziom korzystania z pomocy społecznej.
Pozostałe	Zły stan istniejącej świetlicy wiejskiej,	Potencjał do rozwoju turystyki

Kluczowe zjawiska	Negatywne	Potencjały
(w tym gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne)	- Brak kanalizacji, zbyt mało przydomowych oczyszczalni ścieków, - Zły stan dróg gminnych, - Niski poziom obsługi komunikacyjnej, - Brak wsparcia dla przedsiębiorców i terenów inwestycyjnych.	nad jeziorem Nogat i Kuchnia.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej diagnozy, spotkań z mieszkańcami i badania ankietowego

5.3 Podobszar 3: Nowe Jankowice

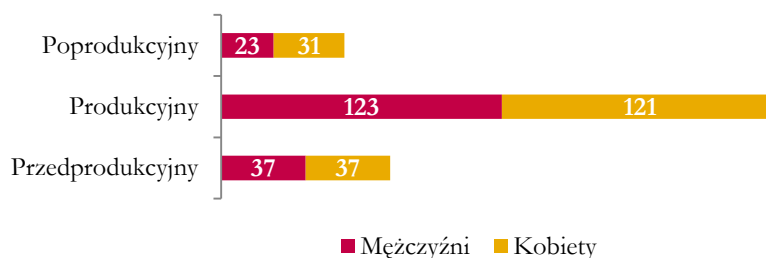
Nowe Jankowice to miejscowość wchodząca w skład sołectwa Jankowice, położona około 5 km w kierunku północno-wschodnim od Łasina, przy drodze prowadzącej do Kisielic i Ilawy. Jest to wieś popegeerowska, czego wyrazem są użytkowane do dziś budynki mieszkalne wielorodzinne znajdujące się po zachodniej stronie drogi.

Wieś charakteryzuje się układem osady folwarcznej złożonej z trzech kompleksów: pałacu z przylegającym parkiem, zabudowań gospodarczych i zabudowań mieszkalnych służby folwarcznej (czworaków). Pałac i park pochodzą z 1 poł. XIX wieku, zaś pozostałe zabudowania z końca XIX wieku. Doskonale zachowany zespół pałacowo-parkowy zarządzany jest obecnie przez Stadnię Koni „Nowe Jankowice Sp. z o. o. - spółkę hodowlaną Agencji Nieruchomości Rolnych w Warszawie. Początki istnienia Stadniny sięgają lat 50 – tych XX wieku. Spółka jest liderem w hodowli koni rasy polski koń zimnokrwisty w Polsce. Oprócz hodowli koni w Stadninie prowadzona jest hodowla i chów bydła mlecznego, a także produkcja roślinna.

Sfera społeczna

Nowe Jankowice pod koniec 2015 r. zamieszkiwały 373 osoby, w tym 189 kobiet i 184 mężczyzn, co stanowi 4,51% ludności Gminy.

Wykres 14. Struktura wieku i płci w Nowych Jankowicach w 2015 r.



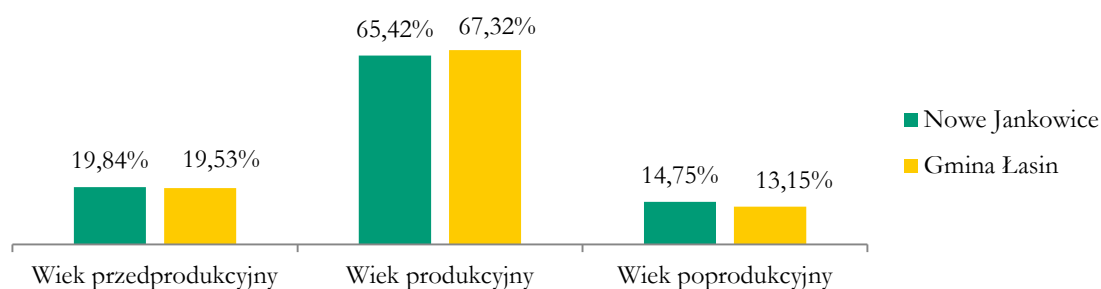
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Łasinie

Najliczniejszą grupę stanowią mieszkańcy pomiędzy 18 a 65 rokiem życia – 65,42%, udział tej grupy w strukturze społeczeństwa jest jednak niższy niż przeciętnie w Gminie. Miejscowość charakteryzuje się nieco **wyższym odsetkiem osób w wieku przedprodukcyjnym – 19,84% oraz osób w wieku poprodukcyjnym – 14,75%** niż średnio w Gminie. Stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym względem ludności w wieku produkcyjnym na tym obszarze wynosi 22,54%, podczas gdy w Gminie jest to 19,53%.

Na 100 osób wieku produkcyjnym przypadają tutaj 53 osoby wieku nieprodukcyjnym, w związku z tym **wskaźnik obciążenia demograficznego jest mniej korzystny** niż w Gminie gdzie wynosi 49 osób. W sołectwie istnieje zapotrzebowanie na realizację przedsięwzięć społecznych, które zostaną

skierowane do najmłodszych i najstarszych mieszkańców. Obecnie zarówno seniorzy, jak i dzieci i młodzież nie mają zapewnionej ciekawej oferty spędzania czasu.

Wykres 15. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w Nowych Jankowicach w 2015 r.

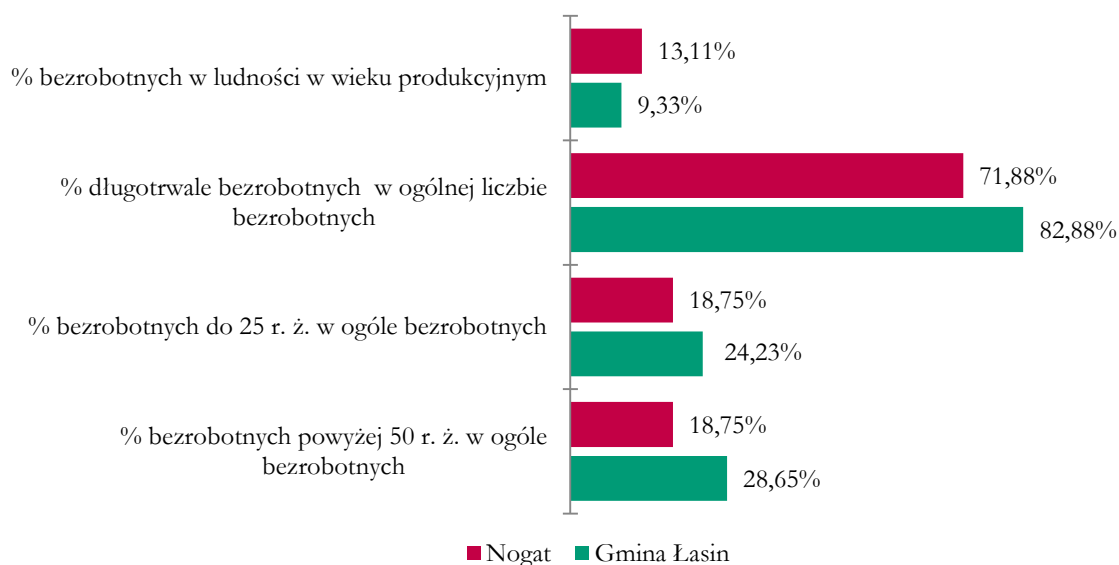


Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Łasinie

Istotnym problemem społecznym w Nowych Jankowicach jest bezrobocie. Gospodarka wsi nie jest w stanie zapewnić odpowiedniej liczby miejsc pracy dla mieszkańców. Występuje tzw. **bieda popegeerowska**. Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Grudziądzu w 2015 r. bez pracy pozostawały 32 osoby, co stanowi 13,11% mieszkańców w wieku produkcyjnym. Większość tych osób jest bezrobotnych długotrwale – 71,88%¹⁵. Obecnie brakuje wsparcia dla osób bezrobotnych – kursów i szkoleń w ramach aktywizacji zawodowej odbywających się w miejscu zamieszkania tych osób.

Wskaźniki dotyczące bezrobocia na badanym obszarze przedstawia poniższy wykres.

Wykres 16. Struktura bezrobocia w Nowych Jankowicach w 2015 r.

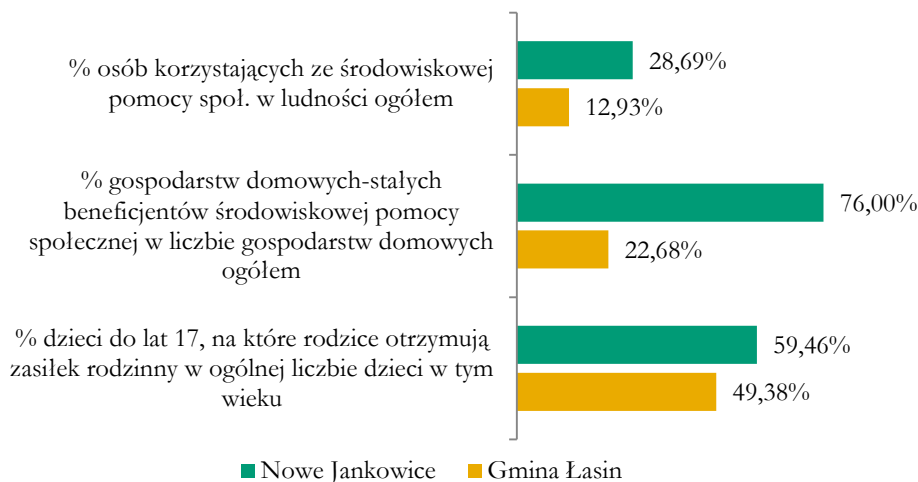


Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Grudziądzu

Skala korzystania z pomocy społecznej jest w tej miejscowości bardzo wysoka - 28,69% mieszkańców Nowych Jankowic korzysta ze środowiskowej pomocy społecznej (19 rodzin i 70 osób w tych rodzinach). Również odsetek dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny jest wysoki – 59,46% (44 z 74 dzieci w tym wieku).

¹⁵ Za długotrwale bezrobotnego uznaje się osobę, która w okresie ostatnich dwóch lat pozostawała w rejestrze powiatowego urzędu pracy przez minimum 12 miesięcy. Do okresu tego nie liczy się czas odbywania stażu i przygotowania zawodowego.

Wykres 17. Skala korzystania z pomocy społecznej w Nowych Jankowicach w 2015 r.



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Łasinie

Na badanym obszarze w 2015 r. Policja odnotowała 24 interwencje z powodu zakłócania porządku publicznego i miru domowego, co stanowi 6,98% ogółu interwencji w Gminie i 70,59% interwencji w sołectwie Jankowice.

Miejscowość należy do rejonu obsługi Szkoły Podstawowej w Zawdzie. Średni wynik sprawdzianu szóstoklasisty w tej szkole podstawowej w 2015 r. wynosił 64% z języka polskiego i matematyki i 78% z języka niemieckiego, podczas gdy średnia dla całej Gminy wynosiła odpowiednio 59% i 74%. **Przeciętny wynik sprawdzianu szóstoklasistów** z lat 2013-2015 wynosił 57% i był niższy niż przeciętny wynik w województwie. Natomiast tzw. względny wynik, czyli stosunek wyniku uzyskanego w danej szkole na tle średniej wartości wojewódzkiej sprawdzianu szóstoklasistów w 2015 r. w Szkole Podstawowej w Zawdzie był niższy niż w roku 2013.

Tabela 39. Wyniki sprawdzianu szóstoklasistów w SP w Zawdzie

	2013	2014	2015*	Przeciętny wynik z 3 lat (2015-2013)	Względny wynik 2013	Względny wynik 2014	Względny wynik 2015
SP Zawda	60%	48%	64%	57%	102%	75%	100%
Woj. kuj.-pom.	59%	63%	64%	62%	-	-	-

* Dotyczy wyników z I części sprawdzianu, tj. języka polskiego i matematyki.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OKE w Gdańsku i Urzędu Miejskiego w Łasinie

Przeciętne wyniki egzaminu gimnazjalnego w Gimnazjum nr 2 w Jankowicach, do którego uczęszczają uczniowie z Nowych Jankowic z większości przedmiotów są **niższe** niż przeciętne wyniki w województwie (oprócz języka niemieckiego na poziomie podstawowym).

Tabela 40. Wyniki egzaminu gimnazjalnego w Gimnazjum nr 2

	Przedmiot	Gimnazjum nr 2			woj. kujawsko-pomorskie			Przeciętny wynik z 3 lat	
		2013	2014	2015	2013	2014	2015	Gim. nr 2	Woj.

	Przedmiot	Gimnazjum nr 2			woj. kujawsko-pomorskie			Przeciętny wynik z 3 lat	
Część humanistyczna	J. polski	52%	57%	58%	61%	65%	60%	56%	62%
	Historia i WOS	47%	53%	58%	56%	58%	62%	53%	59%
Część matematyczna	Matematyka	36%	53%	43%	46%	45%	47%	44%	46%
	Przedmioty przyrodnicze	48%	49%	42%	57%	50%	48%	46%	52%
Języki obce	J. niemiecki - podst.	55%	56%	64%	55%	64%	53%	58%	57%
	J. niemiecki-rozsz.	34%	35%	41%	37%	50%	39%	37%	42%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OKE w Gdańsku i Urzędu Miejskiego w Łasinie

Potrzebne jest podjęcie działań mających na celu rozwój społeczny dzieci i młodzieży, poprzez realizację dodatkowych zajęć szkolnych, ale i pozaszkolnych nastawionych przede wszystkim na rozwijanie kompetencji kluczowych, ale i podniesienie poziomu jakości kształcenia oraz organizację czasu wolnego głównie dla dzieci pochodzących z obszarów wiejskich. W obydwu wskazanych placówkach prowadzona jest świetlica środowiskowa dla dzieci.

Poziom aktywności mieszkańców mierzony wskaźnikiem frekwencji wyborczej wskazuje, że Nowe Jankowice należą do tej Obwodowej Komisji Wyborczej nr 7 gdzie **aktywność ta jest niższa** niż średnio w Gminie.

Wykres 18. Frekwencja wyborcza w OKW nr 7

Frekwencja		OKW nr 7	Gmina Łasin
w wyborach parlamentarnych w 2015 r.		29,11%	36,55%
w wyborach prezydenckich w 2015 r.	I tura	31,18%	38,59%
	II tura	37,53%	45,81%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej

Podczas spotkań konsultacyjnych mieszkańcy wskazywali przede wszystkim na **brak miejsca spotkań i integracji (świetlicy wiejskiej)**. Obecnie mieszkańcy spotykają się w jednej z sal palacu należącego do Stadniny Koni. Całe sołectwo nie ma własnej świetlicy wiejskiej. W związku z tym **możliwości aktywizacji społecznej i zawodowej oraz integracji są bardzo ograniczone**. Z powstałej świetlicy będą korzystać dzieci i młodzież, ale również osoby starsze, bezrobotne, a także Koło Gospodyń Wiejskich. Poza świetlicą w miejscowości brakuje również jakiegokolwiek infrastruktury sportowo-rekreacyjnej.

Nowe Jankowice charakteryzują się specyficzną zabudową jak na miejscowość wiejską, gdyż w jednym miejscu zamieszkuje tutaj około 350 osób, czyli zdecydowana większość mieszkańców. Powstanie świetlicy przy tak dużym skupisku ludności gwarantuje, że będzie ona aktywnie wykorzystywana, m. in. na cele organizacji:

- Zajęć dodatkowych dla uczniów,
- Zajęć dla seniorów,
- Zajęć dla najmłodszych, gdyż dostęp do przedszkola jest ograniczony,
- Szkoleń dla bezrobotnych,
- Kół zainteresowań dla dzieci, młodzieży, dorosłych,
- Klubu seniora (w miejscowości jest wiele osób starszych, które nie mają swojego miejsca spotkań, nie są w żaden sposób aktywizowane).

Ponadto mieszkańcy widzą potrzebę **zatrudnienia animatora lokalnej społeczności**, który będzie inicjował podejmowanie różnorodnych działań w świetlicy.

Sfera gospodarcza

Według danych Krajowego Rejestru Sądowego i Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej w Nowych Jankowicach działa 12 podmiotów gospodarczych (6 podmiotów osób prawnych głównie w branży rolniczej oraz 6 podmiotów osób fizycznych). Największym przedsiębiorstwem w Nowych Jankowicach jest Stadnina Koni „Nowe Jankowice Sp. z o. o.

Stopień przedsiębiorczości mierzony wskaźnikiem podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym wynosi 2,46 i jest niższy niż w Gminie (5,58).

Sfera środowiskowa

Na terenie sołectwa **brak zagrożeń** związanych z przekroczeniem standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi bądź stanu środowiska. Problemem dostrzeganym przez mieszkańców są dzikie wysypiska śmieci i niska świadomość ekologiczna lokalnej społeczności. Ponadto położenie przy drodze krajowej nr 16 wiąże się narażeniem mieszkańców na zagrożenia związane z hałasem komunikacyjnym i emisją zanieczyszczeń komunikacyjnych.

W miejscowości znajdują się **3 pomniki przyrody**: aleja dębowa łącząca park z cmentarzem poniemieckim i skupisko 13 dębów w parku w Nowych Jankowicach oraz pojedyncze drzewo (działka nr 3008/4). Na terenie Nowych Jankowic ochroną objęte są również następujące użytki ekologiczne: bagna (działki nr 6LP, 237, 7LP, 8LP) oraz łąka (działka nr 174).

Na obszarze objętym rewitalizacją, a znajdującym się pod ochroną prawną nie będą realizowane przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko. Przy wdrażaniu poszczególnych inwestycji zachowane będą wymogi i zakazy wynikające z przepisów odrębnych obowiązujących na tym obszarze.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna i techniczna

W studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Łasin teren Nowych Jankowic został zaliczony do strefy polityki przestrzennej zurbanizowanej ekstensywnej. W strefie wyznaczono tereny kontynuacji i uzupełnień istniejącej zabudowy wsi, w tym tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, wielorodzinnej, usługowej, zagrodowej. Wyznaczono tereny rozwoju zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z usługami. Przewiduje się, że w strefie tej zmiany w zagospodarowaniu terenów będą postępowały najdynamiczniej. Sołectwo należy według hierarchii sieci osadniczej do jednostek pełniących funkcje pomocnicze gminy, w których należy rozwijać zabudowę mieszkaniową i usługi.

W rejestrze zabytków Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków znajduje się **zespół pałacowo-parkowy w Nowych Jankowicach** (nr rejestru A/325). Obiekt ten zasługuje na uwagę i ochronę ze względu na swoje walory kulturowe. Przedsięwzięcia zaplanowane w ramach rewitalizacji nie będą ingerować w tereny i obiekty objęte ochroną prawną.

Przez środek miejscowości przebiega droga krajowa nr 16 relacji Dolna Grupa k. Grudziądza do granicy z Litwą w Ogrodnikach. Na infrastrukturę drogową składają się również: droga powiatowa nr 1375C oraz drogi gminne nr 041327C i 041326C. Mieszkańcy zwracają uwagę na **zły stan chodników osiedlowych, ale również brak ścieżki pieszo-rowerowej wzdłuż drogi krajowej nr 16**, która znacznie poprawiłaby bezpieczeństwo.

W Nowych Jankowicach do sieci wodociągowej podłączonych jest 56 nieruchomości, a 21 do kanalizacji. **Oczyszczaniem ścieków zajmuje się zakładowa oczyszczalnia ścieków** Stadniny Koni w Nowych Jankowicach, która przejmuje ścieki z obiektów produkcyjno-hodowlanych oraz osiedla mieszkaniowego. Ścieki po oczyszczeniu trafiają do rowu melioracyjnego, który uchodzi do Jeziora

Łasińskiego (Zamkowego). Mieszkańcy zgłaszają **potrzebę podłączenia pozostałych budynków do kanalizacji lub budowy przydomowych oczyszczalni ścieków.**

Istotnym problemem na tym obszarze jest **brak jakiegokolwiek obiektu służącego mieszkańcom jako miejsce spotkań i integracji oraz brak miejsc do uprawiania sportu i rekreacji** (boisko, siłownia zewnętrzna itp.). W całym sołectwie brak świetlicy wiejskiej - najbliższa znajduje się w Zawdzkiej Woli w odległości co najmniej 3,5 km licząc wzdłuż dróg i ciągów pieszych. Obecnie mieszkańcy korzystają z jednej z sal w Stadninie Koni w Nowych Jankowicach. Jednocześnie w miejscowości znajduje się **przestrzeń zdegradowana** w postaci nieużytkowanego obiektu infrastruktury komunalnej – jest to **budynek po kotłowni osiedlowej** (działka nr 2/25) położony w bezpośrednim sąsiedztwie zabudowy wielorodzinnej. W ramach rewitalizacji planowane jest przekształcenie wskazanej przestrzeni zdegradowanej na cele aktywizacji społecznej poprzez zaadoptowanie budynku po kotłowni na świetlicę wiejską.

Zdjęcie 5. Przestrzeń zdegradowana – budynek po kotłowni osiedlowej



Źródło: Opracowanie własne

Podsumowanie zjawisk negatywnych i potencjałów w Nowych Jankowicach

Kluczowe zjawiska	Negatywne	Potencjały
Społeczne	- Niekorzystny wskaźnik obciążenia demograficznego, - Wysokie bezrobocie, - Wysoki poziom korzystania z pomocy społecznej, - Zagrożone bezpieczeństwo funkcjonowania rodzin i porządek publiczny – liczne interwencje policji, - Przeciętna jakość kształcenia mierzona wynikami egzaminów niższa niż w województwie, - Niska aktywność mieszkańców w życiu publicznym, - Brak miejsca spotkań, aktywizacji i integracji mieszkańców, - Brak miejsca do uprawiania sportu/rekreacji, - Brak miejsc z atrakcyjną ofertą kulturalną.	- Odsetek dzieci w społeczeństwie jest wyższy niż osób starszych, - Chęć mieszkańców do stworzenia świetlicy wiejskiej, która będzie wykorzystywana do realizacji zajęć dla dzieci i młodzieży, spotkań seniorów, - Duże skupienie mieszkańców w jednym miejscu gwarantuje zainteresowanie działaniem świetlicy.
Pozostałe (w tym gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne)	- Niski poziom przedsiębiorczości, - Brak zakładów pracy, - Brak dobrego dojazdu do miejscowości, - Zły stan dróg, chodników, brak ścieżek pieszo-rowerowych, zwłaszcza przy drodze krajowej, - Brak lub niedostateczna ilość połączeń komunikacyjnych, - Przestrzeń zdegradowana – pozostałości infrastruktury komunalnej.	- Istnienie obiektów, które mogą być zaadoptowane na cele aktywizacji społecznej, - Korzystne położenie przy drodze krajowej nr 16, - Obiekty o wartości kulturowej i przyrodniczej, - Znana i rozpoznawalna w kraju stadnina koni.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej diagnozy, spotkań z mieszkańcami i badania ankietowego

5.4 Podobszar 4: Zawda

Sołectwo Zawda znajduje się w odległości około 7,5 km w kierunku północno – wschodnim od Łasina. Zajmuje powierzchnię około 727,52 ha, co stanowi 5,33% powierzchni Gminy Łasin. Sołectwo tworzy tylko jedna miejscowość – Zawda.

Wieś została założona w średniowieczu. Pierwotnie była ulicówką. W związku z rozwojem folwarku wieś przekształcono w osadę folwarczną, złożoną z trzech kompleksów: dworu murowanego z poł. XIX w. z przylegającym parkiem, zabudowań gospodarczych oraz grupy czworaków. Zespół murowanych zagród położonych na południe od folwarku powstał po parcelacji części gruntów po 1908 roku.

Sfera społeczna

W 2015 r. sołectwo liczyło 287 mieszkańców, w tym 144 mężczyzn i 143 kobiety (3,47% ludności Gminy).

Wykres 19. Struktura wieku i płci w Zawdzie w 2015 r.

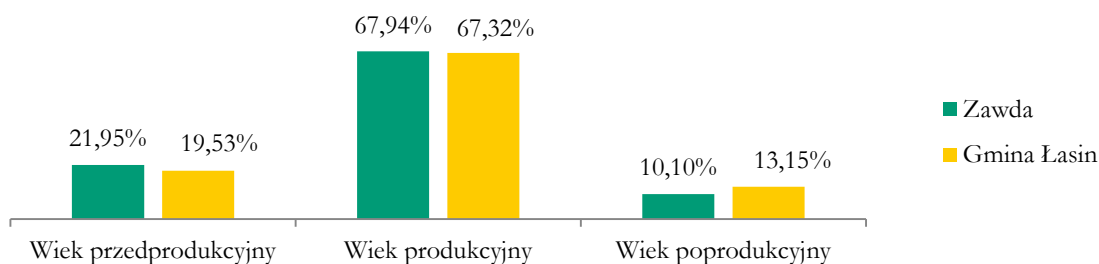


Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Łasinie

Najliczniejszą grupę stanowią mieszkańcy pomiędzy 18 a 65 rokiem życia – 67,94%. Miejscowość charakteryzuje się **wysokim odsetkiem osób w wieku przedprodukcyjnym – 21,95%**. Poniżej średniej gminnej jest udział w strukturze społeczeństwa osób starszych – stanowią one zaledwie 10,10% mieszkańców. Również stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym względem ludności w wieku produkcyjnym na tym obszarze wynoszący 14,87% jest korzystniejszy niż w Gminie (19,53%).

Na 100 osób wieku produkcyjnym przypada tutaj 47 osób w wieku nieprodukcyjnym, w związku z tym **wskaźnik obciążenia demograficznego w Zawdzie jest korzystniejszy** niż w Gminie gdzie wynosi 49 osób. W sołectwie istnieje zapotrzebowanie na realizację przedsięwzięć społecznych, które zostaną skierowane przede wszystkim do dzieci i młodzieży.

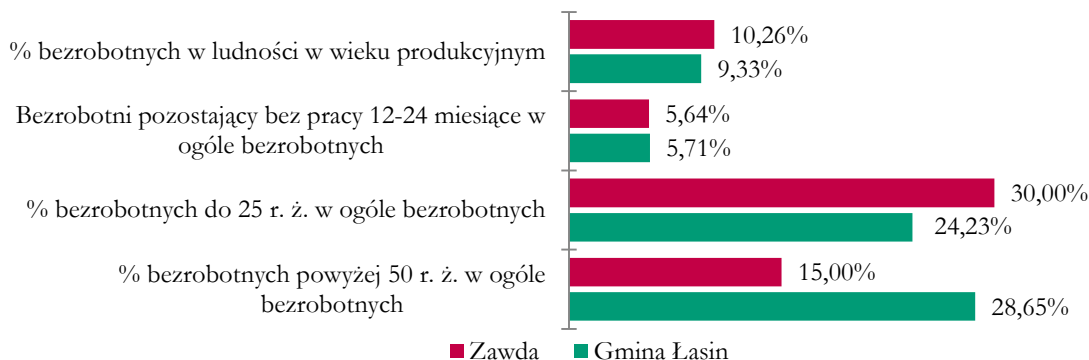
Wykres 20. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w Zawdzie w 2015 r.



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Łasinie

Poziom bezrobocia w Zawdzie jest wyższy niż średnio w Gminie. Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Grudziądzu w 2015 r. bez pracy pozostawało 20 osób, co stanowi **10,26% mieszkańców** w wieku produkcyjnym. **Wielu spośród tych bezrobotnych to osoby młode do 25 roku życia**. Osoby bezrobotne nie mają obecnie zapewnionego wsparcia w formie działań aktywizacyjnych prowadzonych w ich miejscu zamieszkania. Wskaźniki dotyczące bezrobocia na badanym obszarze przedstawia poniższy wykres.

Wykres 21. Struktura bezrobocia w Zawdzie w 2015 r.



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Grudziądzu

Skala korzystania z pomocy społecznej jest nieznacznie niższa (o 2,13 p. p.) niż przeciętnie w Gminie. W 2015 r. liczba osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej wynosiła 31, a 9 rodzin objęte było stałą pomocą środowiskową. Odsetek dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny jest zbliżony do średniej gminnej i wynosi 49,21% (31 z 63 dzieci w tym wieku).

Wykres 22. Skala korzystania z pomocy społecznej w Zawdzie w 2015 r.



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Łasinie

Na badanym obszarze w 2015 r. Policja odnotowała **29 interwencji** z powodu zakłócania porządku publicznego i miru domowego, co stanowi 8,43% ogółu interwencji w Gminie. Stosunek tych interwencji względem ogólnej liczby gospodarstw domowych w sołectwie wyniósł 10,10% i był **o 5,94 p. p. wyższy od średniej Gminy** (4,16%).

Kształcenie na poziomie podstawowym zapewnia znajdująca się w miejscowości szkoła podstawowa oraz Gimnazjum nr 2 w Jankowicach. W obydwu wskazanych placówkach prowadzona jest świetlica środowiskowa dla dzieci.

Średni wynik sprawdzianu szóstoklasisty w 2015 r. wynosił 64% z języka polskiego i matematyki oraz 78% z języka niemieckiego, podczas gdy średnia dla całej Gminy wynosiła odpowiednio 59% i 74%. **Przeciętny wynik sprawdzianu szóstoklasistów z lat 2013-2015 wynosił 57% i był niższy niż przeciętny wynik w województwie.** Natomiast tzw. względny wynik, czyli stosunek wyniku uzyskanego w danej szkole na tle średniej wartości wojewódzkiej sprawdzianu szóstoklasistów w 2015 r. w Szkole Podstawowej w Zawdzie był niższy niż w roku 2013.

Tabela 41. Wyniki sprawdzianu szóstoklasistów w SP w Zawdzie

	2013	2014	2015*	Przeciętny wynik z 3 lat (2015-2013)	Względny wynik 2013	Względny wynik 2014	Względny wynik 2015
SP Zawda	60%	48%	64%	57%	102%	75%	100%
Woj. kuj.-pom.	59%	63%	64%	62%	-	-	-

* Dotyczy wyników z I części sprawdzianu, tj. języka polskiego i matematyki

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OKE w Gdańsku i Urzędu Miejskiego w Łasinie

Przeciętne wyniki egzaminu gimnazjalnego w Gimnazjum nr 2 w Jankowicach, do którego uczęszczają uczniowie z Zawdy z większości przedmiotów są **niższe** niż przeciętne wyniki w województwie (oprócz języka niemieckiego na poziomie podstawowym).

Tabela 42. Wyniki egzaminu gimnazjalnego w Gimnazjum nr 2

	Przedmiot	Gimnazjum nr 2			woj. kujawsko-pomorskie			Przeciętny wynik z 3 lat	
		2013	2014	2015	2013	2014	2015	Gim. nr 2	Woj.
Część humanistyczna	J. polski	52%	57%	58%	61%	65%	60%	56%	62%
	Historia i WOS	47%	53%	58%	56%	58%	62%	53%	59%
Część matematyczna	Matematyka	36%	53%	43%	46%	45%	47%	44%	46%
	Przedmioty przyrodnicze	48%	49%	42%	57%	50%	48%	46%	52%
Języki obce	J. niemiecki - podst.	55%	56%	64%	55%	64%	53%	58%	57%
	J. niemiecki-rozsz.	34%	35%	41%	37%	50%	39%	37%	42%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OKE w Gdańsku i Urzędu Miejskiego w Łasinie

Potrzebne jest podjęcie działań mających na celu rozwój społeczny dzieci i młodzieży, poprzez realizację dodatkowych zajęć szkolnych, ale i pozaszkolnych nastawionych przede wszystkim na rozwijanie kompetencji kluczowych, ale i podniesienie poziomu jakości kształcenia oraz organizację czasu wolnego głównie dla dzieci pochodzących z obszarów wiejskich.

Poziom aktywności mieszkańców mierzony wskaźnikiem frekwencji wyborczej wskazuje, że Zawda należy do tej Obwodowej Komisji Wyborczej nr 7 gdzie **aktywność ta jest niższa niż średnio w Gminie**.

Wykres 23. Frekwencja wyborcza w OKW nr 7

Frekwencja		OKW nr 7	Gmina Łasin
w wyborach parlamentarnych w 2015 r.		29,11%	36,55%
w wyborach prezydenckich w 2015 r.	I tura	31,18%	38,59%
	II tura	37,53%	45,81%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej

Wśród organizacji, które działają w sołectwie należy wskazać przede wszystkim Ochotniczą Straż Pożarną i Koło Gospodyń Wiejskich. **Podczas spotkań konsultacyjnych** mieszkańcy wskazywali przede wszystkim na potrzebę remontu istniejącej świetlicy wiejskiej oraz organizację szkoleń dla bezrobotnych i rolników), kursów podnoszących kwalifikacje mieszkańców.

Sfera gospodarcza

Według danych Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej w Zawdzie działają 3 podmioty gospodarcze prowadzone przez osoby fizyczne. **Stopień przedsiębiorczości** mierzony wskaźnikiem podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym wynosi jedynie **1,54 i jest znacznie niższy niż w Gminie** (5,58). Istotnym problemem jest brak zakładów pracy zarówno w miejscowości, jak w najbliższej okolicy, co bezpośrednio przekłada się na poziom bezrobocia.

Sfera środowiskowa

W Zawdzie znajduje się XIX-wieczny park dworski ujęty w wojewódzkiej ewidencji zabytków oraz malowniczo położone jezioro, które nie jest wykorzystywane na cele turystyczne i rekreacyjne.

Na terenie sołectwa brak zagrożeń związanych z przekroczeniem standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi bądź stanu środowiska. Miejscowość Zawda położona jest wzdłuż **drogi krajowej nr 16**, która jest głównym emitentem zanieczyszczeń powietrza o charakterze komunikacyjnym, a także głównym źródłem hałasu. Stwarza również realne **zagrożenie dla mieszkańców z powodu braku chodników wzdłuż jezdni**.

Jedyną formą ochrony przyrody na terenie sołectwa jest dąb rosnący na działce nr 59/1. Na obszarze objętym rewitalizacją, a znajdującym się pod ochroną prawną nie będą realizowane żadne przedsięwzięcia.

Przy wdrażaniu poszczególnych inwestycji zachowane będą wymogi i zakazy wynikające z przepisów odrębnych obowiązujących na tym obszarze.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Sołectwo zostało zaliczone do strefy polityki przestrzennej „rolniczej”¹⁶. W strefie tej przeważają obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej, zabudowy zagrodowej rozproszonej oraz tereny obsługi produkcji rolnej. Wyznaczono tutaj również obszary rozmieszczenia urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW. W przypadku lokalizacji elektrowni wiatrowych należy zachować minimum 500m od budynków chronionych akustycznie. Sołectwo należy według hierarchii sieci osadniczej do jednostek pełniących funkcje pomocnicze gminy, w których należy rozwijać zabudowę mieszkaniową i usługi.

Przez miejscowość przebiega droga krajowa nr 16. **Brak chodników wzdłuż drogi sprawia, że stanowi ona istotne zagrożenie dla mieszkańców oraz dla dzieci uczęszczających do Szkoły Podstawowej** (posadowionej również przy DK16). Ponadto infrastrukturę drogową tworzą drogi gminne nr 041310C, 041316C, 041322C.

W Zawdzie tylko 4 nieruchomości są podłączone do sieci kanalizacyjnej. Z kolei z wodociągu korzysta 56 nieruchomości. Na terenie sołectwa znajduje się Stacja Uzdatniania Wody, która wymaga przeprowadzenia kompleksowej modernizacji.

Na infrastrukturę społeczną w sołectwie składa się: szkoła podstawowa oraz infrastruktura sportowa przy szkole (boisko do mini piłki nożnej o powierzchni 500 m², boisko do koszykówki i tenisa ziemnego o powierzchni 350 m², boisko do siatkówki o powierzchni 162 m²) oraz mały plac zabaw „Radosna Szkoła”.

Wieś posiada również **światlicę wiejską, która wymaga modernizacji** (wykonania prac murarskich, robót termoizolacyjnych ścian zewnętrznych wraz z wykonaniem elewacji, remontu dachu) oraz zagospodarowania terenu wokół.

Obiektem zdegradowanym, który wymaga modernizacji jest zabytkowy **budynek po dawnej szkole** sąsiadujący z obecną szkołą (działka nr 16), wpisany do wojewódzkiej ewidencji zabytków. Obecnie nieużytkowany budynek wymaga generalnego remontu z przeznaczeniem na cele użyteczności publicznej.

¹⁶ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Łasin

Zdjęcie 6. Świetlica wiejska w Zawdzie



Źródło: Opracowanie własne

Podsumowanie zjawisk negatywnych i potencjałów w Zawdzie

Kluczowe zjawiska	Negatywne	Potencjały
Społeczne	- Wiele osób boryka się z problemem braku pracy, - Wśród bezrobotnych liczną grupę stanowią osoby młode do 25 r. ż., - Niewystarczające wsparcie dla osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym (m. in. brak wsparcia dla bezrobotnych), - Brak ciekawej oferty spędzania czasu wolnego dla licznej grupy dzieci i młodzieży, - Wiele dzieci objętych jest zasiłkiem rodzinnym, - Liczne interwencje policyjne z powodu zakłócania миру domowego i porządku publicznego, - Poziom kształcenia na poziomie podstawowym i gimnazjalnym jest niższy niż w województwie, - Niskie zaangażowanie społeczeństwa w życie publiczne.	- Wiele dzieci i młodzieży w strukturze społeczeństwa, - Niski odsetek seniorów, - Korzystniejszy niż w Gminie wskaźnik obciążenia demograficznego.
Pozostałe (w tym gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne)	- Bardzo niski stopień przedsiębiorczości mieszkańców, - Brak zakładów pracy, - Zanieczyszczenie powietrza i hałas	- Brak poważnych zagrożeń w sferze środowiskowej, - Istnienie świetlicy wiejskiej.

Kluczowe zjawiska	Negatywne	Potencjały
	komunikacyjny, których źródłem jest droga krajowa nr 16, - Brak chodników przy DK16 stwarza istotne zagrożenie dla mieszkańców oraz dzieci uczęszczających do szkoły, - Niski poziom skanalizowania, niezmodyfikowana SUW w Zawdzie, - Stan świetlicy wiejskiej praktycznie uniemożliwia użytkowanie jej na cele aktywizacji i integracji mieszkańców, - Zdegradowany i niezagospodarowany budynek zabytkowy po byłej szkole.	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej diagnozy, spotkań z mieszkańcami i badania ankietowego

5.5 Podobszar 5: Zawdzka Wola

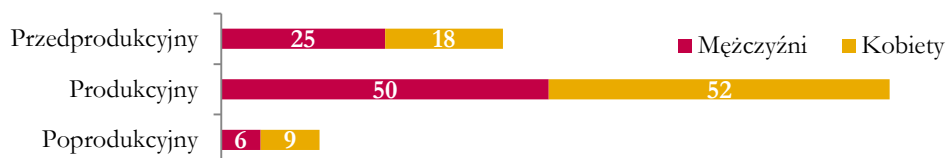
Sołectwo Zawdzka Wola o powierzchni 150,53 ha (1,10% powierzchni Gminy) jest najmniejszym sołectwem w Gminie Łasin. Składa się z jednej miejscowości – Zawdzkiej Woli położonej przy drodze do Zawdy w odległości około 2 km w kierunku południowo – wschodnim od wsi Zawda i około 7,5 km w kierunku północno - wschodnim od Łasina.

Wieś ma układ przydrożnicy o zabudowie skupionej, z zagrodami zlokalizowanymi po obu stronach drogi. Najstarsza zabudowa murowana pochodzi z przełomu XIX i XX wieku.

Sfera społeczna

W 2015 r. sołectwo liczyło 160 mieszkańców, co stanowi 1,93% ludności Gminy, w tym 81 mężczyzn i 79 kobiet .

Wykres 24. Struktura wieku i płci w Zawdzkiej Woli w 2015 r.

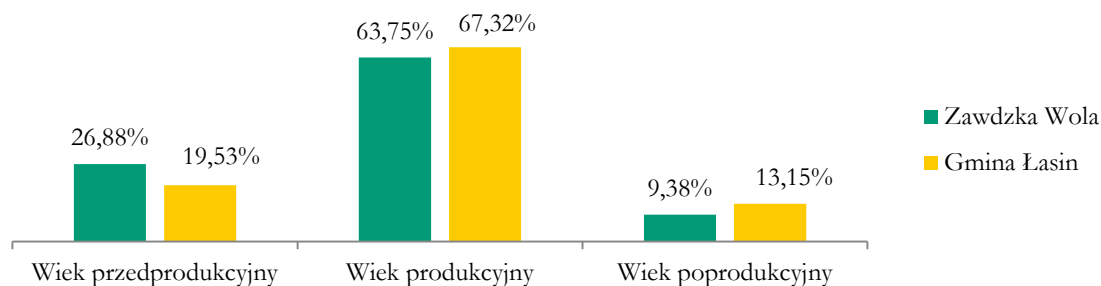


Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Łasinie

Najliczniejszą grupę stanowią mieszkańcy pomiędzy 18 a 65 rokiem życia – 63,75%, udział ten jest jednak niższy niż przeciętnie w Gminie. Sołectwo charakteryzuje się **wysokim odsetkiem osób w wieku przedprodukcyjnym – 26,88%**. Bardzo niski jest udział w strukturze społeczeństwa osób starszych – stanowią one zaledwie 9,38% mieszkańców. Również stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym względem ludności w wieku produkcyjnym na tym obszarze wynoszący 14,71% jest korzystniejszy niż w Gminie (19,53%).

Na 100 osób wieku produkcyjnym przypada tutaj **57 osób** w wieku nieprodukcyjnym, **wskaźnik obciążenia demograficznego jest więc niekorzystny** w porównaniu do Gminy gdzie wynosi 49 osób. W związku z tak dużym udziałem dzieci i młodzieży w społeczności Zawdzkiej Woli, konieczne jest podjęcie działań zwłaszcza w zakresie organizowania czasu wolnego, zajęć pozaszkolnych dla tej grupy realizowanych w świetlicy. Ze względu na jej stan obecnie działania w tym zakresie są mocno ograniczone.

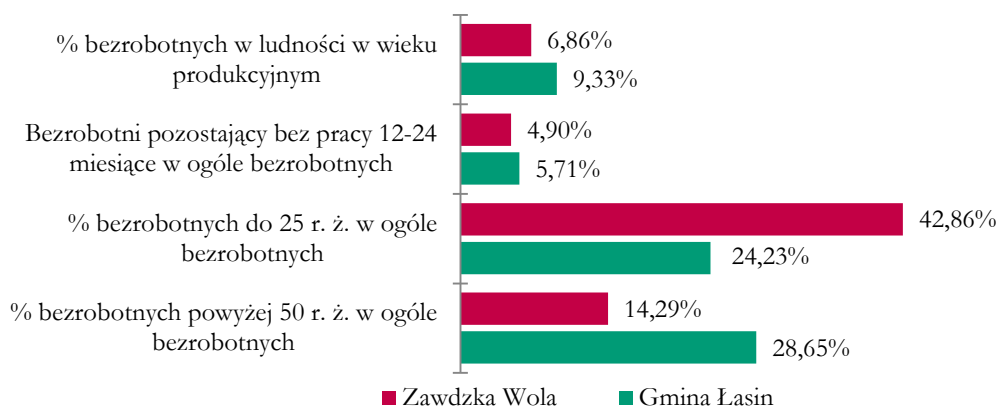
Wykres 25. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w Zawdzkiej Woli w 2015 r.



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Łasinie

Poziom bezrobocie w Zawdzkiej Woli jest niższe o 2,47 p. p. niż w Gminie. Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Grudziądzu w 2015 r. bez pracy pozostawało 7 osób (w tym troje do 25 r. ż i jedna do 50 r. ż), co stanowi **6,86%** mieszkańców w wieku produkcyjnym. Obecnie brak wsparcia dla osób bezrobotnych w zakresie aktywizacji zawodowej. Wskaźniki dotyczące bezrobocia na badanym obszarze przedstawia poniższy wykres.

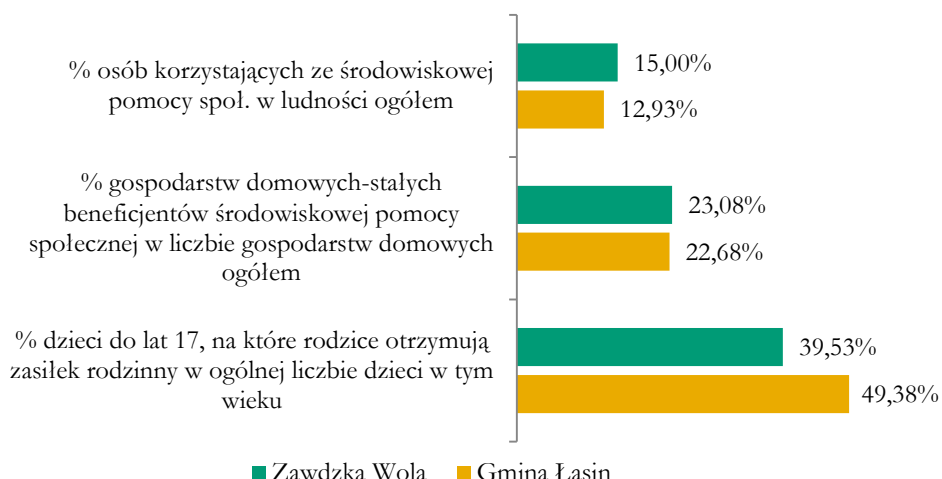
Wykres 26. Struktura bezrobocia w Zawdzkiej Woli w 2015 r.



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Grudziądzu

Skala korzystania z pomocy społecznej jest w Zawdzkiej Woli większa niż w Gminie – o 2,07 p. p. W 2015 r. liczba osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej wynosiła 24, a 6 rodzin objętych było stałą pomocą środowiskową. Odsetek dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny był niższy niż w Gminie - 39,53% (czyli 17 z 43 dzieci w tym wieku).

Wykres 27. Skala korzystania z pomocy społecznej w Zawdzkiej Woli w 2015 r.



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Łasinie

Na badanym obszarze w 2015 r. Policja odnotowała **4 interwencje** z powodu zakłócania porządku publicznego i miru domowego, co stanowi 1,16% ogółu interwencji w Gminie. Stosunek tych interwencji względem ogólnej liczby gospodarstw domowych w sołectwie wyniósł 2,50% i był **niższy od średniej Gminy** (4,16%).

Kształcenie na poziomie podstawowym zapewnia Szkoła Podstawowa w Zawdzie oraz Gimnazjum nr 2 w Jankowicach. W obydwu wskazanych placówkach prowadzona jest świetlica środowiskowa dla dzieci.

Średni wynik sprawdzianu szóstoklasisty w 2015 r. wynosił 64% z języka polskiego i matematyki oraz 78% z języka niemieckiego, podczas gdy średnia dla całej Gminy wynosiła odpowiednio 59% i 74%. **Przeciętny wynik sprawdzianu szóstoklasistów z lat 2013-2015 wynosił 57% i był niższy niż przeciętny wynik w województwie.** Natomiast tzw. względny wynik, czyli stosunek wyniku uzyskanego w danej szkole na tle średniej wartości wojewódzkiej sprawdzianu szóstoklasistów w 2015 r. w Szkole Podstawowej w Zawdzie był niższy niż w roku 2013.

Tabela 43. Wyniki sprawdzianu szóstoklasistów w SP w Zawdzie

	2013	2014	2015*	Przeciętny wynik z 3 lat (2015-2013)	Względny wynik 2013	Względny wynik 2014	Względny wynik 2015
SP Zawda	60%	48%	64%	57%	102%	75%	100%
Woj. kuj.-pom.	59%	63%	64%	62%	-	-	-

* Dotyczy wyników z I części sprawdzianu, tj. języka polskiego i matematyki.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OKE w Gdańsku i Urzędu Miejskiego w Łasinie

Przeciętne wyniki egzaminu gimnazjalnego w Gimnazjum nr 2 w Jankowicach, do którego uczęszczają uczniowie z Zawdzkiej Woli z większości przedmiotów są **niższe** niż przeciętne wyniki w województwie (oprócz języka niemieckiego na poziomie podstawowym).

Tabela 44. Wyniki egzaminu gimnazjalnego w Gimnazjum nr 2

	Przedmiot	Gimnazjum nr 2			woj. kujawsko-pomorskie			Przeciętny wynik z 3 lat	
		2013	2014	2015	2013	2014	2015	Gim. nr 2	Woj.
Część humanistyczna	J. polski	52%	57%	58%	61%	65%	60%	56%	62%
	Historia i WOS	47%	53%	58%	56%	58%	62%	53%	59%
Część matematyczna	Matematyka	36%	53%	43%	46%	45%	47%	44%	46%
	Przedmioty przyrodnicze	48%	49%	42%	57%	50%	48%	46%	52%
Języki obce	J. niemiecki - podst.	55%	56%	64%	55%	64%	53%	58%	57%
	J. niemiecki-rozsz.	34%	35%	41%	37%	50%	39%	37%	42%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OKE w Gdańsku i Urzędu Miejskiego w Łasinie

Potrzebne jest podjęcie działań mających na celu rozwój społeczny dzieci i młodzieży, poprzez realizację dodatkowych zajęć szkolnych, ale i pozaszkolnych nastawionych przede wszystkim na rozwijanie kompetencji kluczowych.

Poziom aktywności mieszkańców mierzony wskaźnikiem frekwencji wyborczej wskazuje, że Zawdzka Wola należy do tej Obwodowej Komisji Wyborczej nr 7 gdzie **aktywność ta jest niższa** niż średnio w Gminie.

Wykres 28. Frekwencja wyborcza w OKW nr 7

Frekwencja		OKW nr 7	Gmina Łasin
w wyborach parlamentarnych w 2015 r.		29,11%	36,55%
w wyborach prezydenckich w 2015 r.	I tura	31,18%	38,59%
	II tura	37,53%	45,81%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej

Wśród organizacji, które działają w sołectwie należy wskazać przede wszystkim Ochotniczą Straż Pożarną i Koło Gospodyń Wiejskich. Obydwie organizacje korzystają z istniejącej świetlicy wiejskiej, a ze względu na jej stan i wielkość możliwości ich działania są ograniczone.

Podczas spotkań konsultacyjnych mieszkańcy wskazywali przede wszystkim na potrzebę **rozbudowy i remontu istniejącej świetlicy wiejskiej**. Obecnie w budynku nie ma zaplecza kuchennego, a dostępna powierzchnia nie pozwala na prowadzenie tutaj zajęć (np. nie ma miejsca do gry w tenisa), czy organizację imprez. Ze zmodernizowanej świetlicy oprócz strażaków będą korzystać też panie z Koła Gospodyń Wiejskich. Ponadto mieszkańcy wskazują na potrzebę **zatrudnienia animatora wywodzącego się z lokalnej społeczności** (najlepiej osobę bezrobotną, która zostanie odpowiednio przeszkolona), który ożywi wyremontowaną świetlicę, tak aby stała się ona miejscem spotkań i integracji mieszkańców. W czasie spotkań wskazywano na potrzebę **organizacji zajęć dla seniorów**, jako grupy zagrożonej wykluczeniem społecznym (np. zajęć o charakterze zdrowotnym, komputerowych itp.) oraz **zajęć dla dzieci i rozwijanie działalności sportowej** (np. tenis stołowy, piłka nożna).

Sfera gospodarcza

Według danych Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej w Zawdzie działają 3 podmioty gospodarcze prowadzone przez osoby fizyczne. **Stopień przedsiębiorczości** mierzony wskaźnikiem podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym

wynosi **2,94** i jest niższy niż w Gminie (5,58). Istotnym problemem jest brak zakładów pracy zarówno w miejscowości, jak w najbliższej okolicy, brak dobrego dojazdu do miejscowości, co nie zachęca do zakładania tu firm oraz brak wsparcia czy zachęt dla nowych przedsiębiorców.

Sfera środowiskowa

Na terenie sołectwa brak zagrożeń związanych z przekroczeniem standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi bądź stanu środowiska. Mieszkańcy sołectwa zwracają uwagę, że problemem w tej sferze jest niska świadomość ekologiczna oraz zanieczyszczenie powietrza (głównie przez tradycyjne piece grzewcze).

Na obszarze sołectwa objętym rewitalizacją nie występują żadne formy ochrony przyrody.

Przy wdrażaniu poszczególnych inwestycji zachowane będą wymogi i zakazy wynikające z przepisów odrębnych obowiązujących na tym obszarze.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna i techniczna

Zawdzka Wola należy według hierarchii sieci osadniczej do jednostek pełniących funkcje pomocnicze gminy, w których należy rozwijać zabudowę mieszkaniową i usługi. Sołectwo zostało zaliczone do strefy polityki przestrzennej „rolniczej”. W strefie tej przeważają obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej, zabudowy zagrodowej rozproszonej oraz tereny obsługi produkcji rolnej. Wyznaczono tutaj również obszary rozmieszczenia urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW. W przypadku lokalizacji elektrowni wiatrowych należy zachować minimum 500m od budynków chronionych akustycznie.

Infrastrukturę drogową tworzą: droga powiatowa nr 1374C oraz drogi gminne nr 041316C, 041322C, 041323C. Stan dróg nie należy do najlepszych, **wymagają one remontu**. Potrzebna jest również rozbudowa oświetlenia.

Miejscowość nie jest w pełni zwodociągowana – podłączonych jest 13 z 26 nieruchomości (50%).
Brak sieci kanalizacyjnej.

Mieszkańcy zwracają również uwagę na brak sieci światłowodowej – występują **problemy z dostępem do internetu**, a także zupełny **brak komunikacji publicznej** oraz **infrastruktury sportowo-rekreacyjnej**. Jednym obiektem infrastruktury społecznej w sołectwie jest świetlica wiejska połączona z OSP. Budynek, w którym się znajduje się świetlica jest zbyt mały i nie zaspokaja potrzeby mieszkańców (brak np. zaplecza kuchennego, czy miejsca do gry w tenisa stołowego). Obiekt wymaga również remontu i zakupu nowego wyposażenia, zaś teren wokół zagospodarowania na cele rekreacyjno-sportowe.

Zdjęcie 7. Świetlica wiejska w Zawdzkiej Woli



Źródło: Opracowanie własne

Zdjęcie 8. Teren wokół i droga prowadząca do świetlicy w Zawdzkiej Woli



Źródło: Opracowanie własne

Podsumowanie zjawisk negatywnych i potencjałów w Zawdzkiej Woli

Kluczowe zjawiska	Negatywne	Potencjały
Społeczne	- Niekorzystny wskaźnik obciążenia demograficznego, - Niesamodzielność ekonomiczna mieszkańców, - Jakość kształcenia na poziomie podstawowym jest niższa niż w województwie, - Niska aktywność mieszkańców, - Brak miejsc do uprawiania sportu /rekreacji, - Brak miejsc z atrakcyjną ofertą kulturalną.	- Wysoki odsetek dzieci w strukturze społeczeństwa, - Niski udział osób starszych, - Niskie bezrobocie, - Nieliczne interwencje z powodu zakłócania porządku publicznego i miru domowego.
Pozostałe (w tym gospodarcze,	Niska przedsiębiorczość wśród	Brak poważnych zagrożeń

Kluczowe zjawiska	Negatywne	Potencjały
środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne)	mieszkańców, ▪ Niewiele firm działających w sołectwie, ▪ Brak dobrego dojazdu do miejscowości, ▪ Brak zachęt do zakładania działalności , ▪ Zły stan dróg i braki w oświetleniu ulicznym, ▪ Brak kanalizacji, ▪ Brak komunikacji publicznej, ▪ Problemy z dostępem do internetu – brak sieci światłowodowej, ▪ Świetlica wiejska znajduje się w złym stanie, wymaga rozbudowy i doposażenia, ▪ Niezagospodarowany teren wokół świetlicy, ▪ Brak infrastruktury sportowej i rekreacyjnej.	środowiskowych.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej diagnozy, spotkań z mieszkańcami i badania ankietowego

6. Wizja stanu obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu rewitalizacji

W prowadzeniu procesu rewitalizacji zgodnie z obowiązującymi przepisami, pierwszym krokiem było przeprowadzenie pełnej diagnozy problemów z jakimi borykają się mieszkańcy Miasta i Gminy Łasin. Na tej podstawie zdefiniowana została wizja zmiany (odnowy) obszaru wymagającego rewitalizacji, czyli centralnej części Łasina, Nogatu, Nowych Janowic, Zawdy i Zawdzkiej Woli. Wizja wyprowadzenia obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego obejmuje okres do 2023 r. i odnosi się do wszystkich sfer, w których zdiagnozowano problemy.

Ważne przy określaniu wizji było poznanie oczekiwań społeczeństwa wobec zamierzonej rewitalizacji danego obszaru – dotyczy to zarówno mieszkańców i użytkowników obszaru rewitalizacji, jak i wszystkich, na których będą mieć wpływ podjęte działania rewitalizacyjne. Przeprowadzone badanie ankietowe pokazało, że najbardziej **oczekiwanymi efektami procesu rewitalizacji** według mieszkańców są:

- Stworzenie miejsc integracji i aktywizacji społecznej lokalnej społeczności,
- Działania mające na celu zwiększenie aktywności społeczności lokalnej,
- Działania skierowane do osób starszych,
- Aktywizowanie osób niepełnosprawnych pod kątem społecznym i zawodowym,
- Działania nakierowane na rozwijanie pasji i zainteresowań mieszkańców gminy,
- Organizacja imprez okolicznościowych dla mieszkańców gminy,
- Możliwość udziału obywateli w projektowaniu budżetu gminy – budżet obywatelski,
- Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców gminy,
- Wsparcie dla przedsiębiorców,
- Budowa/modernizacja obiektów infrastruktury społecznej – świetlic wiejskich w poszczególnych sołectwach – stworzenie miejsc integracji i aktywizacji lokalnej społeczności,
- Adaptacja istniejącego obiektu w mieście na potrzeby stworzenia ośrodka integracji społecznej dla osób niepełnosprawnych,
- Stworzenie obiektów infrastruktury sportowej i rekreacyjnej – boisk sportowych, siłowni zewnętrznych, placów zabaw dla dzieci, parku rozrywki,
- Poprawa infrastruktury drogowej – modernizacja dróg, utwardzenie nawierzchni, montaż oświetlenia,
- Budowa chodników i ścieżek pieszo-rowerowych,
- Budowa infrastruktury technicznej – podłączenie do kanalizacji, budowa przydomowych oczyszczalni ścieków, podłączenie do światłowodu,
- Zwiększenie liczby połączeń komunikacji publicznej, które umożliwią mieszkańcom większą mobilność,
- Poprawa estetyki przestrzeni publicznej, zagospodarowanie terenów publicznych.

Ankietowani wyraźnie wskazali, że **największymi problemami** są:

a) W sferze społecznej:

- Bezrobocie,
- Brak miejsc do uprawiania sportu i rekreacji,
- Brak miejsc z atrakcyjną ofertą kulturalną,
- Niska aktywność mieszkańców,
- Wiele osób żyjących w ubóstwie,
- Alkoholizm,

b) W sferze gospodarczej:

- Brak miejsc pracy,
- Brak dobrego dojazdu do miejscowości,
- Brak wsparcia dla przedsiębiorców,
- Brak miejsc do prowadzenia działalności gospodarczej (terenów inwestycyjnych),
- Konkurencyjność ościennych gmin,

c) W sferze przestrzenno-technicznej:

- Zły stan dróg,
- Brak lub niedostateczna ilość połączeń komunikacyjnych,
- Niedostatecznie rozwinięta sieć kanalizacyjna i zbyt mało przydomowych oczyszczalni ścieków,
- Brak dbałości mieszkańców o otoczenie ich posesji,
- Nielad architektoniczny,
- Dostęp do sieci światłowodowej,
- Brak miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,

d) W sferze środowiskowej:

- Niska świadomość ekologiczna wśród mieszkańców,
- Dzikie wysypiska śmieci,
- Zanieczyszczenie powietrza przez ruch samochodowy oraz tradycyjne piece grzewcze.

W oparciu o przeprowadzoną diagnozę oraz wyniki badań ankietowych, sformulowano następującą wizję obszaru rewitalizacji:



Po przeprowadzaniu rewitalizacji mieszkańcy Miasta i Gminy Łasin będą korzystać z ciekawej oferty spędzania czasu wolnego, działań animacyjnych oraz aktywizacji zawodowej i społecznej. Wszystkie te działania przyczynią się do ograniczenia aktualnie występujących problemów społecznych i przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu. Dostęp do usług społecznych zostanie znacznie ułatwiony dzięki wyremontowaniu świetlic wiejskich (w Zawdzie i Zawdzkiej Woli), zaadaptowaniu obiektu zdegradowanego na cele świetlicy w Nowych Jankowicach oraz wyremontowaniu budynku ośrodka rehabilitacji społecznej i zawodowej w Łasinie. Wszystkie zmodernizowane obiekty będą wykorzystywane na cele aktywizacji. Wsparta zostanie również infrastruktura techniczna, co znacznie podniesie jakość życia na obszarach rewitalizacji.

Wizję tą pozwolą zrealizować poniżej wskazane cele i kierunki działań.

7. Cele rewitalizacji i kierunki działań

W odpowiedzi na problemy zidentyfikowane na etapie diagnozy i konsultacji społecznych wyznaczono odpowiadające im cele rewitalizacji odnoszące się przede wszystkim do sfery społecznej oraz przestrzenno-funkcjonalnej. Poniżej sformułowane cele są pochodną wizji określającej stan końcowy procesu rewitalizacji w roku 2023 i są ukierunkowane na osiągnięcie efektów procesów rewitalizacji w województwie kujawsko-pomorskim. Każdy cel został opisany przy pomocy skwantyfikowanych wskaźników z określonymi wartościami bazowymi i docelowymi. Do każdego z celów rewitalizacji przypisano konkretne kierunki działań oraz przedsięwzięcia. Stanowią one zestawienie najważniejszych grup działań pozwalających na osiągnięcie założonych celów.

Tabela 45. Cel, kierunki działań i przedsięwzięcia na obszarach wiejskich Gminy Łasin

Wzrost aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców terenów wiejskich Gminy Łasin oraz poprawa jakości życia poprzez modernizację świetlic wiejskich i inwestycje w infrastrukturę techniczną	
Kierunki działań	Przedsięwzięcia
Włączenie społeczne na obszarach wiejskich objętych rewitalizacją	Aktywizacja i integracja mieszkańców Nogatu, Nowych Jankowic, Zawdy i Zawdzkiej Woli
Ożywienie obszarów rewitalizowanych dzięki lepszej jakości infrastrukturze	Modernizacja świetlic wiejskich oraz rewitalizacja terenów i obiektów zdegradowanych
	Modernizacja infrastruktury drogowej
	Modernizacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 46. Cel, kierunki działań i przedsięwzięcia na obszarach miejskich Gminy Łasin

Wsparcie osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym poprzez działania społeczno-infrastrukturalne w mieście Łasin	
Kierunki działań	Przedsięwzięcia
Działania skierowane do osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym	Aktywizacja osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym
Podniesienie jakości życia poprzez poprawę infrastruktury służącej mieszkańcom	Modernizacja obiektów przeznaczonych na cele aktywizacji osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym
	Modernizacja infrastruktury drogowej i wodno-kanalizacyjnej

Źródło: Opracowanie własne

Powyższe cele zostały opisane przy pomocy skwantyfikowanych wskaźników z określonymi wartościami bazowymi i docelowymi planowanymi do osiągnięcia w 2023 r.

Tabela 47. Wskaźniki dla celów rewitalizacji

Nazwa wskaźnika	Rok bazowy	Rok docelowy
Cel: Wzrost aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców terenów wiejskich Gminy Łasin oraz poprawa jakości życia poprzez modernizację świetlic wiejskich i inwestycje w infrastrukturę techniczną		
Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach - szt.	0	6
Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją – ha	0	1,902
Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obszarów - osoby	0	2 185
Długość przebudowanych dróg gminnych - m	0	1 813
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie - osoby	0	25
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu - osoby	0	10
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) - osoby	0	6
Cel: Wsparcie osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym poprzez działania społeczno-infrastrukturalne w mieście Łasin		
Budynki publiczne lub komercyjne wybudowane lub wyremontowane na obszarach miejskich – szt.	0	1
Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – szt.	0	1
Długość przebudowanych dróg gminnych - m	0	400
Liczba osób korzystających z wybudowanych/wyremontowanych budynków publicznych lub komercyjnych na obszarach miejskich – osoby	0	444
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie - osoby	0	300

Źródło: Opracowanie własne na podstawie fiszek projektowych

8. Lista przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Dla zapewnienia osiągnięcia wyznaczonych celów oraz wyprowadzenia obszarów rewitalizowanych ze stanu kryzysowego, a także zrealizowania wytyczonych kierunków działań niezbędne jest wskazanie głównych i uzupełniających przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Na przedsięwzięcie rewitalizacyjne składa się projekt lub grupa projektów i innych działań w szczególności o charakterze społecznym, gospodarczym, urbanistycznym, budowlanym, środowiskowym, konserwatorskim, edukacyjnym, naukowym, zdrowotnym lub kulturalnym, wynikających z programu rewitalizacji i logicznie powiązanych z treścią oraz celami programu.

W poniższej tabeli wskazano kluczowe dla procesu rewitalizacji przedsięwzięcia oraz projekty rewitalizacyjne nastawione na rozwiązywanie zdiagnozowanych problemów. Kolejna tabela zawiera zbiorczy opis tzw. uzupełniających przedsięwzięć rewitalizacyjnych, których realizacja również pośrednio przyczyni się do osiągnięcia założonych efektów rewitalizacji.

Tabela 48. Główne projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Obszar rewitalizacji ¹⁷	Przedsięwzięcie	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ¹⁸	Opis projektu					
				Podmiot realizujący projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
CEL REWITALIZACJI: Wzrost aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców terenów wiejskich Gminy Łasin oraz poprawa jakości życia poprzez modernizację świetlic wiejskich i inwestycje w infrastrukturę techniczną									
Kierunek działań: Włączenie społeczne na obszarach wiejskich objętych rewitalizacją									
2, 3, 4, 5	Aktywizacja i integracja mieszkańców Nogatu, Nowych Jankowic, Zawdy i Zawdzkiej Woli	1. Aktywizacja i integracja społeczno-zawodowa osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym zamieszkałych na terenach wiejskich	S	Miasto i Gmina Łasin	- Działania wspierające rozwiązania w zakresie organizowania społeczności lokalnej i animacji społecznej z wykorzystaniem lidera lub animatora aktywności lokalnej, - Projekt zakłada aktywizację i integrację społeczno-zawodową osób zagrożonych wykluczeniem społecznym zamieszkałym na terenie wiejskim wraz z zatrudnieniem 4 animatorów/liderów na 0,5 etatu na każdą ze świetlic przez okres trwania projektu, - Projekt powiązany jest z modernizacją 3 świetlic z zagospodarowaniem terenu poprzez budowę siłowni zewnętrznym, placów zabaw oraz zmiana sposobu użytkowania bylejs kotłowni osiedlowej na budynek świetlicy wiejskiej wraz z infrastrukturą techniczną, - Animatorzy/liderzy najpierw zostaną przeszkoleni w ramach LGD, następnie zatrudnienie do realizacji działań związanych z projektem, - Zakup laptopów z oprogramowaniem, drukarek, projektora, itp. do prowadzenia zajęć z podstawowej obsługi komputera,	Świetlice wiejskie: Zawdzka Wola, Nowe Jankowice, Nogat, Zawda	586 002,82	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie – 25 osób Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, poszukujących pracy po opuszczeniu programu – 10 osób Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu	Listy obecności uczestników zajęć, monitoring dalszych losów uczestników projektu

¹⁷ 1 – Obszar 1-Centrum, 2 – Nogat, 3 – Nowe Jankowice, 4 – Zawda, 5 – Zawdzka Wola¹⁸ S – społeczny, G-gospodarczy, Ś – środowiskowy, PF – przestrzenno-funkcjonalny, T - techniczny

Obszar rewitalizacji ¹⁷	Przedsięwzięcie	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ¹⁸	Opis projektu					
				Podmiot realizujący projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
					- Zakup wyposażenia (sprzęt sportowy - rowery stacjonarne, akcesoria sportowe do prowadzenia zajęć, gry planszowe itp.), - W ramach zajęć świetlicowych zorganizowane będą zajęcia kulinarne, wyjazdy na basen, spotkania integracyjne.			programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) – 6 osób	
Kierunek działań: Ożywienie obszarów rewitalizowanych dzięki lepszej jakości infrastrukturze									
2, 3, 4, 5	Modernizacja świetlic wiejskich oraz rewitalizacja terenów i obiektów zdegradowanych	2. Modernizacja 3 świetlic wraz zagospodarowaniem terenu poprzez budowę siłowni zew., placów zabaw (Zawdzka Wola, Zawda, Nogat) oraz zmiana sposobu użytkowania bylewej kotłowni osiedlowej na budynek świetlicy wiejskiej wraz z infrastrukturą techniczną na działce 24/25 w Nowych Jankowicach	PF/T	Miasto i Gmina Łasin	- Modernizacja 3 świetlic z zagospodarowaniem terenu poprzez budowę siłowni zew. i placów zabaw w Zawdzkiej Woli, Zawdzie i Nogacie, - Zmiana sposobu użytkowania bylewej kotłowni osiedlowej na budynek świetlicy wiejskiej wraz z infrastrukturą techniczną na działce nr 24/25 w Nowych Jankowicach, - Projekt powiązany z projektem „Aktywizacja i integracja społeczno-zawodowa osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym zamieszkałych na terenach wiejskich”.	Zawdzka Wola, Nowe Jankowice, Nogat, Zawda	1 443 896,47	Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach - 4 szt. Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją (działek) – ok. 1,902 ha Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obszarów – 600 osób	Protokół odbioru końcowego

Obszar rewitalizacji ¹⁷	Przedsięwzięcie	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ¹⁸	Opis projektu					
				Podmiot realizujący projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
2	Modernizacja infrastruktury drogowej	3.Przebudowa drogi gminnej Nr 041303C w miejscowości Nogat etap II i III	PF	Miasto i Gmina Łasin	- Inwestycja polegać będzie na: wyrównaniu istniejącej nawierzchni tłuczniowej wraz z profilowaniem, utrwaleniu istniejącej nawierzchni tłuczniowej emulsją asfaltową i grysami, oczyszczeniu i pogłębieniu rowów odwadniających, budowie zjazdów na posesję, - Przebudowa drogi przyczyni się do upłynnienia ruchu samochodowego oraz maszyn rolniczych, spowoduje to podniesienie bezpieczeństwa i zmniejszenie prawdopodobieństwa wystąpienia kolizji drogowych, - Modernizacja drogi poprawi układ komunikacyjny na terenie gminy - przedmiotowa droga łączy się z drogą powiatową 1367C.	Nogat, droga gminna nr 041303 C	1 000 000,00	Długość przebudowanych dróg gminnych – 1813 m Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obszarów – 149 osób	Protokół odbioru końcowego
4	Modernizacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej	4. Przebudowa, modernizacja i rozbudowa Stacji Uzdatniania Wody w Zawdzie	PF/T	Miasto i Gmina Łasin	- Budowa naziemnych zbiorników retencyjnych wody uzdatnionej o łącznej pojemności do 300 m ³ o konstrukcji stalowej lub żelbetowej z instalacjami technologicznymi i sieciami łączącymi z budynkiem SUW, - Rozbudowa budynku SUW dla potrzeb technologicznych - max powierzchnia rozbudowy brutto 150 m ² , kubatura do 900m ³ , - Modernizacja technologii uzdatniania i pompowania wody polegająca na demontażu istniejących urządzeń w budynku SUW, montażu nowych urządzeń technologicznych oraz wykonanie pompowni drugiego stopnia dla zasilania sieci wodociągowej,	Zawda	1 000 000,00	Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach - 1 szt. Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obszarów – 1255 osób	Protokół odbioru końcowego

Obszar rewitalizacji ¹⁷	Przedsięwzięcie	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ¹⁸	Opis projektu					
				Podmiot realizujący projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
					- Modernizacja 2 studni głębinowych zasilających SUW, polegająca na wymianie agregatów pompowych oraz przebudowie obudów studni i wykonaniu nowych odcinków tłocznych wody surowej, - Wykonanie instalacji fotowoltaicznej o mocy do 40 kW z zamontowaniem ogniw na dachu budynku SUW dla wspomagania zasilania urządzeń elektrycznych stacji.				
4	Modernizacja świetlic wiejskich oraz rewitalizacja terenów i obiektów zdegradowanych	5. Remont budynku byłej szkoły w Zawdzie	T	Miasto i Gmina Łasin	- Remont budynku byłej szkoły z zagospodarowaniem zastępczym dla pomieszczeń szkoły na cele użyteczności publicznej - Remont generalny wraz z remontem dachu i odnowieniem elewacji,	Zawda	600 000,00	Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach - 1 szt. Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obszarów – 181 osób	Protokół odbioru końcowego
CEL REWITALIZACJI: Wsparcie osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym poprzez działania społeczno-infrastrukturalne w mieście Łasin									
Kierunek działań: Działania skierowane do osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym									
1	Aktywizacja osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym	6. Ośrodek rehabilitacji społecznej i zawodowej ścieżką ułatwiającą aktywne włączenie społeczne osób zagrożonych wykluczeniem	S	Fundacja „Ochrona Zdrowia i Rehabilitacja Niepełnosprawnych”	- Podnoszenie kluczowych kompetencji życiowych, umiejętności społecznych i zawodowych osób niepełnosprawnych umożliwiających powrót do życia w środowisku – indywidualne i kompleksowe programy rehabilitacyjno-terapeutyczne: a) terapia ciągła w ramach działania WTZ, b) terapia, rehabilitacja i integracja społeczno-	Łasin	260 000,00	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie – 300 osób	Listy obecności uczestników zajęć, monitoring dalszych losów uczestników

Obszar rewitalizacji ¹⁷	Przedsięwzięcie	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ¹⁸	Opis projektu					
				Podmiot realizujący projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
	nym			nym w partnerstwie z Spółdzielnią Socjalną „Perspektywa” i organizacjami seniorów	zawodowa dla osób niepełnosprawnych i z innych grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, - Wdrażanie instrumentów aktywizacji zawodowej z wykorzystaniem: poradnictwa zawodowego i psychologicznego, wizyt studyjnych w podmiotach ekonomii społecznej lub u pracodawców, odpłatne praktyki i staże zawodowe, pośrednictwo pracy, - Usługi asystenckie skierowane do osób wchodzących po raz pierwszy na rynek pracy, - Poradnictwo prawne i obywatelskie oraz orzecznictwo, - Działania na rzecz aktywizacji społecznej osób z grupy 60+: a) bank czasu i kompetencji społecznych i zawodowych – wymiana usług, b) kawiarenka internetowa, prawna, porad z zakresu poradnictwa obywatelskiego, c) koło samopomocowe/świetlica dzienna/spotkania tematyczne, d) uniwersytet trzeciego wieku, e) warsztaty tematyczne.				projektu
1	Aktywizacja osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym	7. Razem przeciw bierności zawodowej i społecznej	S	Spółdzielnia socjalna „Perspektywa”	- Zwiększenie mobilności osób zatrudnionych w spółdzielni socjalnej, szczególnie z niepełnosprawnością, poprzez zakup środka transportu dostosowanego do potrzeb osób niepełnosprawnych, - Zwiększenie zatrudnienia poprzez dywersyfikację zakresu świadczonych - usługi z grupy tzw. żywienia grupowego	Łasin	320 000,00	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie – 300 osób	Listy obecności uczestników zajęć, podpisane umowy, zaświadczenia

Obszar rewitalizacji ¹⁷	Przedsięwzięcie	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ¹⁸	Opis projektu					
				Podmiot realizujący projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
	nym				(skierowanych do osób starszych, samotnych, mieszkańców korzystających ze świadczeń społecznych), organizacja imprez okolicznościowych.				
1	Modernizacja obiektów przeznaczonych na cele aktywizacji osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym	8.Ośrodek rehabilitacji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	PF/T	Fundacja „Ochrona Zdrowia i Rehabilitacja Niepełnosprawnych” z partycypowaniem Miasta i Gminy Łasin	- Dokończenie przebudowy istniejącego budynku, - Dobudowa mini sali gimnastycznej służącej rehabilitacji ruchowej (fizjoterapii) dla osób z niepełnosprawnością oraz osób starszych będących po okresie aktywności zawodowej, - Urządzenie terenów zielonych i rekreacyjnych z wykonaniem alei z zielenią niską i wysoką, - Montaż urządzeń infrastruktury rekreacyjno-sportowej na wolnym powietrzu wykorzystywanej dla celów poprawy zdrowia fizycznego mieszkańców (z uwzględnieniem różnych grup wiekowych, stopnia niepełnosprawności czy wieku), - Montaż windy dla osób niepełnosprawnych, - Stworzenie pomieszczenia które w równym stopniu byłyby miejscem szkoleń (grupowych), spotkań rodzinnych i zawodowych, - Projekt powiązany z projektem „Ośrodek rehabilitacji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym”.	Łasin, ul. Szkolna	1 500 000,00	Budynki publiczne lub komercyjne wybudowane lub wyremontowane na obszarach miejskich – 1 szt. Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 1 szt. Liczba osób korzystających z wybudowanych/wyremontowanych budynków publicznych lub komercyjnych na obszarach miejskich – 350 osób	Protokół odbioru końcowego
1	Modernizacja infrastruktury drogowej	9. Remont nawierzchni jezdni ulicy: Szkolnej, Podmurnej, Podgórnej	PF	Miasto i Gmina Łasin	- Wykonanie nowych nawierzchni ulic z częściową wymianą sieci wodociągowej i kanalizacyjnej oraz nowej nawierzchni drogowej ul. Podmurnej.	Łasin	800 000,00	Długość przebudowanych dróg gminnych – 400 m Liczba osób	Protokół odbioru końcowego

Obszar rewitalizacji ¹⁷	Przedsięwzięcie	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ¹⁸	Opis projektu					
				Podmiot realizujący projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
	i wodno-kanalizacyjnej	o długości 400 m						korzystających z rewitalizowanych obszarów bądź utworzonej/rekultywowanej przestrzeni w miastach– 94 osoby	

Źródło: Opracowanie na podstawie zgłoszonych fiszek projektowych

Tabela 49. Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa) ¹⁹	Lp.	Typ przedsięwzięcia ²⁰	Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne (projekty)
CEL REWITALIZACJI: Wsparcie osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym poprzez działania społeczno-infrastrukturalne w mieście Łasin			
Kierunek działań: Podniesienie jakości życia poprzez poprawę infrastruktury służącej mieszkańcom			
n/d	1	PF/T	Przebudowa, modernizacja rozbudowa Stacji Uzdatniania Wody Łasinie – przebudowa technologiczna dla dostosowania do specyfikacji jakości wody
1	2	PF	Budowa sieci wodociągowej, kanalizacji sanitarnej deszczowej wraz z przyłączami ulicy Wodnej, Tysiąclecia oraz Młyńskiej w Łasinie
n/d	3	PF	Stadion miejski w Łasinie - przebudowa i modernizacja bazy sportowo-rekreacyjnej przy ul. Tysiąclecia
n/d	4	PF	Modernizacja grupowej oczyszczalni ścieków w Łasinie w części mechaniczno-biologicznej
1	5	T	Remont budynku Urzędu

¹⁹ 1 – Obszar 1-Centrum, 2 – Nogat, 3 – Nowe Jankowice, 4 – Zawda, 5 – Zawdzka Wola

²⁰ S – społeczny, G-gospodarczy, Ś – środowiskowy, PF – przestrzenno-funkcjonalny, T - techniczny

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa) ¹⁹	Lp.	Typ przedsięwzięcia ²⁰	Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne (projekty)
n/d	6	PF	Budowa ścieżki pieszo-rowerowej z infrastrukturą turystyczno-rekreacyjną wraz z oświetleniem wzdłuż jeziora Zamkowego o długości ok. 1000 m
1	7	T	„Warto być aktywnym” – aktywne włączenie społeczne w ramach rewitalizacji obszarów miejskich (część inwestycyjna)
Kierunek działań: Działania skierowane do osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym			
1	8	S	„Warto być aktywnym” – aktywne włączenie społeczne w ramach rewitalizacji obszarów miejskich (część społeczna)
CEL REWITALIZACJI: Wzrost aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców terenów wiejskich Gminy Łasin oraz poprawa jakości życia poprzez modernizację świetlic wiejskich i inwestycje w infrastrukturę techniczną			
Kierunek działań: Ożywienie obszarów rewitalizowanych dzięki lepszej jakości infrastrukturze			
1,3,4	9	PF	Budowa ścieżki pieszo-rowerowej przy drodze krajowej nr 16 (Nowe Mosty – Łasin - Łasin Wybudowanie – Jankowice – Strzelce - Zawda)
n/d	10	PF	Budowa biologicznych przydomowych oczyszczalni ścieków w miejscowościach gminy Łasin

Źródło: Opracowanie na podstawie zgłoszonych fiszek projektowych

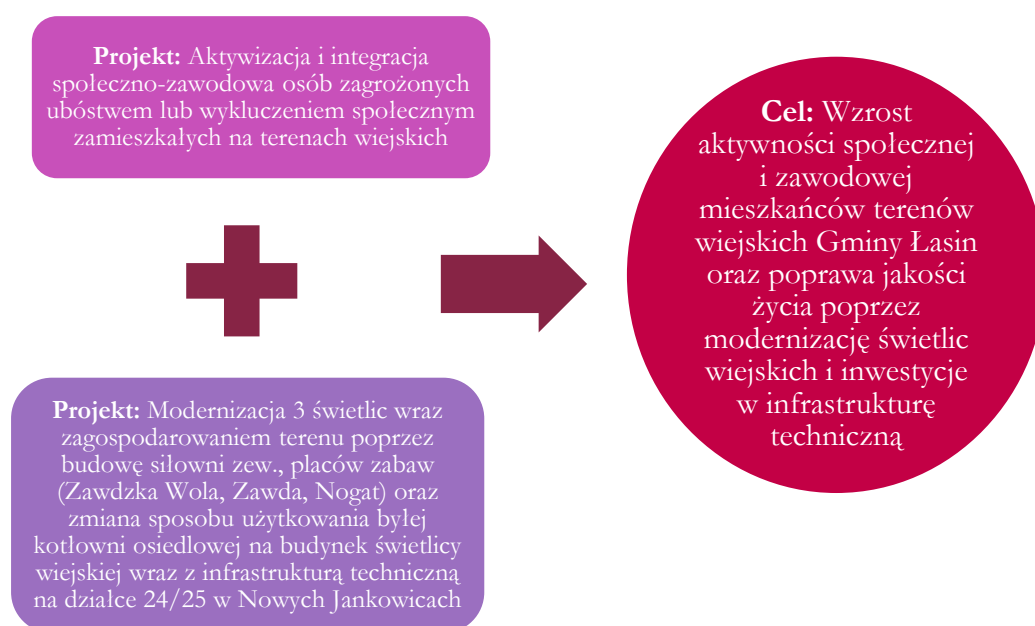
9. Mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji

Podczas programowania procesu rewitalizacji nadrzędną zasadą jaką kierowano się przy wyborze projektów rewitalizacyjnych było zapewnienie ich komplementarności w różnych wymiarach, przede wszystkim przestrzennym, problemowym, proceduralno-instytucjonalnym i źródeł finansowania.

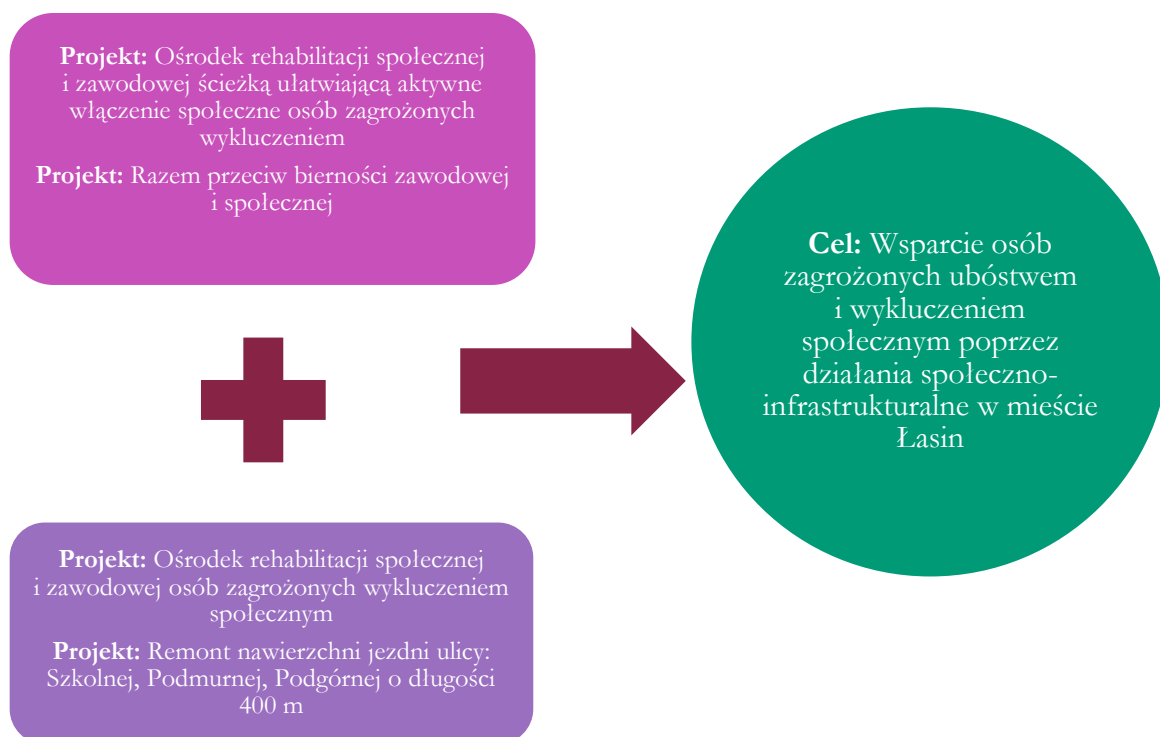
9.1 Komplementarność głównych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

W programie rewitalizacji zastosowano tzw. **formułę projektów zintegrowanych**, która polega na tym, że w przypadku realizacji projektów infrastrukturalnych współfinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), planuje się we wspartej infrastrukturze realizować projekty „miękkie” finansowane m. in. ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS), ukierunkowane na rozwiązywanie zdiagnozowanych problemów społecznych występujących na obszarze wskazanym do rewitalizacji. Przy czym **projekty infrastrukturalne pełnią jedynie funkcję uzupełniającą** dla projektów społecznych, a ich realizacja jest niezbędna dla prowadzenia działań społecznych. **Wszystkie wskazane projekty infrastrukturalne będą wykonywane aby później możliwa była realizacja projektów społecznych.** Nowa lub wyremontowana infrastruktura jest niezbędna do prawidłowego przeprowadzenia rewitalizacji społecznej. W każdym przypadku najpierw realizowany będzie projekt infrastrukturalny, a następnie objęta wsparciem infrastruktura będzie wykorzystywana do realizacji projektów społecznych. Poniższe schematy przedstawiają koncepcję zintegrowania poszczególnych projektów rewitalizacyjnych.

Schemat 5. Koncepcja zintegrowanych projektów rewitalizacyjnych współfinansowanych z EFS i EFRR (1)



Schemat 6. Koncepcja zintegrowanych projektów rewitalizacyjnych współfinansowanych z EFS i EFRR (2)



Źródło: Opracowanie własne

Realizacja wskazanych projektów spowoduje rozwiązanie konkretnych problemów zdiagnozowanych na poszczególnych obszarach i wskazanych w rozdziale 5. Głównym celem rewitalizacji prowadzonej w Mieście i Gminie Łasin jest **poprawa jakości życia mieszkańców poprzez przeciwdziałanie zjawiskom takim jak:**

- Wysokie bezrobocie, w tym również długotrwałe,
- Oddalenie od rynku pracy, brak poszukiwanych kwalifikacji,
- Brak aktywności zarówno w życiu społecznym, jak i zawodowym,
- Niesamodzielność ekonomiczna mieszkańców wyrażająca się uzależnieniem od świadczeń pomocy społecznej,
- Niekorzystne trendy demograficzne – starzenie się społeczeństwa,
- Niewystarczające wsparcie dla wciąż rosnącej grupy seniorów (niedostatek usług aktywizacyjnych, opiekuńczych i specjalistycznych),
- Brak ciekawego zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży przede wszystkim z obszarów wiejskich,
- Niewystarczające wsparcie dla osób, które są zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, np. z powodu niepełnosprawności.

W odpowiedzi na te problemy planuje się realizację projektów o charakterze społecznym:

- Ośrodek rehabilitacji społecznej i zawodowej ścieżką ułatwiającą aktywne włączenie społeczne osób zagrożonych wykluczeniem,
- Razem przeciw bierności zawodowej i społecznej,
- Aktywizacja i integracja społeczno-zawodowa osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym zamieszkałych na terenach wiejskich,
- „Warto być aktywnym” – aktywne włączenie społeczne w ramach rewitalizacji obszarów miejskich (część społeczna).

Aby móc realizować wskazane projekty społeczne niezbędna jest również **modernizacja infrastruktury aktywizacji społecznej oraz zapewnienie łatwego i bezpiecznego dostępu do niej poprzez remont infrastruktury technicznej** (drogi, chodniki, ścieżki rowerowe). **Inwestycje infrastrukturalne są konieczne do prowadzenia rewitalizacji społecznej** i spowodują choć częściowo **wyeliminowanie istniejących problemów** takich, jak:

- Zły stan techniczny świetlic wiejskich w Nogacie, Zawdzie i Zawdzkiej Woli i braki w wyposażeniu powodują, że prowadzenie w tych obiektach skutecznej aktywizacji mieszkańców jest praktycznie niemożliwe,
- Brak świetlicy w Nowych Jankowicach sprawia, że mieszkańcy nie mają żadnego miejsca spotkań i integracji, nie ma możliwości prowadzenia jakichkolwiek działań społecznych,
- W wielu miejscach Gminy istnieją przestrzenie zdegradowane – obiekty, które mogą być zaadaptowane na cele społeczne (np. budynek po byłej kotłowni w Nowych Jankowicach, zabytkowy budynek dawnej szkoły w Zawdzie, budynek przy ul. Szkolnej w Łasinie częściowo zaadaptowany na cele ośrodka rehabilitacji społecznej i zawodowej),
- Brak odpowiedniej infrastruktury powoduje, że działania na rzecz przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu są prowadzone w ograniczonym zakresie,
- Istniejąca infrastruktura techniczna (drogowa, wodno-kanalizacyjna) znajduje się w złym stanie lub w ogóle jej brak.

W celu niwelowania tych zjawisk planuje się realizację następujących projektów:

- Modernizacja 3 świetlic wraz z zagospodarowaniem terenu poprzez budowę siłowni zew., placów zabaw (Zawdzka Wola, Zawda, Nogat) oraz zmiana sposobu użytkowania byłej kotłowni osiedlowej na budynek świetlicy wiejskiej wraz z infrastrukturą techniczną na działce 24/25 w Nowych Jankowicach,
- Przebudowa drogi gminnej Nr 041303C w miejscowości Nogat etap II i III,
- Przebudowa, modernizacja i rozbudowa Stacji Uzdatniania Wody w Zawdzie,
- Remont budynku byłej szkoły w Zawdzie,
- Ośrodek rehabilitacji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym ,
- Remont nawierzchni jezdni ulicy: Szkolnej, Podmurnej, Podgórnej o długości 400 m,
- Przebudowa, modernizacja rozbudowa Stacji Uzdatniania Wody Łasinie – przebudowa technologiczna dla dostosowania do specyfikacji jakości wody,
- Budowa sieci wodociągowej, kanalizacji sanitarnej deszczowej wraz z przyłączami ulicy Wodnej, Tysiąclecia oraz Młyńskiej w Łasinie,
- Stadion miejski w Łasinie - przebudowa i modernizacja bazy sportowo-rekreacyjnej przy ul. Tysiąclecia,
- Modernizacja grupowej oczyszczalni ścieków w Łasinie w części mechaniczno-biologicznej,
- Remont budynku Urzędu,
- Budowa ścieżki pieszo-rowerowej z infrastrukturą turystyczno-rekreacyjną wraz z oświetleniem wzdłuż jeziora Zamkowego o długości ok. 1000 m,
- „Warto być aktywnym” – aktywne włączenie społeczne w ramach rewitalizacji obszarów miejskich (część inwestycyjna),

- Budowa ścieżki pieszo-rowerowej przy drodze krajowej nr 16 (Nowe Mosty – Łasin - Łasin Wybudowanie – Jankowice – Strzelce - Zawda).

9.2 Komplementarność przestrzenna

Projekty rewitalizacyjne będą realizowane na obszarze rewitalizacji, natomiast zasięg ich oddziaływania będzie dużo większy niż wyznaczony obszar rewitalizacji, gdyż z efektów rewitalizacji przestrzennej (ze zmodernizowanej infrastruktury) będą korzystać nie tylko mieszkańcy danego obszaru, ale również mieszkańcy innych miejscowości, przedsiębiorcy i turyści. Dzięki tak dużemu promieniowaniu zaplanowanych projektów zapewnione zostanie, że program rewitalizacji będzie efektywnie oddziaływał na całą Gminę. Projekty te będą mieć pozytywny wpływ na obszar i mieszkańców Gminy, przyczynią się do zwiększenia integracji i aktywizacji społeczności lokalnej.

Prowadzone działania nie spowodują przenoszenia problemów z obszarów rewitalizacji na inne obszary. Nie będą również prowadzić do niepożądanych efektów społecznych takich jak segregacja społeczna i wykluczenie.

9.3 Komplementarność problemowa

Zaplanowane projekty rewitalizacyjne dopełniają się tematycznie, a program rewitalizacji będzie oddziaływał na obszar rewitalizacji w niezbędnych aspektach (tj. społecznym i przestrzenno-funkcyjnym). Tym samym prowadzona rewitalizacja ma charakter kompleksowy a nie fragmentaryczny, a realizowane projekty doprowadzą wskazany obszar do pożądanego stanu, o którym mowa w rozdziale 7. *Cele rewitalizacji i kierunki działań.* Podczas podejmowania strategicznych decyzji przez samorząd lokalny na innych polach, pod uwagę brane będą zaplanowane działania rewitalizacyjne, aby zapewnić lepszą koordynację tematyczną i organizacyjną działań administracji. Należy wskazać, że program rewitalizacji wykazuje zgodność z dokumentami strategicznymi m. in. na poziomie lokalnym, tak więc już na poziomie programowania rewitalizacji została zapewniona komplementarność problemowa.

9.4 Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Przedstawiony w rozdziale 12. *System zarządzania realizacją programu rewitalizacji* został zaprojektowany w taki sposób aby zapewnić efektywne współdziałanie różnych instytucji na jego rzecz (samorządu gminnego i jego jednostek organizacyjnych oraz pomocniczych, organizacji pozarządowych, sektora przedsiębiorców i mieszkańców) oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur. System zarządzania programem rewitalizacji został osadzony w systemie działania i zarządzania Gminy Łasin w związku z czym zapewniona jest komplementarność proceduralna i instytucjonalna.

9.5 Komplementarność źródeł finansowania

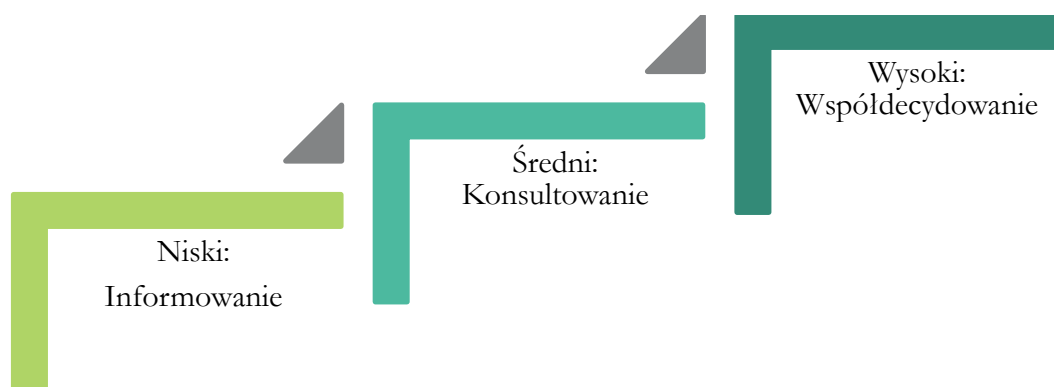
Projekty rewitalizacyjne zawarte w niniejszym programie będą finansowane w oparciu o uzupełniające się środki z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS), Funduszy Spójności (FS) oraz **środków własnych Gminy i innych dostępnych źródeł finansowania**. Niewykluczone jest również angażowanie w proces rewitalizacji kapitału prywatnego (np. przedsiębiorców), jak również wykorzystanie formuły partnerstwa publiczno-prywatnego.

10. Mechanizmy włączenia interesariuszy w proces rewitalizacji

10.1. Interesariusze rewitalizacji

Partycypacja społeczna jest nieodłącznym elementem procesu rewitalizacji i stanowi fundament działań na każdym etapie tego procesu (diagnozowanie, programowanie, wdrażanie, monitorowanie). Partycypacja powinna być ukierunkowana na możliwie dojrzałe formy uczestnictwa społeczności w podejmowaniu decyzji, które jej dotyczą.

Schemat 7. Stopień zaangażowania interesariuszy w partycypację społeczną



Źródło: Opracowanie własne

Ideą rewitalizacji jest wyprowadzenie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, poprzez prowadzone w sposób kompleksowy, zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, które są skoncentrowane terytorialnie i prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie Gminnego Programu Rewitalizacji. **Podmioty zaliczane do interesariuszy rewitalizacji to:**

- Mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczystości nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze,
- Mieszkańcy gminy inni niż mieszkańcy obszaru rewitalizacji,
- Podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić działalność gospodarczą na terenie gminy,
- Podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić działalność społeczną na terenie gminy, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne,
- Jednostka samorządu terytorialnego i jej jednostki organizacyjne,
- Organy władzy publicznej.

Partycypacja społeczna obejmuje przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy, w tym:

- **Udział w konsultacjach społecznych na etapie diagnozowania i programowania,**
- **Udział w pracach Komitetu Rewitalizacji na etapie wdrażania i monitorowania.**

Komitet Rewitalizacji stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami Gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełni funkcję opiniotwórczo-doradczą Burmistrza. Zasady wyznaczania składu oraz zasady działania Komitetu Rewitalizacji ustala się uwzględniając funkcję Komitetu oraz zapewniając wyłanianie przez interesariuszy ich przedstawicieli.

10.2 Partycypacja społeczna na etapie diagnozowania i programowania

Gminny Program Rewitalizacji Miasta i Gminy Łasin został wypracowywany przez samorząd gminny i poddany dyskusji w oparciu o diagnozę lokalnych problemów: społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych i środowiskowych. Prace nad przygotowaniem programu opierały się na współpracy ze wszystkimi grupami interesariuszy, w tym szczególnie ze społecznością zamieszkującą obszar rewitalizacji, przedsiębiorcami i organizacjami pozarządowymi oraz innymi użytkownikami obszaru.

Konsultacje społeczne były nieodłącznym elementem procesu wyznaczania obszaru rewitalizacji oraz przygotowania programu rewitalizacji. Stosowano następujące formy konsultacji: zbieranie uwag w postaci papierowej i elektronicznej, spotkania, debaty, zbieranie uwag ustnych, ankiety.

Konsultacje społeczne w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Konsultacje społeczne zostały poprzedzone obwieszczeniem Burmistrza Miasta i Gminy Łasin w sprawie konsultacji społecznych projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, opublikowanym w Biuletynie Informacji Publicznej. Informacja o konsultacjach została zamieszczona również na stronie internetowej Gminy oraz na tablicach ogłoszeń.

Konsultacje trwały 30 dni kalendarzowych, **od 16 maja 2016 r. do 15 czerwca 2016 r.** W tym czasie odbyły się spotkania z mieszkańcami, zbierane były uwagi do konsultowanych materiałów oraz ankiety.

Tabela 50. Formy konsultacji społecznych wykorzystane na etapie diagnozowania

Formy konsultacji społecznych	Opis przebiegu konsultacji
Zbieranie uwag w postaci papierowej lub elektronicznej 	30 dniowe konsultacje społeczne projektu uchwały o wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, podczas których interesariusze mieli możliwość wnoszenia uwag do projektu za pomocą formularza konsultacji społecznych (wzór formularza przedstawia załącznik nr 1). Formularz uwag był dostępny na stronie www.lasin.pl oraz w siedzibie Urzędu Miasta i Gminy Łasin. Wypełniony formularz konsultacji można było przekazać e-mailem, przesłać pocztą tradycyjną lub dostarczyć do Urzędu Miasta i Gminy Łasin.
Spotkania 	Cztery spotkania z mieszkańcami odbyły się 31 maja i 1 czerwca 2016 r. W celu ułatwienia zrozumienia prezentowanych treści i odniesienie się do nich, na spotkaniach wykorzystano wizualizację w postaci prezentacji graficznej. Przebieg spotkań wyglądał następująco: • Powitanie uczestników spotkania, • Etapy prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji, • Podstawowe pojęcia związane z rewitalizacją, • Zasięg obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na mapie, • Diagnoza obszaru rewitalizacji: a) kryzysowe zjawiska w sferze społecznej, b) kryzysowe zjawiska w pozostałych sferach,

	c) potencjały obszaru, d) problemy obszaru, • Dyskusja na temat plusów i minusów danego obszaru, wizji jego rozwoju, celów rozwojowych i przedsięwzięć, • Przypomnienie o toczących się konsultacjach • Ankieta (opis znajduje się w dalszej części tabeli)
Debaty 	Debaty były jednym z elementów spotkań z mieszkańcami obszarów rewitalizacji. Uczestnicy debaty starali się odpowiedzieć na następujące pytania: • Jakie są plusy i minusy zamieszkiwania w danej miejscowości – dobre i złe strony tego obszaru? • Jak dany obszar powinien wyglądać w przyszłości? • Jakie cele rozwojowe należy postawić? • Jakie przedsięwzięcia należy podjąć w ramach rewitalizacji aby osiągnąć cele i zrealizować wizję?
Ankiety 	Równocześnie z 30 dniowymi konsultacjami społecznymi projektu uchwały o wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, przeprowadzono ankietę dotyczącą obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Celem badania było poznanie opinii mieszkańców na temat aktualnych problemów, czynników i zjawisk kryzysowych występujących na obszarach zdegradowanych Gminy oraz potrzeb i oczekiwanych działań w zakresie rewitalizacji, mających na celu ich ożywienie społeczno-gospodarcze. Ankietę przeprowadzono także podczas spotkań konsultacyjnych. Ankieta była dostępna na stronie www.lasin.pl oraz w siedzibie Urzędu Miasta i Gminy. Wypełnioną ankietę można było przekazać e-mailem, przesłać pocztą tradycyjną lub dostarczyć do Urzędu Miasta i Gminy. Łącznie przeprowadzono 72 ankiety. Wzór ankiety stanowi załącznik nr 2. Wyniki przeprowadzonej ankiety przedstawia załącznik nr 3.

Źródło: Opracowanie własne

Zdjęcie 9. Zaproszenie na konsultacje



Źródło: www.lasin.pl

Zdjęcie 10. Spotkania podczas konsultacji społecznych w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji



Źródło: Opracowanie własne

Z przeprowadzonych konsultacji został sporządzony raport, opublikowany w Biuletynie Informacji Publicznej. W trakcie różnych form konsultacji nie zgłoszono uwag.

Konsultacje społeczne projektu Gminnego Programu Rewitalizacji oraz projektu uchwały w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji

Kolejne konsultacje społeczne dotyczyły projektu Gminnego Programu Rewitalizacji, a także sposobu wybierania składu Komitetu Rewitalizacji i sposobu jego działania. Obwieszczeniem z dnia 30 sierpnia 2016 r. Burmistrz Miasta i Gminy Łasin zawiadomił o rozpoczęciu konsultacji, które trwały od **30 sierpnia 2016 r. do 30 września 2016 r.** W tym czasie zbierane były uwagi do konsultowanych dokumentów w formie papierowej, elektronicznej i ustnej oraz odbyły się spotkania z mieszkańcami na obszarach wskazanych do rewitalizacji.

Tabela 51. Formy konsultacji społecznych wykorzystane na etapie programowania

Formy konsultacji społecznych	Opis przebiegu konsultacji
Zbieranie uwag w postaci papierowej lub elektronicznej	W trakcie 30 dniowych konsultacji, zainteresowani mieli możliwość wnoszenia uwag do prezentowanych dokumentów za pomocą formularza konsultacji społecznych (wzór formularza przedstawia załącznik nr 1).

	Formularz uwag był dostępny na stronie www.lasin.pl oraz w siedzibie Urzędu Miasta i Gminy Łasin. Wypełniony formularz konsultacji można było przekazać e-mailem, przesłać pocztą tradycyjną lub dostarczyć do Urzędu Miasta i Gminy Łasin.
Uwagi ustne 	Inną formą prowadzonych konsultacji było zbieranie uwag ustnych. Wszyscy zainteresowani mieli możliwość osobistego lub telefonicznego kontaktu z wyznaczonym pracownikiem Urzędu Miejskiego, który odpowiadał na uwagi i pytania w zakresie konsultowanych dokumentów ich treści.
Spotkania 	Spotkania z mieszkańcami odbyły się 14 września 2016 r. w Nogacie, Łasinie, Nowych Jankowicach, Zawdzie (spotkanie łącznie z Zawdzką Wolą). Na spotkaniach zaprezentowano mieszkańcom wyniki prac nad programem rewitalizacji. Najważniejszą częścią spotkania było omówienie i przedyskutowanie projektów rewitalizacyjnych, które znalazły się w programie. Program spotkania wyglądał następująco: ▪ Powitanie uczestników, ▪ Przedstawienie etapów prac nad programem, ▪ Przypomnienie podstawowych pojęć związanych z rewitalizacją, ▪ Omówienie wizji obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji, ▪ Cele i kierunki działań rewitalizacyjnych, ▪ Szczegółowe omówienie poszczególnych projektów rewitalizacyjnych zawartych w programie, ▪ Sposoby partycypowania mieszkańców we wdrażaniu programu, m. in. poprzez Komitet Rewitalizacji.

Źródło: Opracowanie własne

Z przeprowadzonych konsultacji został sporządzony raport, opublikowany w Biuletynie Informacji Publicznej. W ramach przeprowadzonych konsultacji do projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Łasin na lata 2016-2023 zgłoszono wiele nowych projektów rewitalizacyjnych – wszystkie zostały zawarte w programie.

Zdjęcie 11. Zaproszenie na spotkania w sprawie Gminnego Programu Rewitalizacji



Źródło: www.lasin.pl

Zdjęcie 12. Informacja o II konsultacjach społecznych w BIP

ELEKTRONICZNA SKRZYŃKA PODAWCZA AKTUALNOŚCI WŁADZE I STRUKTURA - Symbole Miasta - Burmistrz - Struktura organizacyjna - Urząd miasta i gminy - Jednostki organizacyjne - Inne Jednostki - Sołectwa - Rada miejska - Archiwum NASZE MIASTO I GMINA - Lokalizacja - Dane statystyczne - Ogłoszenia Obwieszczenia i Informację - Strategia rozwoju - Związki i stowarzyszenia PRAWO - Statut - Uchwały - Zarządzenia Burmistrza - Zagospodarowanie przestrzenne - Akty prawne - Dziennik Urzędowy Województwa Kujawsko - Pomorskiego FINANSE MIASTA I GMINY - Budżet - Majątek miasta i gminy - Dług publiczny - Realizacja inwestycji	Strona główna > NASZE MIASTO I GMINA > Ogłoszenia Obwieszczenia i Informację > 2016 > OBWIESZCZENIE - Konsultacje społeczne projektu Gminnego Programu... 2016 2015 Archiwalne OBWIESZCZENIE - Konsultacje społeczne projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Łasin na lata 2016-2023 OBWIESZCZENIE BURMISTRZA MIASTA I GMINY ŁASIN z dnia 30 sierpnia 2016 r. Na podstawie art. 6 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2015 r., poz. 1777) ogłaszam, co następuje: W dniach od 30 sierpnia 2016 r. do 30 września 2016 r. odbędą się konsultacje społeczne projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Łasin na lata 2016-2023 oraz projektu uchwały w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji 1. Przewidziano następujące formy konsultacji społecznych: a) Zbieranie uwag w postaci papierowej lub elektronicznej poprzez formularz konsultacji, b) Zbieranie uwag ustnych, c) Spotkanie konsultacyjne. 2. Wypełniony formularz konsultacji można przekazywać: - bezpośrednio do Urzędu Miasta i Gminy Łasin (pok. 20), - drogą elektroniczną na adres mailowy: umig@lasin.pl - drogą korespondencyjną na adres: Urząd Miasta i Gminy Łasin, ul. Radzyńska 2, 86-320 Łasin 3. Uwagi i pytania prosimy kierować do p. Robert Belzyt osobiście w Urzędzie Miasta i Gminy Łasin, (pok. 17) telefonicznie pod nr tel.: 56 686-15-40 drogą elektroniczną na adres mailowy: robert.belzyt@lasin.pl 4. Miejsca i godziny spotkań konsultacyjnych zostaną podane do wiadomości publicznej w terminie późniejszym, nie później niż 7 dni przed ich rozpoczęciem. 5. Informacja o wynikach przeprowadzonych konsultacji zostanie zamieszczona niezwłocznie po zakończeniu konsultacji w Biuletynie Informacji Publicznej i na stronie internetowej gminy. Gminny Program Rewitalizacji Miasta i Gminy Łasin na lata 2016-2023 Projekt (3564kB) PDF Mapy obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji (6394kB) PDF Formularz konsultacji (33kB) WORD Projekt uchwały o Komitecie Rewitalizacji (58kB) WORD
---	---

Źródło: Biuletyn Informacji Publicznej

Zdjęcie 13. Spotkania podczas konsultacji Gminnego Programu Rewitalizacji





Źródło: Opracowanie własne

10.3 Partycypacja społeczna na etapie wdrażania i monitorowania

Po podjęciu uchwały przez Radę Miejską w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Łasin na lata 2016-2023 i pozytywnej ocenie Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2016-2020, rozpocznie się etap wdrażania programu i monitorowanie postępów. Etap ten potrwa do roku 2023 lub wcześniejszego zrealizowania programu.

Partycypacja społeczna będzie realizowana za pośrednictwem **Komitetu Rewitalizacji**. Na podstawie uchwały w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji, Burmistrz niezwłocznie w drodze zarządzenia powoła Komitet Rewitalizacji. Nabór na członków Komitetu będzie prowadzony w myśl zapisów powołanej uchwały. Będzie to nabór otwarty, każdy interesariusz będzie mógł zgłosić się do udziału w pracach Komitetu. Podjęte zostaną kroki celem zapewnienia udziału w pracach Komitetu możliwie jak najszerszego grona interesariuszy rewitalizacji. Komitet Rewitalizacji będzie funkcjonował do zakończenia prac związanych z realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Łasin na lata 2016-2023. Sposób działania Komitetu określa regulamin będący załącznikiem do uchwały w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji. **W pracach Komitetu będą brać udział przedstawiciele:**

- Mieszkańców obszarów rewitalizacji,
- Organizacji pozarządowych,
- Przedsiębiorców,
- Rady Miejskiej,
- Urzędu Miasta i Gminy w Łasinie i jednostek organizacyjnych.

Komitet Rewitalizacji jest organem o funkcji **opiniotawczo-doradczej** dla Burmistrza Miasta i Gminy Łasin. Jego zadaniem na etapie wdrażania i monitorowania będzie dostarczanie opinii i stanowisk, które mają pomóc w prawidłowym ukształtowaniu przebiegu procesu rewitalizacji. Na forum Komitetu prowadzone będą dyskusje na temat zaplanowanych w programie rozwiązań, sposobu ich realizacji oraz ewaluacji rewitalizacji. Komitet będzie stanowił organizacyjny łącznik między organami Miasta i Gminy Łasin a pozostałymi interesariuszami rewitalizacji, stanowiąc środek **zapewnienia partycypacyjnego charakteru rewitalizacji**. Komitet Rewitalizacji zostanie powołany dla całego obszaru rewitalizacji w ciągu trzech miesięcy od uchwalenia Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Łasin na lata 2016-2023.

Aby zapewnić i utrzymać zainteresowanie społeczeństwa rewitalizacją oraz zapewnić wszystkich interesariuszom wiedzę i możliwość uczestniczenia w procesie rewitalizacji, przez cały okres wdrażania prowadzone będą działania związane z informowaniem o realizacji przedsięwzięć zaplanowanych w programie, stanie wdrażania i realizacji programu i pracach Komitetu Rewitalizacji. W celu zapewnienia

każdemu zainteresowanemu dostępu do tych informacji i możliwość zgłaszania uwag stosowane będą następujące formy konsultowania/informowania:

- Strona internetowa www.lasin.pl,
- Biuletyn Informacji Publicznej,
- Zebrania sołeckie.

11. Szacunkowe ramy finansowe w odniesieniu do głównych i uzupełniających projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Tabela 52. Główne projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne – harmonogram i szacunkowe ramy finansowe

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa) 21	Termin realizacji projektu (rok)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ²²	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Podmiot/y realizujący/e projekt	Szacowana wartość projektu (zł)	Poziom dofinansowania		Źródło finansowania			
							%	zł	Środki publiczne			Środki prywatne
									EFS	EFRR	Inne	
2, 3, 4, 5	2018-2019	1. Aktywizacja i integracja społeczno-zawodowa osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym zamieszkałych na terenach wiejskich	S	Aktywizacja i integracja mieszkańców	Miasto i Gmina Łasin	586 002,82	85	498 102,40	X			
2, 3, 4, 5	II – III kw. 2017	2. Modernizacja 3 świetlic wraz zagospodarowaniem terenu poprzez budowę siłowni zew., placów zabaw (Zawdzka Wola, Zawda, Nogat) oraz zmiana sposobu użytkowania bylejs kotłowni osiedlowej na budynek świetlicy wiejskiej wraz z infrastrukturą techniczną na działce	PF/T	Rewitalizacja terenów zdegradowanych oraz poprawa stanu infrastruktury	Miasto i Gmina Łasin	1 443 896,47	85	1 227 312,00		X		

²¹ 1 – Obszar 1-Centrum, 2 – Nogat, 3 – Nowe Jankowice, 4 – Zawda, 5 – Zawdzka Wola

²² S – społeczny, G-gospodarczy, Ś – środowiskowy, PF – przestrzenno-funkcjonalny, T - techniczny

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa) 21	Termin realizacji projektu (rok)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ²²	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Podmiot/y realizujący/e projekt	Szacowana wartość projektu (zł)	Poziom dofinansowania		Źródło finansowania			
							%	zł	Środki publiczne			Środki prywatne
									EFS	EFRR	Inne	
		24/25 w Nowych Jankowicach										
2	2017-2018	3. Przebudowa drogi gminnej Nr 041303C w miejscowości Nogat etap II i III	PF	Rewitalizacja terenów zdegradowanych oraz poprawa stanu infrastruktury	Miasto i Gmina Łasin	1 000 000,00	63,63	636 300,00			EFROW	
4	2017	4. Przebudowa, modernizacja i rozbudowa Stacji Uzdatniania Wody w Zawdzie	PF/T	Rewitalizacja terenów zdegradowanych oraz poprawa stanu infrastruktury	Miasto i Gmina Łasin	1 000 000,00	63,63	636 300,00			EFROW	
4	2018-2019	5. Remont budynku byłej szkoły w Zawdzie	T	Rewitalizacja terenów zdegradowanych oraz poprawa stanu infrastruktury	Miasto i Gmina Łasin	600 000,00	85	510 000,00			X	
1	2017-2018	6. Ośrodek rehabilitacji społecznej i zawodowej ścieżką ułatwiającą aktywne włączenie społeczne osób zagrożonych	S	Aktywne włączenie osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem	Fundacja „Ochrona Zdrowia i Rehabilitacja Niepełnosprawnych w partnerstwie z Spółdzielnią Socjalną „Perspektywa” i	260 000,00	100	260 000,00	X			X

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa) 21	Termin realizacji projektu (rok)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ²²	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Podmiot/y realizujący/e projekt	Szacowana wartość projektu (zł)	Poziom dofinansowania		Źródło finansowania			
							%	zł	Środki publiczne			Środki prywatne
									EFS	EFRR	Inne	
		wykluczeniem		społecznym	organizacjami seniorów							
1	2017-2018	7. Razem przeciw bierności zawodowej i społecznej	S	Aktywne włączenie osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym	Fundacja „Ochrona Zdrowia i Rehabilitacja Niepełnosprawnych”	320 000,00	85	272 000,00	X			
1	2017-2018	8. Ośrodek rehabilitacji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	PF/T	Modernizacja infrastruktury służącej mieszkańcom	Fundacja „Ochrona Zdrowia i Rehabilitacja Niepełnosprawnych” z partycypowaniem Miasta i Gminy Łasin	1 500 000,00	85	1 275 000,00		X		
1	2017-2018	9. Remont nawierzchni jezdni ulicy: Szkolnej, Podmurnej, Podgórnej o długości 400 m	PF	Modernizacja infrastruktury służącej mieszkańcom	Miasto i Gmina Łasin	800 000,00	85	680 000,00		X		

Źródło: Opracowanie na podstawie zgłoszonych fiszek projektowych

Tabela 53. Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne – harmonogram i szacunkowe ramy finansowe

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa) ²³	Lp.	Typ przedsięwzięcia ²⁴	Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne (projekty)	Szacowana wartość przedsięwzięcia (zł)	Źródło finansowania			
					Środki publiczne			Środki prywatne
					EFS	EFRR	Inne	
n/d	1	PF/T	Przebudowa, modernizacja rozbudowa Stacji Uzdatniania Wody Łasinie – przebudowa technologiczna dla dostosowania do specyfikacji jakości wody	1 500 000,00		X	X	
1	2	PF	Budowa sieci wodociągowej, kanalizacji sanitarnej deszczowej wraz z przyłączami ulicy Wodnej, Tysiąclecia oraz Młyńskiej w Łasinie	2 491 934,53		X	X	
n/d	3	PF	Stadion miejski w Łasinie - przebudowa i modernizacja bazy sportowo-rekreacyjnej przy ul. Tysiąclecia	2 100 000,00		X	X	
n/d	4	PF	Modernizacja grupowej oczyszczalni ścieków w Łasinie w części mechaniczno-biologicznej	1 500 000,00		X	X	
1	5	T	Remont budynku Urzędu	1 000 000,00		X	X	
n/d	6	PF	Budowa ścieżki pieszo-rowerowej z infrastrukturą turystyczno-rekreacyjną wraz z oświetleniem wzdłuż jeziora Zamkowego o długości ok. 1000 m	510 871,73		X	X	
1	7	T	„Warto być aktywnym” – aktywne włączenie społeczne w ramach rewitalizacji obszarów miejskich (część inwestycyjna)	195 000,00		X		X
1	8	S	„Warto być aktywnym” – aktywne włączenie społeczne w ramach rewitalizacji obszarów miejskich (część społeczna)	120 000,00	X			
1,3,4	9	PF	Budowa ścieżki pieszo-rowerowej przy drodze krajowej nr 16 (Nowe Mosty – Łasin - Łasin Wybudowanie – Jankowice – Strzelce - Zawda)	1 000 000,00		X	X	
n/d	10	PF	Budowa biologicznych przydomowych oczyszczalni ścieków w miejscowościach gminy Łasin	2 400 000,00		X	X	

Źródło: Opracowanie na podstawie zgłoszonych fiszek projektowych

²³ 1 – Obszar 1-Centrum, 2 – Nogat, 3 – Nowe Jankowice, 4 – Zawda, 5 – Zawdzka Wola

²⁴ S – społeczny, G-gospodarczy, Ś – środowiskowy, PF – przestrzenno-funkcjonalny, T - techniczny

12. System zarządzania realizacją programu rewitalizacji

Złożoność procesu rewitalizacyjnego wymaga właściwego zarządzania w celu uzyskania zamierzonych efektów rewitalizacji oraz odpowiadających im kierunków działań służących eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk.

12.1 Podmioty uczestniczące w realizacji programu rewitalizacji i ich zadania

W myśl art. 3 ust. 1 ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. przygotowanie, koordynowanie i tworzenie warunków do prowadzenia rewitalizacji, a także jej prowadzenie w zakresie właściwości Gminy, stanowią jej zadania własne. Wszelkie koszty związane z zarządzaniem programem będą pokrywane z budżetu Gminy.

Jednym z kluczowych czynników sukcesu programu rewitalizacji jest sprawna koordynacja działań i sprawny przepływ informacji pomiędzy podmiotami zaangażowanymi w jego realizację. Istotą procesu rewitalizacji jest prowadzenie przez interesariuszy skoordynowanych działań na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki. Charakterystyka interesariuszy i mechanizmy partycypacyjne opisane zostały w *rozdziale 10*.

Zgodnie z zapisami Ustawy o rewitalizacji główne podmioty, na których spoczywa obowiązek sprawnego przygotowania i wdrożenia programu to:

- **Burmistrz Miasta i Gminy Łasin,**
- **Rada Miejska,**
- **Komitet Rewitalizacji.**

Tabela 54. Najważniejsze zadania podmiotów uczestniczących w procesie przygotowania i wdrażania programu rewitalizacji

Podmiot	Zadania
Burmistrz Miasta i Gminy Łasin	▪ Prowadzenie analiz służących wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, sporządzeniu lub zmianie gminnego programu rewitalizacji, ocenie aktualności i stopnia jego realizacji, ▪ Ogłaszanie informacji o podjęciu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, ▪ Ogłaszanie informacji o podjęciu uchwały w sprawie uchwalenia gminnego programu rewitalizacji, ▪ Występowanie do instytucji wskazanych w art. 17 ustawy o rewitalizacji o zaopiniowanie projektu gminnego programu rewitalizacji, ▪ Prowadzenie konsultacji społecznych, ▪ Powołanie w drodze zarządzenia Komitetu Rewitalizacji, ▪ Zapewnienie obsługi organizacyjnej Komitetu Rewitalizacji, ▪ Złożenie wniosku do Rady Miejskiej o ustalenie Specjalnej Strefy Rewitalizacji (fakultatywnie).
Rada Miejska	▪ Wyznaczenie w drodze uchwały obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, ▪ Zatwierdzenie i uchwalenie gminnego programu rewitalizacji,

	▪ Uchwalenie zasad wyznaczania składu i zasad działania Komitetu Rewitalizacji, ▪ Wprowadzenie przedsięwzięć rewitalizacyjnych zawartych w gminnym programie rewitalizacji, służących realizacji zadań własnych Gminy, do załącznika do uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej Gminy, ▪ Uchwalanie zmian gminnego programu rewitalizacji, ▪ Podjęcie uchwały o uchyleniu gminnego programu rewitalizacji w całości lub w części w przypadku stwierdzenia osiągnięcia celów rewitalizacji w nim zawartych.
Komitet Rewitalizacji	Stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami Gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełni rolę opiniodawczo-doradczą Burmistrza. Zasady wyznaczania składu oraz zasady działania Komitetu Rewitalizacji zapewniające wylanianie przez interesariuszy ich przedstawicieli, określi w drodze uchwały Rada Miejska w terminie nie dłuższym niż 3 miesiące, licząc od dnia uchwalenia gminnego programu rewitalizacji.

Źródło: Opracowanie własne

12.2 Sposób koordynacji działań podmiotów uczestniczących w programie rewitalizacji

Koordynatorem całego procesu rewitalizacji jest Urząd Miasta i Gminy Łasin, który jako instytucja samorządowa posiada odpowiedni potencjał organizacyjny oraz doświadczenie niezbędne do realizacji tego zadania. Burmistrz wyznaczy pracownika odpowiedzialnego za wsparcie wszystkich powyższych organów w realizacji ich zadań związanych z rewitalizacją.

Tabela 55. Najważniejsze zadania podmiotu koordynującego działania w programie rewitalizacji

Podmiot	Zadania
Koordynator – pracownik Urzędu Miasta i Gminy Łasin	▪ Współpraca ze wszystkimi podmiotami zaangażowanymi w realizację programu, ▪ Koordynowanie działań projektowych wymagających jednoczesnego zaangażowania jednostek i spółek Gminy oraz strony społecznej, ▪ Współpraca z Komitetem Rewitalizacji w sprawach związanych z przygotowaniem, prowadzeniem i oceną rewitalizacji, ▪ Przygotowywanie w uzasadnionych przypadkach projektów aktualizacji programu, w tym w szczególności wykazu projektów, ▪ Promocja programu, ▪ Organizacja i wdrażanie systemu monitorowania rzeczowego i finansowego dla programu, ▪ Dokonywanie okresowych przeglądów realizacji projektów, ▪ Sporządzanie raportów okresowych oraz raportu końcowego z realizacji programu, ▪ Współpraca z innymi referatami Urzędu Miasta i Gminy Łasin w zakresie realizacji programu.

Źródło: Opracowanie własne

Wdrażanie gminnego programu rewitalizacji wymaga zaangażowania lokalnych partnerów z sektora: publicznego, społecznego i gospodarczego. Realizacja niniejszego programu wiąże się z udziałem podmiotu zarządzającego i koordynującego poszczególne działania (pracownika Urzędu Miasta i Gminy Łasin) także w procesie monitoringu i oceny programu (przede wszystkim zapewnienie zgodności z harmonogramem realizacji programu rewitalizacji).

Głównym zadaniem wszystkich podmiotów zaangażowanych w proces rewitalizacji jest ukierunkowanie, kontrolowanie i ocena z punktu widzenia zapewnienia pełnej spójności z dokumentami strategicznymi. Jest to wyjątkowo istotne z uwagi na znaczenie realizacji programu dla sprawnej implementacji pozostałych instrumentów rozwoju Gminy, a także np. dla możliwości pozyskiwania środków z funduszy strukturalnych, itp.

Schemat 8. System wdrażania programu rewitalizacji



Źródło: Opracowanie własne

12.3 System informacji i promocji

Partycypacja społeczności lokalnej (szczegółowo opisana w rozdziale 10) na każdym etapie powstawania i realizacji programu rewitalizacji odgrywa niezmierznie istotną rolę, dostarczając najbardziej rzetelnych informacji na temat problemów, potrzeb oraz potencjałów danego obszaru, które nie są możliwe do uzyskania na podstawie jedynie analizy danych statystycznych. Zaangażowanie na każdym etapie interesariuszy zainteresowanych udziałem w programie (m.in. organizacji pożytku publicznego, stowarzyszeń, przedsiębiorców, mieszkańców) umożliwi im aktywny udział w planowaniu i wdrażaniu zmian społecznych, gospodarczych i infrastrukturalnych zgodnie z ich potrzebami i interesami. Dlatego też niezbędne jest umożliwienie wymiany informacji i dyskusji o kształcie, jaki powinna przybrać rewitalizacja za pomocą różnorodnych instrumentów promocyjnych i informacyjnych.

Działania informacyjne i promocyjne są nierozdzielnie związane z mechanizmami włączenia interesariuszy w proces rewitalizacji. Aby udział lokalnej społeczności w tworzeniu i wdrażaniu programu przyniósł spodziewane efekty, konieczne jest prowadzenie szeregu działań, skupiających się przede wszystkim na:

- Organizacji zebrań z mieszkańcami zwłaszcza obszarów rewitalizowanych oraz partnerami społecznymi i gospodarczymi, które stanowić mają forum wymiany informacji i pomysłów na działania rewitalizacyjne,
- Publikowaniu ogłoszeń o wszelkich sprawach związanych z rewitalizacją,

- Wykorzystaniu możliwości kontaktu elektronicznego w postaci publikacji na stronach internetowych.

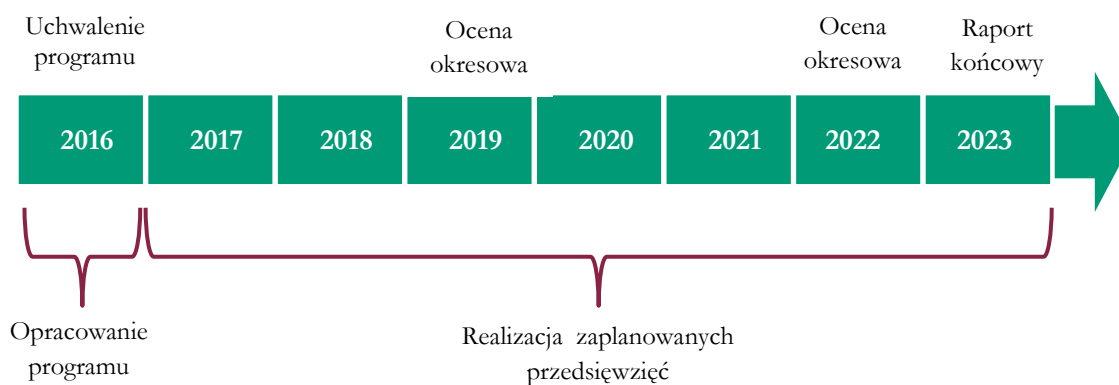
Dzięki tak zorganizowanej informacji i promocji społeczność lokalna zyska możliwość aktywnego udziału w tworzeniu wizji obszaru zdegradowanego po rewitalizacji, współdecydowania o kształcie zmian oraz kontroli społecznej nad procesem realizacji programu. Stosowane instrumenty informacji i promocji programu rewitalizacji w powiązaniu z zaawansowanymi metodami partycypacji, takimi jak współdecydowanie, aktywne uczestnictwo w projektach czy kontrola obywatelska przyczynią się do wyłonienia na obszarach rewitalizacji lokalnych liderów.

Wszelkie formy partycypacji społecznej, w połączeniu z formami informacji i promocji, mają na celu pobudzenie i aktywizację społeczności na rzecz rozwoju lokalnego z wykorzystaniem posiadanej wiedzy i doświadczenia wszystkich interesariuszy, tak aby wszelkie podejmowane działania prowadziły do urzeczywistnienia wizji obszaru po rewitalizacji.

12.4 Ramowy harmonogram realizacji programu

Ramowy harmonogram realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Łasin na lata 2016-2023 obejmuje okres od 2016 r. kiedy zostały rozpoczęte prace nad programem do końca 2023 r., czyli do planowanego zakończenia realizacji projektów wynikających z programu. Szczegółowe informacje na temat realizacji programu wynikają z rozdziału 11. *Szacunkowe ramy finansowe w odniesieniu do głównych i uzupełniających projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych.*

Schemat 9. Ramowy harmonogram realizacji programu



Źródło: Opracowanie własne

13. System monitoringu, oceny skuteczności działań i system wprowadzania zmian

13.1 System monitoringu i oceny skuteczności działań

Monitoring stanowi integralną część zarządzania i ewaluacji postępów programu rewitalizacji, zapewniającą prawidłowość jego realizacji. Zgodnie z zapisami art. 22 Ustawy o rewitalizacji gminny program rewitalizacji podlega ocenie stopnia realizacji dokonywanej przez Burmistrza co najmniej raz na trzy lata. Ocena sporządzona przez burmistrza podlega zaopiniowaniu przez Komitet Rewitalizacji oraz ogłoszeniu na stronie Biuletynu Informacji Publicznej.

Monitorowanie postępów realizacji oparte będzie na stałym pozyskiwaniu i analizowaniu danych dotyczących realizacji poszczególnych projektów. Bieżąca i systematyczna analiza danych ilościowych i jakościowych osiąganych w trakcie realizacji projektu i porównanie ich z zaplanowanymi w programie, pozwoli na wykrycie rozbieżności oraz umożliwi odpowiednio wczesną korektę możliwych do przewidzenia komplikacji. Zastosowane będą dwie formy monitoringu: monitorowanie postępu prac oraz monitorowanie środków finansowych projektu.

Schemat 10. Formy monitoringu



Źródło: Opracowanie własne

Monitoring rzeczowy obejmuje proces realizacji i polegać będzie przede wszystkim na bieżącej kontroli zakresu merytorycznego prowadzonych działań oraz harmonogramu wdrażania projektu na podstawie pomiarów osiągania założonych rezultatów oraz wskaźników realizacji i ich analizy, a także weryfikacji przedmiotowej zgodności z założeniami gminnego programu rewitalizacji.

Monitoring finansowy obejmuje zarządzanie środkami przyznanymi na realizację programu i jest podstawą oceny sprawności ich wydatkowania. Polegać będzie na bieżącej kontroli finansowych aspektów inwestycji: przepływów gotówkowych i poziomu wykorzystania funduszy w poszczególnych kategoriach budżetowych, weryfikacji kwalifikowalności kosztów oraz gromadzeniu informacji o źródłach finansowania programu i stopniu wykorzystania dotacji. Istotnym elementem będzie również kontrola wykonania wzajemnych rozliczeń i zobowiązań z podwykonawcami, ewentualnymi partnerami, uczestnikami projektu i pracownikami oraz weryfikacja finansowej zgodności z założeniami programu.

Monitoring końcowy zweryfikuje, czy wytyczone cele zostały zrealizowane.

Wszystkie projekty objęte programem rewitalizacji będą podlegały jednakowemu systemowi oceny. Odpowiedzialny za to będzie wyznaczony pracownik Urzędu Miasta i Gminy Łasin. Do jego obowiązków należeć będzie także wykonanie wzoru formularza oceny projektu, który będzie wypełniany przez poszczególne podmioty wykonujące projekty rewitalizacyjne. Umożliwi to oszacowanie wartości wskaźników produktu i rezultatu z perspektywy pojedynczej inwestycji, co z kolei umożliwi opisanie i porównanie efektów w sposób jednoznaczny i przejrzysty. Gromadzenie kart projektów inwestycji już zrealizowanych pozwoli ocenić ich skuteczność oraz zdefiniować zagrożenia i szanse inwestycji o zbliżonym charakterze. Stanowić to będzie punkt odniesienia w następnych latach procesu rewitalizacji i pozwoli nadać mu pożądany kierunek oraz uniknąć błędów dotychczas popełnionych.

13.2 System wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu

Ze względu na cel i charakter gminny program rewitalizacji ma formułę otwartą, tzn. że w przypadku zmiany wymogów prawnych, pojawiania się nowych problemów oraz wykreowania nowych projektów – będzie on aktualizowany. Projekty odpowiadające na zidentyfikowane problemy będą systematycznie przygotowywane w całym okresie wdrożeniowym.

Sytuacje, w których konieczna może być zmiana programu to m.in.:

- Zmiana aktualnych warunków sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy,
- Nowo zidentyfikowane potrzeby i oczekiwania mieszkańców obszarów kryzysowych,
- Wzrost bądź spadek poziomu zaangażowania podmiotów lokalnych w planowane działania,
- Konieczność dostosowania działań do możliwości budżetu Gminy oraz dostępności środków zewnętrznych.

Zgodnie z zapisami Ustawy o rewitalizacji, w przypadku stwierdzenia, że gminny program rewitalizacji wymaga zmiany, Burmistrz występuje do Rady Miejskiej z wnioskiem o jego zmianę. Do wniosku załącza się opinię Komitetu Rewitalizacji. Zmiana gminnego programu rewitalizacji następuje w trybie, w jakim został on uchwalony.

Zmiana gminnego programu rewitalizacji nie wymaga uzyskania opinii ani przeprowadzania konsultacji społecznych jeżeli nie dotyczy przedsięwzięć zawartych na liście podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych ani nie wymaga zmiany uchwały w sprawie ustanowienia na obszarze rewitalizacji Specjalnej Strefy Rewitalizacji (w przypadku gdy Strefa została ustanowiona).

Procedura wprowadzania zmian do gminnego programu rewitalizacji:

1. Rada Miejska z własnej inicjatywy lub na wniosek Burmistrza, po uzyskaniu opinii Komitetu Rewitalizacji podejmuje uchwałę o przystąpieniu do zmiany gminnego programu rewitalizacji.
2. Burmistrz ogłasza informację o przystąpieniu do zmiany gminnego programu rewitalizacji.
3. Przygotowanie projektu zmiany gminnego programu rewitalizacji.
4. Konsultacje społeczne projektu zmiany gminnego programu rewitalizacji (jeśli zmiana dot. listy podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych lub wymaga zmiany uchwały o Specjalnej Strefie Rewitalizacji).
5. Wniosek o zaopiniowanie projektu zmiany gminnego programu rewitalizacji do podmiotów wymienionych w art. 17 ustawy o rewitalizacji (jeśli zmiana dot. listy podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych lub wymaga zmiany uchwały o Specjalnej Strefie Rewitalizacji).
6. Uchwała Rady Miejskiej o przyjęciu zmiany gminnego programu rewitalizacji.

14. Wykaz niezbędnych zmian, ocen i opinii

Ocena oddziaływania na środowisko Gminnego Programu Rewitalizacji

Zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko²⁵ projekt Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Łasin na lata 2016-2023 został przedłożony Regionalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska w Bydgoszczy oraz Państwowemu Wojewódzkiemu Inspektorowi Sanitarnemu w Bydgoszczy celem uzgodnienia konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Na podstawie uzgodnień powyższych organów (znak pisma: WOO.410.404.2016.SŻ oraz NNZ.9022.1.477.2016) Burmistrz Miasta i Gminy poinformował w drodze obwieszczenia **o odstąpieniu od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla niniejszego dokumentu.**

Gminny Program Rewitalizacji a ochrona zabytków

Prace konserwatorskie i restauratorskie, roboty budowlane, badania konserwatorskie i architektoniczne, a także inne działania, które mogłyby prowadzić do naruszenia lub zmiany wyglądu obiektów i terenów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków, ujętych w ewidencji zabytków lub wskazanych do objęcia ochroną ustaleniami w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, będą prowadzone zgodnie z wymogami odrębnych przepisów dotyczących ochrony zabytków.

W przypadku **obiektów i terenów objętych ochroną zabytków** przed planowanymi pracami polegającymi m. in. na remoncie, budowie, modernizacji, iluminacji świetlnej, zagospodarowaniu terenu oraz rewaloryzacji parków skwerów zieleni, Gmina każdorazowo wystąpi do Kujawsko-Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków o **zalecenia konserwatorskie**. Wskazane prace będą prowadzone **zgodnie z wymogami odrębnych przepisów dotyczących ochrony zabytków.**

Gminny Program Rewitalizacji a ochrona przyrody

Na obszarach rewitalizacji, na których **występują formy ochrony przyrody**, wszelkie podejmowane działania będą prowadzone **zgodnie z wymogami odrębnych przepisów** dotyczących ustanowionych form ochrony przyrody.

Gminny Program Rewitalizacji a obszarach szczególnie zagrożone powodzią oraz obszary osuwania się mas ziemnych

Na terenie gminy Łasin rzeka Osa i Gardęga stanowią źródło szczególnego zagrożenia powodzią. Prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi wynosi 1% - tzw. woda stuletnia (prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat). Ponadto sieć hydrograficzna składa się głównie z niewielkich cieków i rowów oraz kilku jezior. Występują znaczne powierzchnie terenów podmokłych, które sprzyjają powstawaniu lokalnych, sezonowych podtopień. Ich występowanie zależy głównie od okresowych zjawisk meteorologicznych.

²⁵ Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 ze zmianami

Ponadto na terenie gminy Łasin znajdują się obszary predysponowane do osuwania się mas ziemnych. Przed realizacją inwestycji należy przeprowadzić badania geologiczne w celu wyeliminowania potencjalnych zagrożeń z tym faktem związanych.

Inwestycje prowadzone na obszarach szczególnie zagrożonych powodzią oraz obszarach osuwania się mas ziemnych będą prowadzone zgodnie z ograniczeniami i nakazami wynikającymi z przepisów odrębnych.

Wykaz zmian w uchwałach

Ze względu na zaplanowane w niniejszym programie przedsięwzięcia rewitalizacyjne **nie jest konieczne dokonywanie zmian** uchwałach, o których mowa w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu Cywilnego (Dz. U. z 2014 r., poz. 150 oraz z 2015 r., poz. 1322).

Realizacja niniejszego programu w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego **nie wymaga wprowadzania zmian w:**

- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Łasin (Uchwała nr XXX/193/2013 Rady Miejskiej w Łasinie z dnia 04.12.2013 r.),
- Miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego obowiązujących na obszarze wskazanym do rewitalizacji, tj.:
 - a) Uchwale Nr XXXIII/219/2001 Rady Miasta i Gminy Łasin z dnia 28 grudnia 2001 r. w sprawie zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Łasin dla terenów położonych w Nogacie nad Jeziorem Kuchnia (działki nr 2/2, 2/3, 2/4, 2/5, 2/6, 6/1 - obręb Nogat),
 - b) Uchwale Nr XXXVIII/302/2010 Rady Miejskiej Łasin z dnia 28 października 2010 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego teren nad Jeziorem Nogat w sołectwie Nogat.

Dla prawidłowej realizacji założeń programu **nie jest konieczne uchwalenie miejscowego planu rewitalizacji**, o którym mowa w art. 37f ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym²⁶.

Dla obszaru objętego rewitalizacją **nie będzie tworzona Specjalna Strefa Rewitalizacji**. Jeżeli w późniejszym terminie zajdzie konieczność ustanowienia Strefy, zostanie ona wprowadzona w drodze uchwały będącej aktem prawa miejscowego na okres maksymalnie 10 lat, zgodnie z postanowieniami ustawy o rewitalizacji.

Niezwłocznie po uchwaleniu Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Łasin na lata 2016-2023, Rada Miejska wprowadzi przedsięwzięcia rewitalizacyjne zawarte w tym programie, służące realizacji zadań własnych gminy, do załącznika do uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej gminy, o którym mowa w art. 226 ust. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych²⁷. Jeżeli dane dotyczące tych przedsięwzięć nie są wystarczające do wpisania ich do załącznika do uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej gminy, Rada Miejska wprowadzi przedsięwzięcia do tego załącznika niezwłocznie po ustaleniu niezbędnych danych.

Jednocześnie z uchwaleniem Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Łasin na lata 2016-2023, zostanie podjęta uchwała w sprawie zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji. Podjęcie niniejszej uchwały zostanie poprzedzone 30 dniowymi konsultacjami społecznymi. Niezwłocznie po podjęciu uchwały, Burmistrz w drodze zarządzania powoła Komitet Rewitalizacji

²⁶ Dz. U. z 2016 r., poz. 778

²⁷ Dz. U. z 2013 r. poz. 885, z późn. zm.

Wykaz niezbędnych opinii

Dla Gminnego Program Rewitalizacji Miasta i Gminy Łasin na lata 2016-2023 **wystąpiono o wydanie opinii przez podmioty wskazane w art. 17 ust. 1 pkt 4 ustawy o rewitalizacji:**

- Zarząd Powiatu Grudziądzkiego - w zakresie zgodności ze strategią rozwoju powiatu,
- Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego – w zakresie zgodności z planem zagospodarowania przestrzennego województwa i strategią rozwoju województwa,
- Wojewodę Kujawsko-Pomorskiego – w zakresie zgodności z zadaniami rządowymi służącymi realizacji celu publicznego określonego w art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. O gospodarce nieruchomościami,
- Nadwiślański Oddział Straży Granicznej w Warszawie – w zakresie wymagań bezpieczeństwa i obronności,
- Wojewódzki Sztab Wojskowy w Bydgoszczy – w zakresie wymagań bezpieczeństwa i obronności,
- Komendę Powiatową Policji w Grudziądzu – w zakresie wymagań bezpieczeństwa i obronności,
- Komendanta Miejskiego Państwowej Straży Pożarnej w Grudziądzu – w zakresie ochrony przeciwpożarowej,
- Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Bydgoszczy,
- Gminną Komisję Urbanistyczno – Architektoniczną w Radzynie Chelmińskim,
- Powiatowy Zarząd Dróg w Grudziądzu,
- Zarząd Dróg Wojewódzkich w Bydgoszczy,
- Generalną Dyрекję Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Bydgoszczy,
- Zakład Gospodarki Komunalnej w Łasinie,
- Gminną Spółkę Wodną,
- Energa Operator S. A. oddział w Toruniu,
- Polska Spółka Gazownictwa oddział w Gdańsku,
- Telekomunikację Polską S.A. - Zakład Telekomunikacji w Bydgoszczy,
- Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy – w zakresie form ochrony przyrody,
- Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków – w zakresie form ochrony zabytków,
- Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gdańsku - w zakresie zagospodarowania obszarów szczególnego zagrożenia powodzią,
- Właściwy organ administracji geologicznej – w zakresie zagospodarowania terenów osuwisk.

Uwagi zgłoszone w przedstawionych przez powyższe podmioty opiniach **zostały uwzględnione** w programie rewitalizacji oraz **będą brane pod uwagę na etapie realizacji poszczególnych przedsięwzięć.**

Załączniki

Załącznik 1. Wzór formularza konsultacji

FORMULARZ KONSULTACJI SPOŁECZNYCH
dotyczących wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie
Miasta i Gminy Łasin

....., dnia2016 r.

CZĘŚĆ I - DANE UCZESTNIKA KONSULTACJI SPOŁECZNYCH

Imię i nazwisko:

Nazwa organizacji:

Adres korespondencyjny:

Telefon/ e-mail:

Uwagi do projektu uchwały:

LP.	CZĘŚĆ DOKUMENTU, KTÓREGO DOTYCZY UWAGA (ROZDZIAŁ, PUNKT)	TREŚĆ PROPONOWANEJ UWAGI	UZASADNIENIE

Wyrażam zgodę na gromadzenie, przetwarzanie i przekazywanie moich danych osobowych, zbieranych w celu przeprowadzenia konsultacji społecznych dotyczących projektu programu współpracy zgodnie z Ustawą z dnia 29 sierpnia 1997r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2015 r., poz. 2135).

.....

czytelny podpis

FORMULARZ KONSULTACJI SPOŁECZNYCH
dotyczący projektu Gminnego Programu Rewitalizacji

Miasta i Gminy Łasin na lata 2016-2023 oraz Komitetu Rewitalizacji

....., dnia2016 r.

CZĘŚĆ I - DANE UCZESTNIKA KONSULTACJI SPOŁECZNYCH

Imię i nazwisko:

Nazwa organizacji:

Adres korespondencyjny:

Telefon/ e-mail:

Uwagi do projektu:

LP.	CZĘŚĆ DOKUMENTU, KTÓREGO DOTYCZY UWAGA (ROZDZIAŁ, PUNKT)	TREŚĆ PROPONOWANEJ UWAGI	UZASADNIENIE

Wyrażam zgodę na gromadzenie, przetwarzanie i przekazywanie moich danych osobowych, zbieranych w celu przeprowadzenia konsultacji społecznych dotyczących projektu programu współpracy zgodnie z Ustawą z dnia 29 sierpnia 1997r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2015 r., poz. 2135).

.....
czytelny podpis

Załącznik 2. Wzór ankiety

**Ankieta dotycząca wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji
na terenie Miasta i Gminy Łasin**

Szanowni Państwo!

Prosimy o udzielenie odpowiedzi na pytania z poniższej ankiety. Celem badania jest poznanie Państwa opinii na temat aktualnych problemów, czynników i zjawisk kryzysowych występujących na obszarach zdegradowanych gminy oraz potrzeb i oczekiwanych działań w zakresie rewitalizacji, mających na celu ich ożywienie społeczno-gospodarcze. Ankieta jest całkowicie anonimowa. Wyniki ankiety będą gromadzone i wykorzystywane przez firmę Dorfin Grant Thornton w celu opracowywania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Łasin na lata 2016 - 2023. Jak ocenia Pan(i) jakość życia w swoim miejscu zamieszkania?

- Bardzo dobrze
- Dobrze
- Ani dobrze ani źle
- Źle
- Bardzo źle

1. Gdzie Pan(i) i członkowie Pana(i) rodziny głównie korzystają z poniższych usług?

	W miejscu zamieszkania	W innej miejscowości w gminie	Poza gminą	Nie korzystam
Opieka przedszkolna				
Edukacja podstawowa				
Zajęcia pozalekcyjne				
Podstawowa opieka zdrowotna				
Usługi rehabilitacyjno-opiekuńcze				
Sport i rekreacja				
Rozrywka				
Dostęp do internetu				

2. Największe problemy społeczne w Pana(i) miejscu zamieszkania.

(Proszę zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi)

- Alkoholizm
- Narkomania
- Bezrobocie
- Wiele rodzin mających problemy w sprawach opiekuńczo-wychowawczych
- Wiele osób starszych/chorych, które nie mają zapewnionej opieki
- Przemoc w rodzinie
- Duża liczba osób żyjących w ubóstwie
- Zakłócanie porządku publicznego/bójki/rozboje
- Brak miejsca do uprawiania sportu/rekreacji
- Brak miejsc z atrakcyjną ofertą kulturalną
- Niska aktywność lokalnej społeczności
- Inne

3. Największe problemy w sferze gospodarczej w Pana(i) miejscu zamieszkania.

(Proszę zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi)

- Brak miejsc pracy
- Brak terenów inwestycyjnych/miejsc do prowadzenia działalności gospodarczej
- Brak wsparcia dla przedsiębiorców
- Brak dobrego dojazdu do miejscowości
- Duża konkurencja lepiej rozwiniętych sąsiednich miejscowości/gmin
- Inne

4. Największe problemy w sferze przestrzenno-technicznej w Pana(i) miejscu zamieszkania.

(Proszę zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi)

- Nielad architektoniczny (brzydkie, przypadkowe budownictwo)
- Brak miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
- Niedostatecznie rozwinięta lub brak sieci kanalizacyjnej
- Brak lub zbyt mało przydomowych oczyszczalni ścieków
- Brak dbałości mieszkańców o otoczenie ich posesji
- Zły stan dróg
- Brak lub niedostateczna ilość połączeń komunikacyjnych
- Dostęp do sieci światłowodowej
- Inne

5. Największe problemy w sferze środowiskowej w Pana(i) miejscu zamieszkania.

(Proszę zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi)

- Dzikie wysypiska
- Zanieczyszczenie powietrza (przez ruch samochodowy, tradycyjne piece grzewcze)
- Niewłaściwa gospodarka odpadami
- Niska świadomość ekologiczna
- Inne

6. Czego według Pana(i) najbardziej potrzeba w Pana(i) miejscu zamieszkania, aby stało się ono bardziej przyjazne dla mieszkańców i mogło się lepiej rozwijać?

.....

METRYCZKA

1. Płeć

- Mężczyzna
- Kobieta

2. Wiek:
- Do 18 lat
 - Od 18 do 24 lat
 - Od 25 do 29 lat
 - Od 30 do 39 lat
 - Od 40 do 49 lat
 - Od 50 do 59 lat
 - 60 lat i więcej
3. Wykształcenie:
- Podstawowe
 - Zasadnicze zawodowe
 - Średnie
 - Wyższe
4. Reprezentowany sektor:
- Rolnictwo
 - Przemysł
 - Usługi
 - Administracja
 - Uczeń
 - Emeryt
 - Bezrobotny
5. Miejsce zamieszkania:
-

Dziękujemy za udzielenie odpowiedzi!

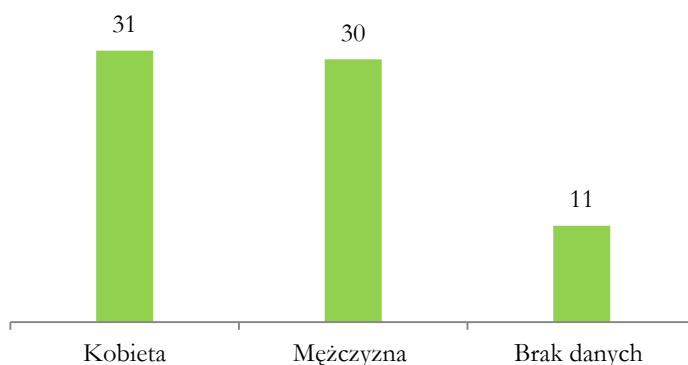
Załącznik 3. Wyniki badania ankietowego

W okresie realizacji konsultacji społecznych na terenie Miasta i Gminy Łasin w dniach 16 maja 2016 r. – 15 czerwca 2016 r. otrzymano łącznie 72 ankiety (w wersji papierowej lub elektronicznej). Kwestionariusz ankiety zawierał zarówno pytania zamknięte z gotową kafeterią odpowiedzi, jak i pytania otwarte, w których respondenci udzielali odpowiedzi własnymi słowami.

Dane metryczkowe

W badaniu ankietowym wzięły udział łącznie 72 osoby z miejscowości położonych na terenie Gminy Łasin. W badanej grupie znalazło się 31 kobiet i 30 mężczyzn (11 osób nie udzieliło odpowiedzi odnośnie płci).

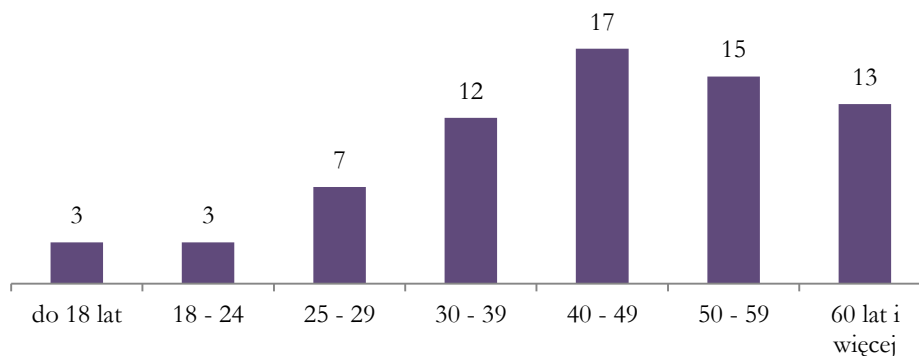
Wykres 29. Płeć osób biorących udział w badaniu ankietowym



Źródło: Opracowanie własne

Respondenci biorący udział w badaniu deklarowali głównie wiek powyżej 30 lat. (najbardziej licznie reprezentowana była kategoria wiekowa 40 – 49 lat).

Wykres 30. Wiek osób biorących udział w badaniu ankietowym



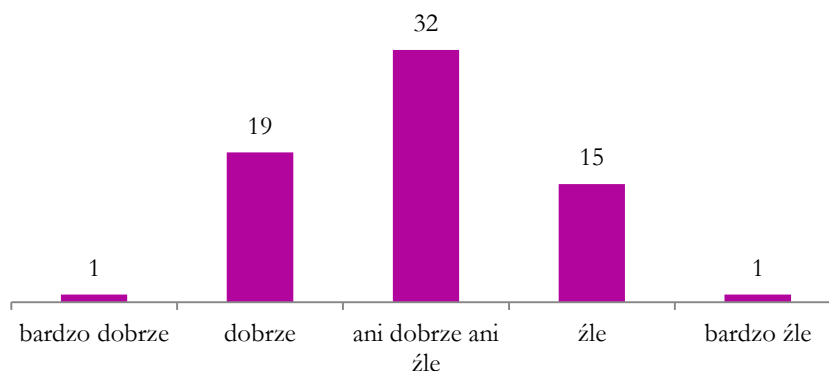
Źródło: Opracowanie własne

Opinie w badaniu ankietowym wyraziły osoby deklarujące różny poziom wykształcenia: zasadnicze zawodowe (23 osoby), średnie (19 osób), wyższe (17 osób), a także podstawowe (11 osób). Ankieterzy reprezentowali różne sektory: rolnictwo (28 osób), administracja (15 osób), usługi (12 osób), a także przemysł (4 osoby). W badaniu brały udział również osoby bezrobotne (3 osoby), emeryci (8 osób) oraz uczniowie (3 osoby).

1. Jak ocenia Pan(i) jakość życia w swoim miejscu zamieszkania?

Osoby biorące udział w badaniu na średnim poziomie oceniły jakość życia w swoim miejscu zamieszkania. Ponad połowa respondentów – 32 osoby udzieliły odpowiedzi „ani dobrze, ani źle”. Na dobrym poziomie jakość życia w danej miejscowości oceniło 19 ankietowanych, natomiast 15 osób przyznało, że żyje się im źle. Najbardziej skrajne oceny – „bardzo dobrze” i „bardzo źle” wskazały pojedyncze osoby.

Wykres 31. Ocena jakości życia w miejscu zamieszkania



Źródło: Opracowanie własne

2. Gdzie Pan(i) i członkowie Pana(i) rodziny korzystają z poniższych usług?

Dostęp osób ankietowanych do poszczególnych usług jest bardzo zróżnicowany. Poszczególni badani deklarowali, że w głównej mierze dostęp do usług takich jak: edukacja podstawowa, podstawowa opieka zdrowotna, usługi rehabilitacyjno-opiekuńcze oraz usługi związane z rozrywką, sportem i rekreacją

zapewniony jest głównie w innej miejscowości na terenie gminy (nie w miejscowości zamieszkania). W poszczególnych miejscowościach oferta ta jest ograniczona. W miejscu zamieszkania respondenci w większości korzystają z Internetu (ponad 73% wskazań). Żadna z osób badanych nie wskazała, że korzysta z wymienionych usług poza terenem swojej gminy.

Tabela 56. Lokalizacja korzystania z usług

	W miejscu zamieszkania	W innej miejscowości w gminie	Poza gminą	Nie korzystam
Opieka przedszkolna	14,1%	32,8%	4,7%	48,4%
Edukacja podstawowa	22,7%	45,5%	1,5%	30,3%
Zajęcia pozalekcyjne	14,5%	35,5%	3,2%	46,8%
Podstawowa opieka zdrowotna	18,6%	70,0%	5,7%	5,7%
Usługi rehabilitacyjno-opiekuńcze	14,5%	60,9%	5,8%	18,8%
Sport i rekreacja	20,3%	40,6%	9,4%	29,7%
Rozrywka	27,7%	43,1%	15,4%	13,8%
Dostęp do Internetu	73,1%	10,4%	1,5%	14,9%

Źródło: Opracowanie własne

3. Największe problemy społeczne w Pana(i) miejscu zamieszkania.

Największym problemem na analizowanym terenie jest wysoki poziom bezrobocia – odpowiedzi takiej udzieliło 52 z 72 badanych. Problematiczny jest także brak miejsca umożliwiającego uprawianie sportu oraz brak miejsc z atrakcyjną ofertą kulturalną – odpowiednio 44 i 40 osób wskazywało na dane kwestie. Rzadziej respondenci dostrzegali takie problemy jak: niska aktywność społeczności lokalnej (24 wskazania), problemy alkoholowe (19 wskazań) oraz duża liczba osób żyjących w ubóstwie (16 wskazań). Ankietowani najrzadziej wskazywali na problemy związane z brakiem opieki nad osobami starszymi, problemy opiekuńczo-wychowawcze w rodzinach, przemoc w rodzinach czy zagrożenia bezpieczeństwa publicznego. Na terenie gminy nie dostrzeżono istnienia problemu narkomanii.

Wykres 32. Największe problemy społeczne na danym obszarze



Źródło: Opracowanie własne

4. Największe problemy w sferze gospodarczej w Pana(i) miejscu zamieszkania.

Największym problemem w sferze gospodarczej w miejscu zamieszkania respondentów jest brak miejsc pracy – aż 55 na 72 osoby udzieliło odpowiedzi dotyczących tego aspektu. Dużym utrudnieniem na danym terenie jest również brak dogodnego dojazdu do miejscowości – opinię taką wyraziło aż 51 osób. Ankietowani zwrócili także uwagę na brak wsparcia dla przedsiębiorców – 23 wskazania. Najrzadziej ankietowani zwracali uwagę na konkurencję ze strony innych miejscowości i gmin ościennych oraz brak terenów inwestycyjnych.

Wykres 33. Największe problemy gospodarcze na danym obszarze



Źródło: Opracowanie własne

5. Największe problemy w sferze przestrzenno-technicznej w Pana(i) miejscu zamieszkania.

Głównymi problemami wskazywanym przez respondentów w sferze przestrzenno-technicznej na terenie ich miejscowości jest zły stan dróg (48 odpowiedzi) oraz brak lub niewystarczająca liczba połączeń komunikacyjnych (40 wskazań). Negatywnie ocenione zostały również kwestie związane z gospodarką ściekową – problem zbyt małej ilości przydomowych oczyszczalni ścieków dostrzegło 28 respondentów, natomiast 23 osoby zwróciły uwagę na problemy z niedostatecznie rozwiniętą siecią kanalizacyjną. Uczestnicy badania zwrócili również uwagę na aspekty estetyczne swojej miejscowości, a mianowicie brak dbałości mieszkańców o prywatne posesje oraz nieład architektoniczny (odpowiednio 18 i 15 wskazań). Najrzadziej do problemów w sferze przestrzenno-technicznej zaliczano brak miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i brak dostępu do sieci światłowodowej.

Wykres 34. Największe problemy przestrzenno-techniczne na danym obszarze

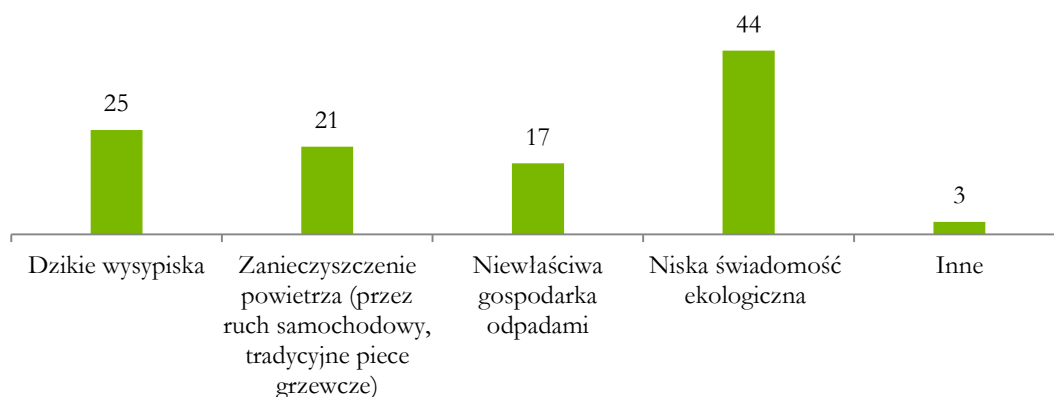


Źródło: Opracowanie własne

6. Największe problemy w sferze środowiskowej w Pana(i) miejscu zamieszkania.

W sferze środowiskowej ankietowani zwrócili uwagę głównie niską świadomość ekologiczną mieszkańców gminy – odpowiedzi takiej udzieliły 44 osoby. Problematyczność kwestii takich jak dzikie wysypiska śmieci oraz zanieczyszczenia powietrza dostrzega ponad 20 badanych (odpowiednio 23 i 21 wskazań). 17 osób uważa gospodarkę odpadami na terenie swojej miejscowości za niewłaściwą.

Wykres 35. Największe problemy środowiskowe na danym obszarze



Źródło: Opracowanie własne

7. Czego według Pana(i) najbardziej potrzeba w Pana(i) miejscu zamieszkania, aby stało się ono bardziej przyjazne dla mieszkańców i mogło się lepiej rozwijać?

Osoby biorące udział w badaniu ankietowym wskazały różnego rodzaju potrzeby, jakie ich zdaniem istnieją w zamieszkiwanym przez nie miejscu. W odpowiedziach respondentów pojawiły się zarówno kwestie społeczne i techniczne.

Do najważniejszych potrzeb społecznych zaliczono:

- Stworzenie miejsca integracji i aktywizacji społecznej lokalnej społeczności (świetlice wiejskiej),
- Działania mające na celu zwiększenie aktywności społeczności lokalnej,
- Działania skierowane do osób starszych (np. uniwersytet trzeciego wieku),
- Działania nakierowane na rozwijanie pasji i zainteresowań mieszkańców gminy,
- Zajęcia sportowe (np. fitness),
- Organizacja imprez okolicznościowych dla mieszkańców gminy,
- Możliwość udziału obywateli w projektowaniu budżetu gminy – budżet obywatelski,
- Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców gminy,
- Wsparcie dla przedsiębiorców.

Ankietowani zwrócili również uwagę na potrzeby w kwestii infrastrukturalnej:

- Budowa/modernizacja obiektów infrastruktury społecznej – świetlic wiejskich w poszczególnych sołectwach – stworzenie miejsc integracji i aktywizacji lokalnej społeczności,
- Stworzenie obiektów infrastruktury sportowej i rekreacyjnej – boisk sportowych, siłowni zewnętrznych, placów zabaw dla dzieci, parku rozrywki,
- Poprawa infrastruktury drogowej – modernizacja dróg, utwardzenie nawierzchni, montaż oświetlenia
- Budowa chodników i ścieżek pieszo-rowerowych,
- Budowa infrastruktury technicznej – podłączenie do kanalizacji, budowa przydomowych oczyszczalni ścieków, podłączenie do światłowodów,
- Zwiększenie liczby połączeń komunikacji publicznej, które umożliwią mieszkańcom większą mobilność,
- Poprawa estetyki przestrzeni publicznej, zagospodarowanie terenów publicznych.

Spis tabel

Tabela 1. Wyniki sprawdzianu szóstoklasistów w latach 2012-2015.....	20
Tabela 2. Wyniki egzaminu gimnazjalnego w latach 2013-2015	20
Tabela 3. Podmioty gospodarcze w 2015 r.	21
Tabela 4. Podział miasta Łasin na jednostki strukturalne	23
Tabela 5. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na obszarze miasta Łasin	24
Tabela 6. Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na obszarze miasta Łasin	24
Tabela 7. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej na obszarze miasta Łasin.....	24
Tabela 8. Klimat aktywności gospodarczej na obszarze miasta Łasin	25
Tabela 9. Wskaźniki występowania stanu kryzysowego w sferze społecznej w jednostkach strukturalnych	26
Tabela 10. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na obszarze sołectw zlokalizowanych w północnej i północno-zachodniej części Gminy Łasin	28
Tabela 11. Względny wynik sprawdzianu szóstoklasistów w sołectwach zlokalizowanych w północnej i północno-zachodniej części Gminy Łasin	28
Tabela 12. Wskaźnik przestępstw kryminalnych na 1000 mieszkańców na obszarze sołectw zlokalizowanych w północnej i północno-zachodniej części Gminy Łasin	29
Tabela 13. Wskaźniki występowania stanu kryzysowego w sferze społecznej na obszarze sołectw zlokalizowanych w północnej i północno-zachodniej części Gminy Łasin	29
Tabela 14. Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na obszarze sołectw zlokalizowanych w północno-wschodniej i środkowej części Gminy Łasin	30
Tabela 15. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na obszarze sołectw zlokalizowanych w północno-wschodniej i środkowej części Gminy Łasin	30
Tabela 16. Przeciętny wynik sprawdzianu szóstoklasistów w danej szkole za ostatnie 3 lata w sołectwach zlokalizowanych w północno-wschodniej i środkowej części Gminy Łasin	31
Tabela 17. Wskaźniki występowania stanu kryzysowego w sferze społecznej na obszarze sołectw zlokalizowanych w północno-wschodniej i środkowej części gminy Łasin.....	31
Tabela 18. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na obszarze sołectw zlokalizowanych w środkowo-wschodniej części Gminy Łasin	32
Tabela 19. Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na obszarze sołectw zlokalizowanych w środkowo-wschodniej części Gminy Łasin	32
Tabela 20. Wskaźnik przestępstw kryminalnych na 1000 mieszkańców na obszarze sołectw zlokalizowanych w środkowo-wschodniej części Gminy Łasin	32
Tabela 21. Wskaźniki występowania stanu kryzysowego w sferze społecznej na obszarze sołectw zlokalizowanych w środkowo-wschodniej części Gminy Łasin	33
Tabela 22. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na obszarze sołectw zlokalizowanych w południowej części gminy Łasin.....	33
Tabela 23. Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na obszarze sołectw zlokalizowanych w południowej części Gminy Łasin.....	34
Tabela 24. Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na obszarze sołectw zlokalizowanych w południowej części Gminy Łasin.....	34
Tabela 25. Wskaźniki występowania stanu kryzysowego w sferze społecznej na obszarze sołectw zlokalizowanych w południowej części gminy Łasin.....	34
Tabela 26. Sołectwo Jankowice – przestrzeń zdegradowana	35
Tabela 27. Sołectwo Nogat - negatywne zjawiska w innych sferach	35
Tabela 28. Sołectwo Zawda - negatywne zjawiska w innych sferach.....	36

Tabela 29. Sołectwo Zawdzka Wola - negatywne zjawiska w innych sferach.....	36
Tabela 30. Powierzchnia i ludność Miasta i Gminy Łasin objęta rewitalizacją.....	39
Tabela 31. Obszar rewitalizacji w części wiejskiej Gminy Łasin.....	40
Tabela 32. Cel rewitalizacji: przekształcenie przestrzeni zdegradowanych na cele aktywizacji społecznej ..	42
Tabela 33. Cel rewitalizacji: rozwój społeczny dzieci i młodzieży w rejonach o niskim poziomie kształcenia w szkołach podstawowych i gimnazjalnych.....	43
Tabela 34. Cel rewitalizacji: zwiększenie partycypacji w życiu społecznym dla społeczności w rejonach o wysokim uzależnieniu od świadczeń pomocy społecznej	43
Tabela 35. Wykaz ulic wchodzących w skład obszaru rewitalizacji.....	44
Tabela 36. Obszar I-Centrum – rejon obsługi szkoły i wyniki sprawdzianu szóstoklasistów	46
Tabela 37. Obszar I-Centrum – względny wynik sprawdzianu szóstoklasistów	47
Tabela 38. Wyniki egzaminu gimnazjalnego w Gimnazjum nr 1 w Łasinie	47
Tabela 39. Wyniki sprawdzianu szóstoklasistów w SP w Zawdzie	60
Tabela 40. Wyniki egzaminu gimnazjalnego w Gimnazjum nr 2.....	60
Tabela 41. Wyniki sprawdzianu szóstoklasistów w SP w Zawdzie	66
Tabela 42. Wyniki egzaminu gimnazjalnego w Gimnazjum nr 2.....	67
Tabela 43. Wyniki sprawdzianu szóstoklasistów w SP w Zawdzie	72
Tabela 44. Wyniki egzaminu gimnazjalnego w Gimnazjum nr 2.....	73
Tabela 45. Cel, kierunki działań i przedsięwzięcia na obszarach wiejskich Gminy Łasin	79
Tabela 46. Cel, kierunki działań i przedsięwzięcia na obszarach miejskich Gminy Łasin.....	79
Tabela 47. Wskaźniki dla celów rewitalizacji.....	80
Tabela 48. Główne projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne.....	82
Tabela 49. Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne	88
Tabela 50. Formy konsultacji społecznych wykorzystane na etapie diagnozowania.....	95
Tabela 51. Formy konsultacji społecznych wykorzystane na etapie programowania.....	97
Tabela 52. Główne projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne – harmonogram i szacunkowe ramy finansowe	102
Tabela 53. Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne – harmonogram i szacunkowe ramy finansowe	105
Tabela 54. Najważniejsze zadania podmiotów uczestniczących w procesie przygotowania i wdrażania programu rewitalizacji.....	106
Tabela 55. Najważniejsze zadania podmiotu koordynującego działania w programie rewitalizacji.....	107
Tabela 56. Lokalizacja korzystania z usług.....	121

Spis wykresów

Wykres 1. Liczba ludności w Gminie Łasin (2005-2015).....	18
Wykres 2. Struktura demograficzna w 2015 r.	18
Wykres 3. Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym w 2015 r.	18
Wykres 4. Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem w latach 2010-2014	19
Wykres 5. Struktura wiekowa ludności na podobszarze Centrum w 2015 r.....	44
Wykres 6. Struktura bezrobocia na podobszarze Centrum w 2015 r.....	45
Wykres 7. Skala korzystania z pomocy społecznej na podobszarze Centrum w 2015 r.....	46
Wykres 8. Struktura wieku i płci w Nogacie w 2015 r.....	51
Wykres 9. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w Nogacie w 2015 r.....	52
Wykres 10. Struktura bezrobocia w Nogacie w 2015 r.	52
Wykres 11. Skala korzystania z pomocy społecznej w Nogacie w 2015 r.....	53
Wykres 12. Frekwencja wyborcza w OKW nr 6	54

Wykres 13. Przedsiębiorczość na terenie sołectwa Nogat.....	54
Wykres 14. Struktura wieku i płci w Nowych Jankowicach w 2015 r.....	58
Wykres 15. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w Nowych Jankowicach w 2015 r.....	59
Wykres 16. Struktura bezrobocia w Nowych Jankowicach w 2015 r.....	59
Wykres 17. Skala korzystania z pomocy społecznej w Nowych Jankowicach w 2015 r.....	60
Wykres 18. Frekwencja wyborcza w OKW nr 7	61
Wykres 19. Struktura wieku i płci w Zawdzie w 2015 r.....	65
Wykres 20. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w Zawdzie w 2015 r.....	65
Wykres 21. Struktura bezrobocia w Zawdzie w 2015 r.....	65
Wykres 22. Skala korzystania z pomocy społecznej w Zawdzie w 2015 r.....	66
Wykres 23. Frekwencja wyborcza w OKW nr 7	67
Wykres 24. Struktura wieku i płci w Zawdzkiej Woli w 2015 r.....	70
Wykres 25. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w Zawdzkiej Woli w 2015 r.....	71
Wykres 26. Struktura bezrobocia w Zawdzkiej Woli w 2015 r.....	71
Wykres 27. Skala korzystania z pomocy społecznej w Zawdzkiej Woli w 2015 r.....	72
Wykres 28. Frekwencja wyborcza w OKW nr 7	73
Wykres 29. Płeć osób biorących udział w badaniu ankietowym	118
Wykres 30. Wiek osób biorących udział w badaniu ankietowym.....	119
Wykres 31. Ocena jakości życia w miejscu zamieszkania.....	119
Wykres 32. Największe problemy społeczne na danym obszarze.....	121
Wykres 33. Największe problemy gospodarcze na danym obszarze	122
Wykres 34. Największe problemy przestrzenno-techniczne na danym obszarze	123
Wykres 35. Największe problemy środowiskowe na danym obszarze	123

Spis map

Mapa 1. Położenie Miasta i Gminy Łasin na tle powiatu grudziądzkiego.....	17
Mapa 2. Obszary zdegradowane na terenie miasta Łasin	25
Mapa 3. Gmina Łasin w podziale na grupy sołectw wyznaczonych do zbadania występowania stanu kryzysowego	27
Mapa 4. Obszary zdegradowane na terenie Gminy Łasin	37
Mapa 5. Obszar rewitalizacji na terenie Miasta i Gminy Łasin	38
Mapa 6. Obszar rewitalizacji w Mieście Łasin	40
Mapa 7. Obszar rewitalizacji w części wiejskiej Gminy Łasin.....	41

Spis schematów

Schemat 1. Proces rewitalizacji.....	5
Schemat 2. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na obszarze wiejskim.....	7
Schemat 3. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na obszarze Miasta Łasin.....	8
Schemat 4. Powiązania z dokumentami strategicznymi i planistycznymi.....	10
Schemat 5. Koncepcja zintegrowanych projektów rewitalizacyjnych współfinansowanych z EFS i EFRR (1)	90
Schemat 6. Koncepcja zintegrowanych projektów rewitalizacyjnych współfinansowanych z EFS i EFRR (2)	91
Schemat 7. Stopień zaangażowania interesariuszy w partycypację społeczną	94
Schemat 8. System wdrażania programu rewitalizacji.....	108
Schemat 9. Ramowy harmonogram realizacji programu.....	109
Schemat 10. Formy monitoringu	110

Załączniki

Załącznik 1. Wzór formularza konsultacji	115
Załącznik 2. Wzór ankiety	116
Załącznik 3. Wyniki badania ankietowego	118